Lopen kunta

Talousarvio 2026 Taloussuunnitelma 2026-2028

Loppi

Hyväksytty

Valtuusto 8.12.2025 (§ 90)

SISÄLLYSLUETTELO

1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS 1
2. LOPEN KUNNAN STRATEGIA 2023-2027 3
3. TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET 10
3.1. YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS 10
3.1.1. JULKINEN TALOUS 10
3.1.2. KANSAINVÄLINEN TALOUS 11
3.2. KUNTIEN TALOUDELLINEN KEHITYS 12
3.3. VÄESTÖMUUTOKSET 13
3.4. TYÖPAIKAT JA TYÖLLISYYS 16
3.5. NETTOMUUTTO IÄN MUKAAN 17
3.6. TYÖLLISET LOPELLA 18
4. KUNNAN TALOUDEN TASAPAINO 20
4.1. ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ 21
5. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 24
5.1. HENKILÖSTÖMUUTOKSET 24
5.2. HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ 28
5.3. HENKILÖSTÖKULUT 33
6. TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA SEKÄ TILIVELVOLLISET 34
6.1. KÄYTTÖTALOUS 34
6.2. INVESTOINTIOSA 34
6.3. TULOSLASKELMAOSA 34
6.4. RAHOITUSSUUNNITELMAOSA 35
6.5. RAPORTOINTI 35
6.6. TILIVELVOLLISET 35
7. TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA 36
7.1. TULOSLASKELMA 36
7.2. RAHOITUSLASKELMA 40
7.3. VEROTULOT 41
7.4. VALTIONOSUUDET 42
7.5. LAINAKANTA 43
7.6. TALOUSARVION KÄYTTÖTALOUSOSAN YHTEENVETO 44
8. KÄYTTÖTALOUS 46
8.1. KESKUSVAALILAUTAKUNTA 46
8.1.1. VAALIT 46
8.2. TARKASTUSLAUTAKUNTA 47
8.2.1. TARKASTUSTOIMI 47
8.3. KUNNANHALLITUS 48
8.3.1. TOIMIALAN MÄÄRÄRAHAT JA TULOARVIOT 51
8.3.2. KESKUSHALLINTO 51
8.3.3. HENKILÖSTÖHALLINTO 53
8.3.4. TYÖLLISYYSPALVELUT 55
8.3.5. MAANKÄYTTÖ 56

8.4. HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA ... 58
8.4.1. TOIMIALAN MÄÄRÄRAHAT JA TULOARVIOT ... 60
8.4.2. HYVINVOINTI ... 60
8.4.3. KULTTUURIPALVELUT ... 62
8.4.4. LIIKUNTAPALVELUT ... 64
8.4.5. NUORISOPALVELUT ... 66
8.5. YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA ... 68
8.5.1. TOIMIALAN MÄÄRÄRAHAT JA TULOARVIOT ... 71
8.5.2. RAKENNUSVALVONTA ... 71
8.5.3. YMPÄRISTÖNSUOJELU ... 74
8.6. SIVISTYSLAUTAKUNTA ... 76
8.6.1. TOIMIALAN MÄÄRÄRAHAT JA TULOARVIOT ... 77
8.6.2. SIVISTYSTOIMIALAN HALLINTOPALVELUT ... 78
8.6.3. VARHAISKASVATUS ... 79
8.6.4. ESIOPETUS ... 82
8.6.5. PERUSOPETUS ... 84
8.6.6. LUKIO ... 86
8.6.7. KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA ... 87
8.6.8. KANSALAISOPISTO ... 89
8.6.9. TAITEEN PERUSOPETUKSEN TUKEMINEN ... 91
8.6.10. KIRJASTO ... 92
8.7. TEKNINEN LAUTAKUNTA ... 94
8.7.1. TOIMIALAN MÄÄRÄRAHAT JA TULOARVIOT ... 96
8.7.2. TEKNISEN TOIMIALAN HALLINTOPALVELUT ... 96
8.7.3. TEKNISET PALVELUT ... 97
8.7.4. RUOKAPALVELUT ... 99
8.7.5. LIIKENNEVÄYLÄT ... 100
8.7.6. YLEISET ALUEET ... 102
8.7.7. RAKENNUKSET ... 103
8.7.8. VESI- JA VIEMÄRILAITOS ... 105
9. KONSERNI- JA MUIDEN TOIMINNALLISESTI TÄRKEIDEN YHTEISÖJEN TAVOITTEET ... 108
10. INVESTOINNIT ... 112
11. HANKKEET ... 116
12. TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJE ... 117
13. VUOSIKELLO ... 121

1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Kunnanjohtajan katsaus talousarvioon 2026

Vuosi 2026 avautuu Lopen kunnassa edelleen taloudellisesti haastavassa ja nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Viime vuodet ovat olleet kuntakentällä jatkuvan sopeutumisen aikaa: koronapandemian jälkivaikutukset, sote- ja TE-uudistukset, Ukrainan sodan aiheuttama epävarmuus sekä yleinen talouden taantuma ovat muokanneet kuntien arkea ja tulevaisuuden näkymiä. Kuntien talous on ollut paineessa niin valtionosuusleikkausten, kasvavien kustannusten kuin väestörakenteen muutosten vuoksi.

Valtakunnallisesti Suomen talous on edelleen epävarmassa tilanteessa. Valtiovarainministeriön ennusteiden mukaan talouskasvu on hidasta ja kuntien verotulojen kehitys on vaikeasti ennustettavaa. Kuntien menoja kasvattavat erityisesti palkkakustannusten nousu, palvelutarpeiden kasvu sekä työllisyydenhoidon siirtyminen kuntien vastuulle. Työllisyyspalveluiden kustannukset ovat nousseet odotettua enemmän, ja samalla valtionosuudet ovat pienentyneet merkittävästi. Tämä pakottaa kunnat etsimään uusia keinoja tasapainottaa talouttaan ja turvata palvelut asukkailleen.

Lopen kunta on jatkanut määrätietoista talouden tasapainottamistyötä. Kunnan tulot ovat pienentyneet, mutta menot kasvaneet, mikä on vaatinut tiukkoja säästötoimia ja palvelurakenteen uudistamista. Kunnan talouden sopeuttamisohjelman mukaisesti tavoitteena on saavuttaa positiivinen tulos vuoteen 2028 mennessä. Talouden sopeutustoimia on kuitenkin onnistuttu toteuttamaan osin ennakoivasti ja tavoitteena on saada jo tuleva vuosi 2026 taloudellisesti tasapainoon. Tavoite on haastava ja se edellyttää asioiden menevän suunnitellusti. Yllätyksiin ei ole varaa.

Vuoden 2026 talousarvion laadinnassa on jouduttu huomioimaan muun muassa seuraavia tekijöitä: valtionosuuksien leikkaukset ja niiden vaikutus kunnan rahoituspohjaan, verotulojen kehityksen epävarmuus, sote-kiinteistöjen lain mukaisen vuokra-ajan päättymisen vaikutukset kunnan tuloihin, työllisyyspalveluiden kustannusten kasvu ja epävarmuus rahoituksesta, väestön vähenemisen vaikutukset kunnan elinvoimaan sekä lakisääteisten palveluiden järjestäminen kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.

Ensi vuoden verokertymästä ja valtionosuuksien määrästä annetut ennusteet huomioiden Lopen kunnan vuoden 2026 talousarvio on 117 000 euroa ylijäämäinen. Verotuloja arvioidaan vuonna 2026 kertyvän 19 677 000 euroa ja valtionosuuksia 4 877 000 euroa. Talousarviossa toimintatuottojen kokonaismääräarvio on 3 762 000 euroa, jossa on laskua edeltävään vuoteen 19,3 %, ja toimintakulut arviolta 25 475 000 euroa, jossa vastaavasti laskua on 4,8 %. Kunta tuottaa jatkossa peruspalvelut aina vain pienemmin resurssein.

Lopen kunnan työttömyysaste on pysynyt muuta maata matalampana, mutta työttömyys on muiden kuntien tapaan noussut. Väestökehitys on edelleen haasteellinen: syntyvyys on viime vuosien tapaan alhainen ja syntyvien määrä Lopella näyttää vakiintuneen reiluun neljäänkymmeneen syntyvään vuosittain. Kunnan strategian mukainen tavoite muuttovoitosta on edelleen ajankohtainen ja sen eteen tehdään määrätietoista työtä. Kuluvan vuoden osalta tavoitteen toteutuminen jää loppuvuoden muuttokehityksen varaan.

Tulevat vuodet edellyttävät vaikeita päätöksiä ja jatkuvaa sopeutumista. Onnistumisen kannalta olennaista on löytää ratkaisuja, jotka aiheuttavat mahdollisimman vähän negatiivisia vaikutuksia kuntalaisille ja samalla mahdollistavat kunnan kehittämisen myös haastavina aikoina. Kunnan on kyettävä katsomaan viisaasti ja kestävästi tulevaisuuteen, reagoitava muutoksiin ja suhteutettava palvelut todelliseen tarpeeseen.

Uskon, että Lopen kunta selviää näistäkin haasteista yhteistyöllä, rohkeudella ja strategian mukaisella kehittämisellä.

Lopella

16.10.2025

Mikko Salmela
kunnanjohtaja

Lopen kunnan strategia 2023-2027

- Visio: Mahdollistamme elämisen ja yrittämisen unelmia luonnon keskellä

Vahvistamme taajamien ja kylien elinvoimaa

Luomme osallisuudella hyvinvointia

Varmistamme suunnitelmallisen kasvun

Tasapainoinen talous

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

Arvot: lähellä, luova, luotettava

Loppi

Tavoitteenamme on mahdollistaa asumisen ja yrittämisen unelmia luonnon keskellä.

Meillä se onnistuu!

Tässä strategiassa on Lopen suuntaviivat ja painotukset vuosille 2023–2027. Se on syntynyt yhteisten kohtaamisten ja keskustelujen kautta kuntalaisten, kunnan työntekijöiden, päättäjien, yrittäjien, vapaa-ajan asukkaiden, koululaisten, yhdistysten ja seurojen kanssa. Dialogien tukena on käytetty työpajoja, asukas- ja seurailtoja sekä verkkokyselyitä. Jokaisen kohtaamisen jälkeen teemat ja valinnat ovat kirkastuneet, strateginen ajattelu on saanut syvyyttä ja tavoitteet konkretisoituneet. Lopputuloksena on valintoja, joiden toteuttamiseen erityisesti keskitämme yhteisen tekemisen ja toteutuksen seurannan.

Arjessa tapahtuu paljon muitakin päätöksiä ja toimia, jotka omalta osaltaan vievät meitä kohti tavoitteitamme. Toimintaympäristömme suuret tapahtumat kuten työelämän muutos, digitalisaatio, pandemia, uudet hyvinvointialueet, energiakriisi, ikääntyminen ja ympäristöasiat luovat paineita määritellä oman roolimme ja tehtävämme nykyisessä kuntakentässä. Tarvitaan valintoja. Toimeenpano vaatii jatkuvaa strategisen ajattelun ja toiminnan kehittämistä.

Loppi haluaa olla vakavarainen, kehittyvä, kuntalaisten sekä yritysten hyvinvointia ja kasvua tukeva kunta. Tämä onnistuu kuntalaisten, seuratoimijoiden, yritysten ja kunnan pitkäjänteisellä yhteistyöllä sekä osaamisen jakamisella.

Strategian toteuttamista tukevat uuden strategian myötä luotavien ohjelmien lisäksi UNICEF Lapsiystävällinen kunta, kuntamme elinkeino-ohjelma ja Suomen Kuntaliiton Liikkuvin kunta.

Loppi

Tasapainoinen talous

Pitkäjänteisellä (3–5 vuoden) suunnittelulla varmistamme tasapainoisen talouden, turvaamme kuntalaisille oikein mitoitetut lakisääteiset peruspalvelut ja luomme edellytykset hyvinvoivalle ja kehittyvälle kunnalle. Olemme itsenäinen, vakavarainen ja elinvoimainen kunta.

Mitä tavoittelemme?

- Tasapainoista taloutta, jonka avulla takaamme lakisääteiset palvelut kuntalaisille
- Pitkän tähtäimen (3–5 vuotta) talous- ja investointisuunnitelmaa, jolla turvaamme palveluidemme kehittämisen
- Kilpailukykyistä verotusta verrokkikuntiin verrattuna
- Tuloverojen sekä yhteisöverotulojen kasvulinjan jatkumista

Miten pääsemme tavoitteeseen?

- Noudatamme kestävän kehityksen periaatteita
- Luomme vuosittain päivittyvän ja hyväksytyn talous-, palveluverkko-, kiinteistö- ja investointisuunnitelman
- Luomme riskienhallintasuunnitelman
- Tehostamme kunnan tilojen käyttöä ja nostamme niiden käyttöastetta sekä luovumme tarpeettomista kiinteistöistä
- Vahvistamme kumppanuusverkostoa palveluidemme kehittämiseksi

Mitä seuraamme?

- Vuosittainen tasapainoinen tilinpäätös
- Lainamäärä/asukas pidetään valtakunnallisen keskiarvon alapuolella
- Tulo- ja yhteisöverotuottojen kasvu vähintään 1 % / vuosi
- Kunnallisvero verrokkikuntien tasolle
- Yksikään kriisikunnan mittareista ei täyty

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

Peruspalveluita tuottamaan mitoitettu henkilöstö ja yhteistyökumppaniverkosto ovat menestyvän kunnan tae. Kehitämme ja toimimme yhdessä luotua toimintakulttuuria kunnioittaen. Tavoitteenamme on pitkäjänteinen osaamisen kehittäminen, sitoutunut ja hyvinvoiva henkilöstö. Panostamme hyvään johtamiseen ja koko työyhteisön keskinäiseen vuorovaikutukseen.

Mitä tavoittelemme?

- Lopelle halutaan tulla töihin
- Henkilöstö- ja osaamisrakenne on oikeassa suhteessa palveluihin
- Henkilöstön ja kumppanuuksien osaamisen systemaattista kehittämistä
- Hyvinvoivaa, motivoitunutta ja sitoutunutta henkilöstöä sekä verkostotoimijoita
- Arvojen ja yhteisen toimintakulttuurin mukaista hyvää johtamista

Miten pääsemme tavoitteeseen?

- Laadimme peruspalveluita koskevan kriittisten resurssien nykytila-arvion
- Määrittelemme tulevaisuuden osaamistarpeet sekä niiden hankinta-/ kehittämissuunnitelman
- Kehitämme pitkäjänteisesti henkilöstömme esihenkilö- ja työntekijätaitoja
- Luomme toimintakulttuuria tukevat käytänteet yhdessä koko henkilöstön ja luottamushenkilöstön kanssa
- Kehitämme paikallisia kumppanuuksia

Mitä seuraamme?

- Henkilöstön tyytyväisyysmittari (tyytyväisyys, sitoutuminen, suosittelu) – tavoitellaan positiivista kehitystä
- Henkilöstön vaihtuvuus < 5 %
- Sairauspoissaolojen määrä vakaalla lasku-uralla
- Sitoutuminen keskeisiin virkoihin min. 5 vuotta
- Työhyvinvointi ja johtamisen mittaukset
- Lähtöhaastattelut
- Hakujen määrä / avoin tehtävä

Taajamien ja kylien elinvoimaisuus

Edistämme Lopen kunnan luonnollisia kasvualueita ja luomme pohjaa taajamien ja kylien elinvoimaisuuden kehittämiselle. Kaavoituksella ja investoinneilla tuemme monipuolista yritystoimintaa ja asumista sekä varhaiskasvatus-, koulu- ja hyvinvointipalveluita. Parannamme taajamien ja kylien viihtyisyyttä, yleisilmettä, tietoliikenne- ja tieverkostoa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Mitä tavoittelemme?

- Lopen luonnollista kasvua edistävää palveluverkkoa
- Monipuolisia mahdollisuuksia yritystoimintaan ja asumiseen
- Panostuksia taajamien ja kylien yleisilmeeseen sekä viihtyvyyteen, tietoliikenne- ja tieverkostoon

Miten pääsemme tavoitteeseen?

- Sitoudumme laatimiimme palveluverkko-, kiinteistö- ja investointisuunnitelmiin
- Laadimme maankäytön ohjelman – 20 vuotta
- Hankimme aktiivisesti maata ja kaavoitamme rakentamisvalmiita tontteja monipuoliseen asumiseen ja yrittämiseen
- Laadimme kevyen ja julkisen liikenteen ohjelman
- Toteutamme suunnitelman mukaiset vuosi-investoinnit yleisilmeeseen, tietoliikenne- ja tieverkostoon
- Tehostamme yhteistyötä maanomistajien ja yritysten kanssa

Mitä seuraamme?

- Palveluverkkosuunnitelman toteuttaminen
- Tonttivaranto ja rakennuslupien määrä
- Asukas- ja yritysmäärän kasvu taajamissa ja kylissä
- Tietoliikenneyhteyksien kattavuus
- Investointien toteutuminen yleisilmeeseen, viihtyvyyteen, tietoliikenne- ja tieverkostoon

Osallisuudella hyvinvointia

Lisäämme kuntalaisten, vapaa-ajan asukkaiden, yritysten, yhdistysten ja kunnan yhteistyötä. Osallisuutta vahvistamalla rakennamme parempaa arkea. Tavoitteena on hyvinvoiva ja luonnostaan tunnettu Loppi.

Mitä tavoittelemme?

- Osallistuvat, hyvinvoivat kuntalaiset ja vapaa-ajan asukkaat
- Pitkäjänteistä yhteistyötä kolmannen sektorin ja yritysten kanssa
- Uusien asukkaiden kotouttamista ja osallisuuden vahvistamista

Miten pääsemme tavoitteeseen?

- Toteutamme osallisuusohjelman yhdessä paikallisten yhdistysten ja yritysten kanssa
- Yhteiset verkostoitumistapaamiset ja kehittämistilaisuudet eri toimijoiden kanssa
- Tuemme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistävää viestintää
- Kehitämme kuntalaisten hyvinvointia tukevia palveluita
- Lapsi- ja yritysvaikutusten arviointi päätöksenteossa

Mitä seuraamme?

- Kuntalaiskyselyt
- Tapahtumien asiakaspalautteet (suositteluprosentti)
- Kunnan ja kolmannen sektorin yhteisten tilaisuuksien, hankkeiden ja tapahtumien määrä
- Hyvinvointikertomus ja muut hyvinvointia kuvaavat mittarit
- Matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen asiakasmäärät

Suunnitelmallinen kasvu

Hallittu kasvu on pitkäjänteisen menestyksemme tae. Luomme monipuolista asumis- ja tonttitarjontaa erilaisten ihmisten ja yritysten tarpeisiin. Toimimme suunnitelmallisesti ja aktiivisesti elinvoimaisen yritystoiminnan mahdollistamiseksi.

Lopen houkuttelevuus asuinkuntana kasvaa. Asiakaslähtöisyys on kaiken toimintamme perusta.

Mitä tavoittelemme?

- Tasaista ja hallittua kasvua ympäristöä kunnioittaen
- Positiivista nettomuuttoa
- Kysyntään vastaavia monipuolisia asumisen ratkaisuja sekä asumis- ja yritystontteja
- Yrittäjämyönteisyyttä
- Meillä onnistuu – toimimme asiakaslähtöisesti

Miten pääsemme tavoitteeseen?

- Palveluohjauksen kehittäminen kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden tueksi
- Luomme kumppanuuksia ja verkostoja yritystoiminnan kehittämisen tueksi ja osallistumme aktiivisesti olemassa olevien verkostojen toimintaan
- Kehitämme markkinointia uusien kuntalaisten hankintaan sekä yritystoiminnan monipuolistamiseen

Mitä seuraamme?

- Asukasluvun/muuttovoiton kehitys
- Toteutuneet tonttikaupat
- Vapaa-ajanasuntojen muutokset vakituisiksi asunnoiksi
- Uudet yritykset kunnassa
- Yrittäjäkyselyt

3. TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET

3.1. Yleinen taloudellinen kehitys

Toimintaympäristön muutosten ja yleisen taloudellisen kehityksen tarkastelu perustuu valtiovarainministeriön kesällä 2025 julkaisemaan taloudelliseen katsaukseen. Suomen talouden kuvaa ovat värittäneet useat epäsuotuisat yllätykset ja niistä seurannut pitkittynyt taantuma.

Talouden epävarmuus ja näköalattomuus on saanut epäilemään pidempiaikaisiin hankkeisiin sitoutumista aiheuttaen sen, että kotitaloudet ja yritykset ennemmin säästävät kuin kuluttavat ja investoivat. Korkeana pysyttelevä työttömyys, globaalit turvallisuusuhat, Yhdysvaltojen asettamat tullit ja muiden maiden vastatoimet sekä yleinen kauppapolitiikkaan liittyvä epävakaus hidastavat talouskasvua.

Suomen taloudessa on kuitenkin myös myönteisiä merkkejä. Investoinnit puolustukseen ja yhteiskunnan infrastruktuuriin kasvattavat kysyntää suomalaisille tuotteille ja palveluille niin Suomessa kuin vientimarkkinoillakin. Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot hiljalleen kasvavat ja veronalennukset kasvattavat niitä ja yritysten käytettävissä olevia tuloja entisestään. Vientiyritykset sopeutuvat aiempaa korkeampiin tulleihin vähitellen. Kun samaan aikaan palkat nousevat, hintojen nousu on hidasta, korot pysyvät kohtuullisina ja ostovoima kasvaa, yksityinen kulutus ja yksityiset investoinnit alkavat elpyä ja talouden kasvu nopeutuu.

Bruttokansantuote (BKT) kasvaa 1,5 prosenttia ensi vuonna ja 1,7 prosenttia vuonna 2027. Täyttääkseen hyvinvointivaltion palvelulupauksen Suomi tarvitsee nopeaa kasvua. Julkisen talouden alijäämä oli 4,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Ennusteen mukaan alijäämä pienenee hitaasti lähivuosina ja julkisen talouden velka uhkaa kasvaa yli 90 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2029.

3.1.1. Julkinen talous

Suomen talous on toipumassa taantuman pohjalta hitaasti kasvuun. Inflaation selvä hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa, mutta yleinen epävarmuus ja heikko työllisyystilanne pitävät varovaisena ohjaten enemmän säästämiseen kuin kulutukseen, mikä hidastaa talouden kasvua.

Suomessa väestö ikääntyy, mikä kasvattaa menoja eläkkeisiin, terveydenhuoltoon ja hoivaan. Nato-jäsenyyden myötä Suomi on sitoutunut kasvattamaan puolustusmenojaan ja vahvistamaan puolustuskykyään. Yhtä aikaa syntyvyys on matalaa ja vaikuttaa siltä, että vain työperäinen maahanmuutto voi ehkäistä työikäisen väestön pienenemistä Suomessa.

Suomen julkista taloutta rasittavat puolustusmenojen ja ikääntymiseen liittyvien menojen kasvu samalla, kun työikäisen väestön pieneneminen heikentää talouden ja verotulojen kasvua. Puolustukseen tehtävät lisäpanostukset kasvattavat julkista velkaa, ellei lisämenoja kompensoida säästöillä tai veronkorotuksilla.

Hallituksen päättämät toimet sekä puolustusmenojen lisäys kasvattavat valtion alijäämää, mutta muodostavat myös kokonaisuuden, jolla on piristävä vaikutus talouden toimeliaisuuteen. Alijäämä pienenee 3,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2026 ja asettuu 3,3 prosentin tuntumaan vuonna 2029. Julkisyhteisöjen velkasuhteen noustessa vuonna 2025 yli 86 prosentin, on velan nopein kasvu toistaiseksi takana. Syvät alijäämät pitävät velkasuhteen maltillisessa kasvussa, mutta velkasuhde nousee arviolta yli 90 prosenttiin vuonna 2029.

Työllisyys on ollut laskussa, mutta tuotannon kasvun myötä työllisyyden kasvun odotetaan nopeutuvan ensi vuodesta lähtien. Vuonna 2026 työllisten määrän arvioidaan selvästi kasvavan ja työttömyyden laskevan 8,8 prosenttiin.

Investoinneissa pohja näyttäisi ohitetun kahden laskuvuoden jälkeen. Asuntorakentamisessa toipuminen on hidasta ja taso jää edelleen alhaiseksi. Energiasiirtymään ja teknologian kehitykseen liittyvät investoinnit sen sijaan kasvavat reippaasti. Investointisuunnitelmia Suomeen on ennätysmäisen paljon ja niissä on sekä puhdasta energiaa tuottavia että käyttäviä hankkeita. Investointeja lisäävät myös puolustushankinnat, joihin tulee tänä vuonna selvä lisäys hävittäjien myötä ja taso pysyy korkeana myös tulevina vuosina.

3.1.2. Kansainvälinen talous

Maailmantalouden näkymiä kiristää Yhdysvaltojen kauppapoliittisten toimien epävarmuus. Poukkoileva tullipolitiikka on aiheuttanut muutoksia kansainvälisissä kauppavirroissa. Yhdysvallat kärsii eniten talouspolitiikastaan ja sen talouskasvu hidastuu selvästi sillä oletuksella, että Yhdysvaltojen tuonnille jäävät pysyvästi voimaan noin 10 prosentin tullit. Yhdysvaltojen pidempään jatkunut vahva talouskasvu hidastuu ja pelko korkeista tulleista nostaa kuluttajien inflaatioodotuksia sekä heikentää luottamusta. Yhdysvaltojen talouskasvu hidastuu 1,6 prosenttiin vuonna 2025 ja pysyy samalla tasolla vuonna 2026.

Kiinan näkymiä synkentää kuluttajahintojen aleneminen vuonna 2025. Elvyttävän raha- ja finanssipolitiikan vaikutuksesta vähittäiskaupan reaalikasvu kuitenkin kasvoi voimakkaasti keväällä 2025. Teollisuustuotannon kasvu on sen sijaan hidastumassa, ja teollisuuden ennakoivat indikaattorit ovat synkentyneet keväällä. Vienti Yhdysvaltoihin on supistunut. Kokonaistuotannon kasvu hidastuu 4,2 prosenttiin vuonna 2025 ja edelleen 4,1 prosenttiin vuonna 2026.

Intian nopea talouskasvu perustuu vahvana jatkuvaan yksityiseen kulutukseen. Useiden vireillä olevien kauppasopimusten odotetaan kohentavan ulkomaankauppaa. Japanissa elintarvikkeiden hintojen voimakas nousu heikentää kotitalouksien tilannetta ja kauppapolitiikan jännitteillä on mittavia kielteisiä vaikutuksia.

Euroalueen kasvunäkymät ovat varovaisen myönteiset reaalitulojen elpyessä, mutta kauppasodan uhka aiheuttaa epävarmuutta. Mittavilla lisäpanostuksilla puolustukseen voi olla odotettua voimakkaampia myönteisiä vaikutuksia Euroopassa. Saksan mittavat elvytystoimet voivat parantaa euroalueen näkymiä laajemminkin.

Kauppapoliittiset jännitteet lisäävät kuitenkin merkittäviä riskejä. Korkeiden tullien asettaminen, niiden alentaminen ja lykkääminen aiheuttaa epätietoisuutta toimintaympäristöstä, millä voi olla huomattavia negatiivisia vaikutuksia kansainväliseen talouteen.

3.2. Kuntien taloudellinen kehitys

Suomen Kuntaliiton talousbarometrin mukaan kuntien talousodotukset ovat heikot, sillä lähes 70 % kuntien talousjohtajista ennakoi talousnäkymien huononevan. Kuntien taloutta varjostavat kohonnut työttömyys ja yleisen epävarmuuden lisääntyminen. Talouden sopeutustarpeen kohtalaiseksi tai huomattavaksi arvioi kolme neljäsosaa kunnista ja erityisesti pienemmät kunnat karsivat ja lykkäävät investointejaan. Kuntien arviot työttömyysetuusmenojen kehityksestä ovat hyvin pessimistiset.

Työllisyys on ollut selvässä laskussa, mutta työmarkkinoiden tilanne on vähitellen vakautumassa ja tuotannon kasvun myötä työllisyyden kasvun odotetaan nopeutuvan ensi vuodesta lähtien. Vuositasolla työllisiä on vuonna 2025 saman verran kuin viime vuonna ja työttömiä selvästi enemmän, noin 9,3 prosenttia työvoimasta. Ensi vuonna työllisten määrän odotetaan kasvavan ja työttömyyden laskevan 8,8 prosenttiin. Työvoiman määrää lisäävät sekä hallituksen työllisyystoimet että maahanmuutto. Toistaiseksi työvoiman määrän kasvu on kuitenkin näkynyt työttömyyden nousuna, kun vaisu kysyntä on pitänyt työllisyystilanteen heikkona.

Työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisen vastuun siirtymisestä huolimatta kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin yhä koulutus- ja sivistyspalveluihin, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskussa syntyvyyden pitkäaikaisen alenemisen seurauksena. Palvelutarpeen väheneminen ei kuitenkaan todennäköisesti johda vastaaviin säästöihin kustannuksissa muun muassa erityisen tuen tarpeen kasvun, supistuneen kouluverkoston ja varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nousun takia.

Kuntien menot kasvavat pääasiassa hintojen nousun seurauksena. Kulutusmenoja kasvattaa tulevina vuosina etenkin kunta-alan palkankorotukset. Henkilöstövaltaisella kuntasektorilla palkkaratkaisulla on merkittävä vaikutus kustannuskehitykseen. Palkkaratkaisun seurauksena työvoimakustannusten arvioidaan nousevan 3,18 % vuonna 2026. Kuntahallinnon alijäämän ennustetaan syvenevän, mihin vaikuttavat investointien kasvu, vaimea verotulojen kehitys, valtionosuuksiin tehtävät leikkaukset ja vuokratuloja vähentävä sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättyminen. Alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa, ja velkasuhteen arvioidaan jatkavan kasvuaan.

Verotulot ovat kuntien tärkein tulonlähde. Vuonna 2026 niiden kasvua hidastaa yhteisöverotulojen supistuminen, ja kuntien verotulojen kasvun arvioidaan jäävän noin 1,4 prosenttiin. Kun suhdannetilanne kohenee, verotulojen kasvu piristyy arviolta 6 prosenttiin vuonna 2026 ja sen ennustetaan pysyvän keskimäärin hieman alle 4 prosentissa vuosina 2027–2029.

Lähteet:
Valtiovarainministeriö: Taloudellinen katsaus, kesä 2025, talousnäkymät. Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2025:30.
https://vm.fi/taloudellinen-katsaus-kevat-2025#/

Suomen Kuntaliitto: Talousbarometri.
https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/talousbarometri

3.3. Väestömuutokset

VÄESTÖKEHITYS

Vuosi	Asukasluku 31.12.	Muutos
2000	7 578	
2005	7 964	386
2010	8 273	309
2015	8 175	-98
2020	7 853	-322
2021	7 799	-54
2022	7 749	-50
2023	7 694	-55
2024	7 657	-37
8/2025	7 632	-25

KUNNAN ASUKASLUKU

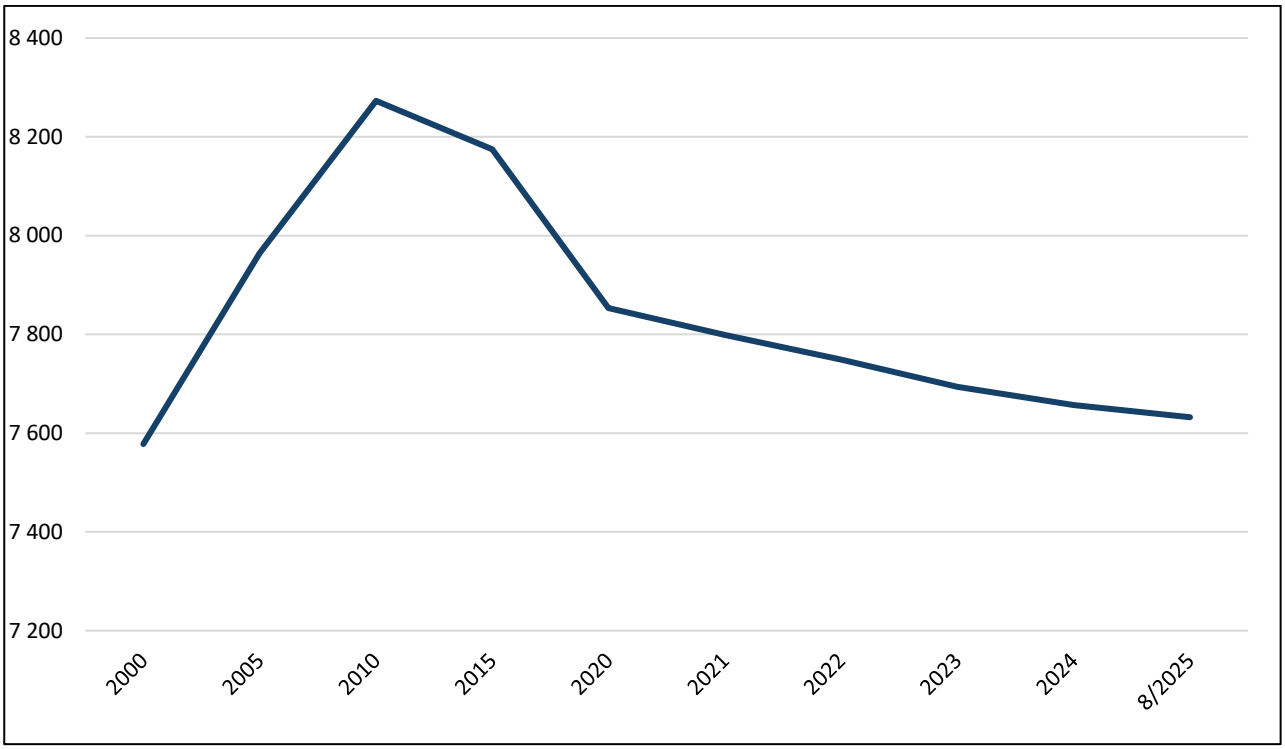

Loppi on aikaisemmin ollut vahvasti kasvukunta, mutta vuoden 2011 jälkeen asukasluvun kehitys on ollut laskeva, lukuun ottamatta yksittäistä vuotta 2020, jolloin asukasmäärä hivenen nousi. Taustana on osaltaan ollut valtakunnallinen kehitys väestön keskittymisestä isompiin kasvukeskuksiin. Kanta-Hämeen väestönkehitys on laskusuhdanteinen, vaikka maahanmuutto on pysynyt korkealla tasolla. Muuttoliike Kanta-Hämeestä muihin maakuntiin on ollut vilkasta ja vuoden 2025 alusta heinäkuun loppuun mennessä maakunnalle tuli nettomuuttotappiota 100 henkilöä.

VÄESTÖN IKÄRAKENNE

Ikäryhmät	0–4	5–14	15–19	20–34	35–49	50–64	65–	Asukasluku
2000	434	1 061	466	1 071	1 688	1 581	1 277	7 578
2005	473	1 125	458	1 039	1 731	1 764	1 374	7 964
2010	504	1 126	500	1 057	1 722	1 842	1 522	8 273
2015	422	1 117	492	912	1 598	1 817	1 817	8 175
2020	294	966	487	791	1 448	1 836	2 031	7 853
2021	298	927	478	773	1 461	1 816	2 046	7 799
2022	291	901	473	800	1 448	1 759	2 077	7 749
2023	292	858	471	816	1 422	1 728	2 107	7 694
2024	285	815	467	836	1 426	1 716	2 112	7 657
%	3,7 %	10,6 %	6,1 %	10,9 %	18,6 %	22,4 %	27,6 %	
Koko maa	4,2 %	10,4 %	5,7 %	18,4 %	19,6 %	18,3 %	23,3 %	

Kunnan väestön ikärakenne painottuu yhä enemmän vanhempiin ikäluokkiin, sillä puolet kunnassa asuvista on yli 50-vuotiaita. Syntyvyys on laskeva ja nuoremmat ikäluokat pienevät edelleen, mikä tulee näkymään tulevina vuosina muun muassa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kysynnän vähenemisenä.

Koko maan ikärakenteeseen verrattuna 0–4- ja 20–49-vuotiaiden osuudet ovat keskimääräistä pienemmät ja 5–19-vuotiaiden sekä 50 vuotta täyttäneiden osuudet ovat yli maan keskiarvon.

VÄESTÖENNUSTE

Vuosi	Luonnollinen väestönlisäys			Kuntien välinen muuttoliike			Väestön-lisäys	Asukasluku 31.12.
	Synty-neet	Kuol-leet	Luonnollinen väestön-lisäys	Kuntaan muuttaneet	Kunnasta muuttaneet	Kokonais-nettomuutto		
2025	49	93	-44	403	388	15	-29	7 632
2026	47	95	-48	403	387	16	-32	7 601
2030	47	99	-52	408	383	25	-27	7 479
2035	47	104	-57	414	365	49	-8	7 389
2040	47	108	-61	415	352	63	2	7 379
2045	45	109	-64	415	341	74	10	7 421

Kunnan väestökehitys on Tilastokeskuksen vuoden 2024 lopussa tekemän väestöennusteen mukaan laskeva siten, että vuonna 2045 kunnassa olisi 7 421 asukasta. Tarkastelujakson asukasluku näyttää ennusteen mukaan laskevalta vuoteen 2040 asti. Tärkeänä tavoitteena on asukasluvun kehityksen kääntäminen jo aikaisemmin kasvuun.

KOULUTUSRAKENNE

	Koko maa		Kanta-Häme		Loppi	
15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	**4 815 684**		**146 372**		**6 557**	
Ei perusasteen tutkintoa	1 198 950	24,9 %	37 958	25,9 %	1 821	27,8 %
Tutkinnon suorittaneita yhteensä	3 616 734	75,1 %	108 414	74,1 %	4 736	72,2 %
Toinen aste	1 917 553	39,8 %	62 230	42,5 %	2 999	45,7 %
Erikoisammattitutkinto	57 845	1,2 %	2 308	1,6 %	124	1,9 %
Korkea-asteen tutkinnon suorittanut, yht.	1 641 336	34,1 %	43 876	30,0 %	1 613	24,6 %
Alimman korkea-asteen tutkinnon suorittanut	397 499	8,3 %	14 943	10,2 %	570	8,7 %
Alemman korkeakouluasteen suorittanut	635 900	13,2 %	16 641	11,4 %	667	10,2 %
Ylemmän korkeakouluasteen suorittanut	551 833	11,5 %	11 474	7,8 %	355	5,4 %
Tutkijakoulutusasteen suorittanut	56 104	1,2 %	818	0,6 %	21	0,3 %

Tilastokeskuksen vuoden 2024 väestön koulutusrakenne -tilaston mukaisesti koulutusaste on hivenen noussut Lopella. Vuonna 2024 perusasteen tutkinnon 15 vuotta täyttäneistä henkilöistä oli suorittanut 72,2 %. Vastaavasti vuonna 2023 tutkinnon 15 vuotta täyttäneistä oli suorittanut 71,7 %. Tämä on koko maan tutkinnon suorittaneiden keskiarvoa 75,1 % pienempi.

3.4. Työpaikat ja työllisyys

TYÖTTÖMYYSASTE

Vuosi	Loppi, %	Riihimäen seutu, %	Koko maa, %
2000	10,5 %	12,2 %	14,4 %
2005	8,4 %	10,0 %	10,6 %
2010	6,8 %	9,3 %	10,0 %
2015	8,8 %	10,8 %	13,4 %
2020	7,4 %	10,2 %	13,6 %
2021	6,4 %	8,6 %	10,5 %
2022	5,4 %	8,3 %	9,9 %
2023	6,5 %	7,7 %	9,4 %
2024	6,3 %	9,5 %	10,8 %
8/2025	7,3 %	10,9 %	9,3 %

Lopen työllisyystilanne on ollut keskimääräisesti hyvä. Kunnan työttömyysaste on pääosin ollut Kanta-Hämeen matalimpia ja selkeästi pysynyt matalampana koko maahan verrattuna. Lopella oli elokuussa 2025 työttömiä yhteensä 259 henkilöä, joista alle 25-vuotiaita oli 33 henkilöä ja yli vuoden työttömänä olleita 80 henkilöä. Vastaavasti vuotta aiemmin elokuussa vuonna 2024 oli työttömänä yhteensä 215 henkilöä, joista alle 25-vuotiaita oli 21 henkilöä ja yli vuoden työttömänä oli ollut 43 henkilöä.

3.5. Nettomuutto iän mukaan

NETTOMUUTTO IÄN MUKAAN

	2000	2010	2020	2021	2022	2023	2024
Yhteensä	79	32	41	-41	-25	-5	-25
–4	33	28	5	8	22	8	5
5–9	6	14	-1	1	7	1	3
10–14	1	-8	-9	-5	2	0	6
15–19	-24	-40	-51	-58	-65	-42	-58
20–24	-35	-23	3	-42	-5	-5	-26
25–29	36	15	28	17	16	5	12
30–34	13	21	8	25	20	21	19
35–39	10	6	8	9	9	9	7
40–44	24	7	5	0	-5	8	5
45–49	10	3	1	9	0	-10	13
50–54	0	7	5	10	-14	-1	0
55–59	5	5	12	-8	-3	9	4
60–64	6	-9	15	7	-4	-11	9
65–69	1	0	17	-10	3	0	-7
70–74	-3	3	-4	-7	-3	3	-9
75–	-4	3	-1	3	-5	0	-8

Taulukko osoittaa, että muuttoliike Lopelle on vähentynyt 2000-luvun alkuvuosien jälkeen ja kehitys on jatkunut viime vuodet negatiivisena. Vuonna 2020 muuttoliike Lopelle oli positiivinen, mutta sen jälkeen se on ollut negatiivinen.

3.6. Työlliset Lopella

TYÖLLISET

	2019	2020	2021	2022	2023
Maatalous, metsätalous ja kalatalous	173	167	159	174	171
Kaivostoiminta ja louhinta	4	6	5	5	3
Teollisuus	441	432	424	421	418
Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	6	5	2	2	3
Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	36	42	43	42	40
Rakentaminen	363	339	367	384	358
Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	505	503	505	497	486
Kuljetus ja varastointi	271	250	250	249	235
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	86	67	88	74	87
Informaatio ja viestintä	84	76	83	85	78
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	37	33	30	37	37
Kiinteistöalan toiminta	23	25	23	22	23
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	127	126	111	131	138
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	224	205	216	212	215
Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	153	169	162	150	144
Koulutus	173	172	183	189	192
Terveys- ja sosiaalipalvelut	476	529	498	805	513
Taiteet, viihde ja virkistys	41	36	38	35	33
Muu palvelutoiminta	86	89	87	92	86
Kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön	9	14	10	5	6
Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	0	0	0	0	0
Tuntematon	55	58	37	35	38
Yhteensä	**3 373**	**3 343**	**3 321**	**3 646**	**3 304**

Elinkeinoryhmittely yllä perustuu Tilastokeskuksen työllisten tilaston toimialaluokitukseen. Pääryhmittelynä tarkastelujakson aikana eniten ovat vähentyneet maa- ja metsätalouden sekä teollisuuden työpaikat. Eniten ovat kasvaneet rakentamisen sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminnan työpaikat.

TYÖSSÄKÄYNTI

	2019	2020	2021	2022	2023
Alueella työssäkäyvät yhteensä	2 021	1 993	1 969	1 951	1 868
Asuinkunnassaan työssäkäyvät	1 225	1 220	1 156	1 158	1 139
Alueelle pendelöivät	796	773	813	793	729
Asuinkunnan ulkopuolella työssäkäyvät	2 148	2 123	2 165	2 191	2 165

Työssäkäynti Lopen kunnan ulkopuolella on pysynyt lähes samana tarkastelujakson aikana. Vuonna 2023 kävi yhteensä 2 165 henkilöä töissä asuinkuntansa Lopen ulkopuolella, kun vuonna 2022 määrä oli 2 191 henkilöä. Vuonna 2023 kävi asuinkunnassaan Lopella töissä yhteensä 1 139 henkilöä, kun määrä oli vuonna 2022 yhteensä 1 158 henkilöä.

4. KUNNAN TALOUDEN TASAPAINO

Kunnan kriittinen menestystekijä on talouden tasapaino. Lopen kunnassa huoli talouden tasapainosta konkretisoitui vuonna 2024. Talouden tasapainottamisen toimenpiteisiin ryhdyttiin alkusyksystä 2024 ja niitä on jatkettu koko vuoden 2025 ajan. Toimialat ovat noudattaneet talousarviota tarkalla seurannalla ja reagoineet talousarvion toteutumisen muutoksiin. Resursseja ei ole käytetty talousarvion ulkopuolisiin hankintoihin tai toimintoihin. Toimialat ovat tehneet korjaavat toimenpiteet valtaosin toimialan sisällä, mutta tarvittaessa talousarvioon on myös esitetty muutoksia.

Vuoden 2026 talousarvio on 117 00 euroa ylijäämäinen, mikä kuvastaa talouden tasapainon horjumisen herkkyyttä. Kunta hoitaa tehtävänsä yhä pienenevin resurssein, eikä menojen leikkaaminen ole enää mahdollista ilman rakenteellisia ratkaisuja. Kunnan talouteen vaikuttavat pienenevät toimintatuotot, verotulot ja valtionosuudet sekä edelleen jatkuva yleinen talouden epävarmuus, kustannusten nousu ja työllisyyden heikko tilanne, joka kasvattaa työttömyysetuuksien kuntaosuutta. Kunnan rahoitusosuudet on arvioitu Suomen Kuntaliiton valtionosuuslaskelman perusteella.

Lopen kunnan valtuusto päätti 10.11.2025 säilyttää tuloveroprosentin 8,9 % ja pitää myös kiinteistöveroprosentit edellisen vuoden tasolla.

Hämeen liiton elokuussa 2025 julkaiseman elinvoimakatsauksen mukaan Kanta-Hämeen väestönkehitys jatkoi laskusuhdannettaan kesäkuuhun asti, mutta väkiluku kasvoi 37 asukkaalla heinäkuussa. Lopen väkiluku on laskenut ja avoimet työpaikat ovat vähentyneet. Maakunnan työllisyystilanne on kuitenkin edelleen parempi koko maahan verrattuna ja Lopen työttömyysaste on keskimääräisesti matalampi verrattuna koko Kanta-Hämeeseen.

Arvioiden mukaan Lopen kunnan asukasmäärä tulee vuoteen 2040 mennessä olemaan noin 300 henkilöä pienempi verrattuna vuoden 2024 lopun väkilukuun. Syntyvyyden lasku pienentää nuorimpia ikäluokkia, jolloin varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen palvelutarpeiden arvioidaan supistuvan. Lopen kunnalla on edessään palveluverkon uudistaminen kunnan laskevan väestöennusteen perusteella.

Vuoden 2026 talousarvioehdotus on perusteiltaan realistinen. Talouden tasapainottamiseksi käyttötalous on välttämätöntä pitää tiukkana. Tulevia investointeja on rahoitettava mahdollisimman paljon omalla tulorahoituksella lainarahoituksen sijaan.

Kunnan velkamäärä kääntyi vuoden 2017 jälkeen laskevaksi. Lainakanta kasvoi vuosina 2022–2023 uudisrakennusten investointitarpeiden myötä. Velkamäärän on arvioitu laskevan talousarviovuonna 2026 ja suunnitelmavuosina 2027–2028. Suunnitelmavuosien alle 2 miljoonan euron investointitasosta on pidettävä kiinni, sillä velan lisääntyminen rasittaisi myös kunnan käyttötaloutta kasvavien korkokustannusten johdosta.

Toimialojen tulee toiminnassaan tiedostaa päätösten taloudelliset vaikutukset ja toimia siten, että talousarviossa ja talouden tasapainottamiseksi asetetut tavoitteet saavutetaan. Tämä ohjaa tasapainoisen talouden toteutumiseen.

4.1. Arvio tulevasta kehityksestä

Lopen kunnan talouden tilanne jatkuu suunnitelmavuosina tiukkana talouden tasapainottamiseksi. Kunnan on välttämätöntä löytää tulojen ja menojen tasapainoon saamiseksi konkreettisia toimenpiteitä ja keinoja. Taseessa oleva ylijäämäkertymä mahdollistaa talouden tasapainottamistoimien jaksottamisen pidemmälle ajalle, mutta taseessa olevat ylijäämät ovat käytetty vuoteen 2030 mennessä, mikäli talouden sopeutustoimia ei toteuteta. Vuosikatteen kääntyminen negatiiviseksi eli se, ettei kunta pystyisi kattamaan oman toimintansa kustannuksia saamallaan rahoituksella, on vältettävä tulevassa kehityksessä.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Lopella syntyvien ikäluokat pienenevät. Tämä vaikuttaa palvelutarpeeseen, mikäli ennusteet toteutuvat. Varhaiskasvatuksen lapsimäärä säilyy samansuuruisena, vaikka syntyvyys kääntyy vähitellen laskusuuntaan. Samalla pienten alle kolmivuotiaiden osallistumisaste pysynee tasaisena. Tämä vaikuttaa siten, että henkilöstön osalta suurta vähennystä ei lainvelvoittaman suhdelukujen täyttämisen vuoksi voi tehdä nopealla aikataululla.

Varhaiskasvatuksen ryhmien muodostaminen on tehtävä huomioiden lapsimäärän muutos ja samalla on huolehdittava, että toiminnassa on jatkossakin riittävästi kelpoista henkilöstöä. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut pienenevät, koska asiakasmaksujen tulorajojen mukaisesti suurimmalle osalle perheitä varhaiskasvatus tulee olemaan maksutonta.

Esiopetuksen osalta lapsimäärän väheneminen näkyy syksyllä 2026, mutta säilyy kuitenkin vielä melko tasaisena. Esiopetuksen järjestäminen alueilla lähipalveluna on jatkossakin tärkeää ja samalla huomioidaan täydentävän varhaiskasvatuksen tarve.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien oppilaiden määrä on vähentynyt vuosittain ja erityisesti kevätlukukauden aikana.

Tilastokeskuksen väestöennusteiden ja kunnan oppilasennusteiden mukaan perusopetuksen oppilasmäärä vähenee vuosittain. Kunnan talouden sopeuttamisohjelman toimeenpano vaikuttaa perusopetuksen toimintaan. Perusopetuksen tuen muutos voi vaikuttaa talousarviovuoden aikana henkilöstöresursseihin ja opetusryhmien muodostumiseen.

Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita uudistetaan vuodesta 2026 alkaen ja muutokset tulevat täysimääräisesti voimaan vuonna 2028.

Lopen opisto on kuntalaisille merkittävä arkielämässä tarvittavien tietojen, taitojen ja sosiaalisen pääoman lähde. Liikuntakurssit lisäävät osallistujien kokonaisvaltaista terveyttä. Valtionosuuksien leikkaukset voivat vähentää opiston rahoitusta ja siten kurssitarjontaa.

Ikäluokkien pieneneminen voi vaikuttaa myös taiteen perusopetuksen oppilasmääriin.

Kirjasto on tärkeä kuntalaisten kohtaamispaikka. Kirjaston rooli tasa-arvoisten mahdollisuuksien tarjoajana korostuu: kaikilla on pääsy tietoon, teknologiaan ja kulttuuriin. Kirjaston rooli lukutaitotyössä kasvaa. Kirjasto tarjoaa digitaalista opastusta asiakkailleen, minkä tarve lisääntyy lähivuosina.

Edelleen kireänä jatkuva taloudellinen tilanne nostaa hyvinvointia ja terveyttä edistävän toiminnan ja palveluiden tarvetta entisestään. Palveluntarpeeseen vastaamiseksi kumppanuudet ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa korostuvat.

Lopen kunnan työllisyyspalvelut järjestetään osana Etelä-Hämeen työllisyysaluetta yhteistyössä Janakkalan, Hausjärven ja Riihimäen kanssa. Valtakunnallisesti työllisyystilanteen odotetaan paranevan vuodesta 2026 lähtien siten, että työllisten määrä kasvaa ja työttömyys laskee 8,8 prosenttiin.

Heikosta työllisyystilanteesta huolimatta työvoiman määrä on kasvanut viime vuosina reippaasti ja työmarkkinoilla on paljon tilaa työllisyyden kasvulle. Työvoiman määrää lisäävät hallituksen työllisyystoimet ja maahanmuutto. Vaisun kysynnän takia työvoiman määrän kasvu on toistaiseksi näkynyt kuitenkin ennen muuta työttömyyden nousuna, mikä on lisännyt työttömyystuista kunnan maksaman rahoitusosuuden euromäärää.

Palveluverkkoselvitys ratkaistiin vuoden 2024 lopussa kouluverkon osalta. Palvelutuotannolle muiden tarpeellisten rakennusten käyttö määräytyi vuoden 2025 aikana Kanta-Hämeen hyvinvointialueen palveluverkon järjestelyn perusteella. Näiden pohjalta ratkaistaan omien ja vuokralle tarjottavien palvelurakennusten ja tilojen käyttö. Palvelutarpeiden, toimitilaselvityksen ja kiinteistösalkutuksen perusteella säilytettäviä rakennuksia kunnostetaan tai niitä muutetaan. Kiinteistöjen toimivuutta ylläpidetään ja pyritään parantamaan rakennuksista laadittavien pitkän tähtäimen kunnossapitosuunnitelmien mukaan. Kunnalla on omistuksessaan edelleen palvelutuotannon käytöstä poistuneita kiinteistöjä, jotka aiheuttavat vuosittaisia käyttötalouden kustannuksia ylläpidon ja korjaustarpeiden vuoksi. Tarpeettomien kiinteistöjen omistusta tulee arvioida talouden kannalta kestävällä tavalla, jolloin vaihtoehtoina on joko näiden suunnitelmallinen jatkokehittäminen tai realisointi.

Kuntalain mukaan kunta on velvollinen yhtiöittämään hyvinvointialueille vuokraamansa sote- ja pelastustoimen tilat. Kohteet tulisi olla yhtiöitettynä 1.1.2026 mennessä, kun sote-voimaanpanolain mukainen siirtymäkausi päättyy. Lopen kunnalla yhtiöitettävät kiinteistöt ovat Palvelukeskus Eedilä, Hoivakoti Salmela, Mäntykoti ja Ryhmäkoti Kallio. Kiinteistöjen yhtiöittämiseksi Lopen kunnan valtuusto päätti 10.11.2025 (§ 64) hyväksyä kiinteistöjen siirron apporttina Kiinteistö Oy Lopen Terveystalo Lopenpajalle.

Katujen korjausohjelmaa tullaan jatkossakin toteuttamaan selvästi havaittavien katujen rakennevaurioiden vakavuuden perusteella siten, että ohjelma edistyy vuosittain käyttösuunnitelman mukaisesti jokaisessa taajamassa. Katujen korjaamisen yhteydessä korjataan myös sen alla oleva vesihuoltolinjasto. Katujen korjaamiseen tarvitaan vuosina 2026–2030 investointimäärärahoja noin 350 000 – 400 000 euroa/vuosi, joka riittää merkittävästi vähentämään olemassa olevaa katujen peruskorjausvelkaa.

Vesilaitos jatkaa vuotovesien pienentämiseksi vuotovesisaneerauksia ja viemärien tiiviyden varmistavia korjaustöitä, missä keskitytään ensisijaisesti Läyliäisten ja kirkonkylän taajamiin. Toteutusohjelma tarkistetaan vuosittain tehtyjen selvitysten perusteella.

Riihimäen keskuspuhdistamolle pumpattavan huleveden osuutta saadaan asteittain vähennettyä rakentamalla vuosittain määrärahojen puitteissa hulevesijärjestelmiä ja eriyttämällä hulevesi jätevesiviemäröinnistä. Tavoitteena on tasapainottaa vesilaitoksen käyttötaloutta. Vesilaitoksen perusmaksuihin tehdään heikon taloudellisen tilanteen oikaisemiseksi merkittävä maksuperusteiden muutos ja sen perusteella poikkeuksellisen suuri korotus vuodelle 2026.

5. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

5.1. Henkilöstömuutokset

VIRKOJEN JA TOIMIEN PERUSTAMINEN / JATKAMINEN (TÄYTTÖLUPA)

Virkojen ja toimien perustaminen / jatkaminen (täyttölupa)	Toimiala	Tehtävänimike	Palvelus-suhteen luonne	Lisätiedot
Määräaikaisen toimen jatkaminen	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Lastenhoitaja	Määrä-aikainen	Lastenhoitajan määräaikaisen toimen jatkaminen 1.1.–31.12.2026. Tehtävä täytetään 31.7.2026 saakka varmuudella. Syyskauden henkilöstötarve selviää lapsimäärän tarkentuessa.
Määräaikaisen toimen jatkaminen	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Lastenhoitaja	Määrä-aikainen	Lastenhoitajan määräaikaisen toimen jatkaminen 1.1.–31.12.2026. Tehtävä täytetään 31.7.2026 saakka varmuudella. Syyskauden henkilöstötarve selviää lapsimäärän tarkentuessa.
Määräaikaisen toimen jatkaminen	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Varhais-kasvatuksen opettaja	Määrä-aikainen	Määräaikaisuuden jatkaminen 1.1.–31.12.2026. Kyseessä on avoin toimi, jota ei ole täytetty vakinaisesti. Tehtävä täytetään 31.7.2026 saakka varmuudella. Syyskauden henkilöstötarve selviää lapsimäärän tarkentuessa.
Määräaikaisen toimen jatkaminen	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Varhais-kasvatuksen lastenhoitaja/ opettaja	Määrä-aikainen	Määräaikaisen toimen jatkaminen 1.8.–31.7.2027. Kyseessä on avoin opettajan toimi, jota ei ole täytetty vakinaisesti. Tehtävä täytetään syksyn (1.8. alkaen) henkilöstö-tarpeen mukaisesti joko lastenhoitajan tai opettajan tehtävällä.
Määräaikaisen toimen jatkaminen	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Varhais-kasvatuksen lastenhoitaja/ opettaja	Määrä-aikainen	Määräaikaisen toimen jatkaminen 1.8.–31.7.2027. Kyseessä on avoin opettajan toimi, jota ei ole täytetty vakinaisesti. Tehtävä täytetään syksyn (1.8. alkaen) henkilöstö-tarpeen mukaisesti joko lastenhoitajan tai opettajan tehtävällä.
Määräaikaisen toimen jatkaminen	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Varhais-kasvatuksen lastenhoitaja/ opettaja	Määrä-aikainen	Määräaikaisen toimen jatkaminen 1.8.–31.7.2027. Kyseessä on avoin opettajan toimi, jota ei ole täytetty vakinaisesti. Tehtävä täytetään syksyn (1.8. alkaen) henkilöstö-tarpeen mukaisesti joko lastenhoitajan tai opettajan tehtävällä.
Määräaikaisen toimen jatkaminen	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Varhais-kasvatuksen lastenhoitaja/ opettaja	Määrä-aikainen	Määräaikaisen toimen jatkaminen 1.8.–31.7.2027. Kyseessä on avoin opettajan toimi, jota ei ole täytetty vakinaisesti. Tehtävä täytetään syksyn (1.8. alkaen) henkilöstö-tarpeen mukaisesti joko lastenhoitajan/opettajan tehtävällä.

Virkojen ja toimien perustaminen / jatkaminen (täyttölupa)	Toimiala	Tehtävänimike	Palvelus-suhteen luonne	Lisätiedot
Määräaikaisen toimen jatkaminen ja toistaiseksi voimassa olevan toimen täyttäminen	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Varhais-kasvatuksen opettaja	Määrä-aikainen ja toistaiseksi voimassa oleva	Määräaikaisen toimen jatkaminen 1.1.-31.7.2026 ja toistaiseksi voimassa olevan toimen täyttäminen 1.8.2026 alkaen. Irtisanoutuneen varhais-kasvatuksen opettajan toimeen ei kesän 2025 rekrytoinnissa saatu kelpoista varhaiskasvatuksen opettajaa. Tehtävä täytetään toistaiseksi voimassa olevana 1.8.2026 alkaen.
Määräaikaisen toimen jatkaminen	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Varhais-kasvatuksen opettaja	Määrä-aikainen, sijainen	Määräaikainen toimen jatkaminen ajalle 1.1.-31.12.2026. Vakituisen varhaiskasvatuksen opettajan toimen haltija hoitaa kirkonkylän alueen vt. päiväkodinjohtajan virkaa 31.12.2026 asti.
Toistaiseksi voimassa olevan toimen täyttäminen	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Ryhmäavustaja	Toistaiseksi voimassa oleva	Kyseessä on avoin toimi, jossa on tehtävää hoitamassa kunnan vakituinen perhepäivähoitaja ajalla 1.1-31.7.2026. Toimen täyttäminen toistaiseksi voimassa olevana 1.8.2026 alkaen.
Määräaikainen virka	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Päiväkodin-johtaja	Määrä-aikainen, sijainen	Perhevapaan sijainen ajalle 9.1.2026- 31.7.2027. Tehtävään siirtyy sisäisin järjestelyin, vakinaisessa toimessa oleva varhaiskasvatuksen opettaja.
Määräaikainen toimi	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Varhais-kasvatuksen opettaja	Määrä-aikainen, sijainen	Määräaikainen tehtävä ajalle 1.1.-31.12.2026. Vakituisen varhaiskasvatuksen opettajan toimen haltija siirtyy hoitamaan Launosten alueen Päiväkoti Sirkuksen vs. päiväkodinjohtajan virkaa 31.7.2027 asti.
Määräaikainen toimi	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Erityisavustaja/ Ryhmäavustaja	Määrä-aikainen, sijainen	Vakinaisen ryhmäavustajan opintovapaan (palkaton) ajalle 5.1.-10.4.2026 sijainen.
Toistaiseksi voimassa olevan viran täyttäminen	Sivistystoimi, perusopetus	Päätoiminen tuntiopettaja suomen kieli ja kirjallisuus	Toistaiseksi voimassa oleva	Tuntiopettajan virka on ollut vakituisesti täytettynä 31.7.2025 asti. Viranhaltija irtisanoutunut elokuussa 2025 ja tehtävä täytetty määräaikaisesti 1.8.2025-31.7.2026. Tuntiopettajan virka täytetään toistaiseksi voimassa olevana 1.8.2026 alkaen, jotta perusopetuksen ja lukion suomen kielen ja kirjallisuuden opetus voidaan hoitaa opetussuunnitelmien mukaisesti.
Toimen perustaminen	Hyvinvointi ja vapaa-aika-toimi, liikunta-palvelut	Liikuntaneuvoja (50 %)	Toistaiseksi voimassa oleva	Liikuntaneuvojan (50 %:n työaika) toimen perustaminen ja tehtävän täyttäminen toistaiseksi voimassa olevana 1.1.2026 alkaen.
Määräaikaisen toimen perustaminen	Hyvinvointi ja vapaa-aika-toimi	Tori-koordinaattori (80 %)	Määrä-aikainen	Torikoordinaattori (80 %:n työaika) ajalle 15.4.–30.8.2026.

Virkojen ja toimien perustaminen / jatkaminen (täyttölupa)	Toimiala	Tehtävänimike	Palvelus-suhteen luonne	Lisätiedot
Määräaikaisten toimien perustaminen	Hyvinvointi ja vapaa-aika-toimi Tekninen toimi Sivistystoimi	Kesätyöntekijät	Määrä-aikainen	Hyvinvointi- ja vapaa-aikatoimen kesätori-työntekijät 4 työntekijää (toripäivien ajalle). 1-2 leirityöntekijää (2 viikon ajalle). Tekninen toimi 10-11 kesätyöntekijää (1-2 kuukauden ajalle). Sivistystoimi, kirjasto 1-2 kesätyöntekijää (1-2 kuukauden ajalle).
Viran perustaminen	Ympäristö- ja rakennus-lautakunta	Ympäristö-suunnittelija	Toistaiseksi voimassa oleva	Vakituisen viran perustaminen ja täyttäminen 1.8.2026 alkaen. Virka perustetaan ehdollisena: edellyttää, että Hausjärven kunta sitoutuu ostamaan kuntalain 53 §:n mukaisesta yhteisestä virasta 50 % ja että kuntien välillä sovitaan kunta-lain 54 §:n mukainen sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta.
Toistaiseksi voimassa olevan toimen täyttäminen	Keskushallinto, tietohallinto	ICT-tukihenkilö	Toistaiseksi voimassa oleva	ICT-tukihenkilön toimi on täytetty määräaikaisella työntekijällä 30.6.2026 saakka. Toimi täytetään toistaiseksi voimassa olevana 1.7.2026 alkaen.

VIRKOJEN JA TOIMIEN MUUTOKSET

Nimike- ja toimen muutokset	Toimiala	Nykyinen tehtävä-nimike	Uusi tehtävä-nimike	Lisätiedot
Toimen muutos	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Varhais-kasvatuksen lastenhoitaja	Varhais-kasvatuksen sosionomi	Avoin lastenhoitajan toimi muutetaan varhais-kasvatuksen sosionomin toistaiseksi voimassa olevaksi toimeksi 1.8.2026 alkaen. 1.1.2030 alkaen muuttuviin varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusehtojen muutokseen valmistautuminen ja riittävän kelpoisen henkilöstön varmistaminen. Henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla joko varhaiskasvatuksen tai sosionomin kelpoisuus ja vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus.
Toimen muutos	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Varhais-kasvatuksen lastenhoitaja	Varhais-kasvatuksen sosionomi	Avoin lastenhoitajan toimi muutetaan varhais-kasvatuksen sosionomin toistaiseksi voimassa olevaksi toimeksi 1.8.2026 alkaen. 1.1.2030 alkaen muuttuviin varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusehtojen muutokseen valmistautuminen ja riittävän kelpoisen henkilöstön varmistaminen. Henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla joko varhaiskasvatuksen tai sosionomin kelpoisuus ja vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus.
Toimen muutos	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Varhais-kasvatuksen lastenhoitaja	Varhais-kasvatuksen sosionomi	Avoin lastenhoitajan toimi muutetaan varhais-kasvatuksen sosionomin toistaiseksi voimassa olevaksi toimeksi 1.8.2026 alkaen. 1.1.2030 alkaen muuttuviin varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusehtojen muutokseen valmistautuminen ja riittävän kelpoisen henkilöstön varmistaminen. Henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla joko varhaiskasvatuksen tai sosionomin kelpoisuus ja vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus.
Toimen muutos	Sivistystoimi, varhais-kasvatus	Varhais-kasvatuksen lastenhoitaja	Varhais-kasvatuksen sosionomi	Avoin lastenhoitajan toimi muutetaan varhais-kasvatuksen sosionomin toistaiseksi voimassa olevaksi toimeksi 1.8.2026 alkaen. 1.1.2030 alkaen muuttuviin varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusehtojen muutokseen valmistautuminen ja riittävän kelpoisen henkilöstön varmistaminen. Henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla joko varhaiskasvatuksen tai sosionomin kelpoisuus ja vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus.
Nimike-muutos	Hyvinvointi ja vapaa-aika, hallinto	Hyvinvointi- ja vapaa-aika-johtaja	Hyvinvointi-johtaja	Hyvinvointi- ja vapaa-aikajohtajan nimike muutetaan hyvinvointijohtajaksi.

5.2. Henkilöstön määrä

KUNNANHALLITUKSEN HENKILÖSTÖLUVUT

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kunnanhallitus					
Keskushallinto					
Virat/toimet	8,50	8,50	8,50	8,50	8,50
Yhteensä	**8,50**	**8,50**	**8,50**	**8,50**	**8,50**
Työllisyyspalvelut					
Virat/toimet	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Yhteensä	**1,00**	**1,00**	**1,00**	**1,00**	**1,00**
Henkilöstöhallinto					
Virat/toimet	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
Yhteensä	**1,50**	**1,50**	**1,50**	**1,50**	**1,50**
Maankäyttö					
Virat/toimet	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Yhteensä	**1,00**	**1,00**	**1,00**	**1,00**	**1,00**
Kunnanhallitus					
Virat/toimet	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00
Kunnanhallitus yhteensä	**12,00**	**12,00**	**12,00**	**12,00**	**12,00**

HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNNAN HENKILÖSTÖLUVUT

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Hyvinvointi- ja vapaa-aika-lautakunta					
Kulttuuripalvelut					
Virat/toimet	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
Yhteensä	**0,60**	**0,60**	**0,60**	**0,60**	**0,60**
Liikuntapalvelut					
Virat/toimet	2,00	2,00	2,50	2,50	2,50
Määräaikaiset	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**3,00**	**3,00**	**2,50**	**2,50**	**2,50**
Nuorisopalvelut					
Virat/toimet	3,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Yhteensä	**3,00**	**2,00**	**2,00**	**2,00**	**2,00**
Hyvinvointi					
Virat/toimet	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Yhteensä	**1,00**	**1,00**	**1,00**	**1,00**	**1,00**
Hyvinvointi- ja vapaa-aika-lautakunta					
Virat/toimet	6,60	6,60	6,10	6,10	6,10
Määräaikaiset	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hyvinvointi- ja vapaa-aika-lautakunta yhteensä	**8,60**	**6,60**	**6,10**	**6,10**	**6,10**

YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNNAN HENKILÖSTÖLUVUT

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Ympäristö- ja rakennuslautakunta					
Rakennusvalvonta					
Virat/toimet	3,00	4,00	3,00	3,00	3,00
Määräaikaiset	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**5,00**	**4,00**	**3,00**	**3,00**	**3,00**
Ympäristönsuojelu					
Virat/toimet	2,00	2,00	1,30	2,30	2,30
Määräaikaiset	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00
Yhteensä	**3,00**	**3,00**	**2,30**	**2,30**	**2,30**
Ympäristö- ja rakennuslautakunta					
Virat/toimet	6,00	6,00	4,60	5,30	5,30
Määräaikaiset	2,00	1,00	1,00	0,00	0,00
Ympäristö- ja rakennuslautakunta yhteensä	**8,00**	**7,00**	**5,60**	**5,30**	**5,30**

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HENKILÖSTÖLUVUT

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Sivistyslautakunta					
Sivistystoimialan hallintopalvelut					
Virat/toimet	2,40	2,40	2,40	2,40	2,40
Yhteensä	**2,40**	**2,40**	**2,40**	**2,40**	**2,40**
Varhaiskasvatus					
Virat/toimet	68,60	68,60	57,60	57,60	57,60
Määräaikaiset	6,00	3,00	12,00	11,00	10,00
Yhteensä	**74,60**	**71,60**	**69,60**	**68,60**	**67,60**
Esiopetus					
Virat/toimet	5,00	5,00	4,00	4,00	3,00
Yhteensä	**5,00**	**5,00**	**4,00**	**4,00**	**3,00**
Perusopetus					
Virat/toimet	94,50	93,50	91,00	91,00	91,00
Määräaikaiset	10,00	9,00	8,00	8,00	7,00
Yhteensä	**104,50**	**102,50**	**99,00**	**99,00**	**98,00**
Lukio					
Virat/toimet	7,50	7,50	8,00	8,00	8,00
Yhteensä	**7,50**	**7,50**	**8,00**	**8,00**	**8,00**
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta					
Määräaikaiset	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00
Yhteensä	**0,00**	**0,00**	**2,00**	**0,00**	**0,00**
Kansalaisopisto					
Muut	45,00	38,00	45,00	45,00	45,00
Yhteensä	**45,00**	**38,00**	**45,00**	**45,00**	**45,00**
Musiikkiopisto					
Yhteensä	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
Kirjasto					
Virat/toimet	8,00	8,00	7,00	7,00	7,00
Yhteensä	**8,00**	**8,00**	**7,00**	**7,00**	**7,00**
Sivistyslautakunta					
Virat/toimet	186,00	185,00	170,00	170,00	169,00
Määräaikaiset	16,00	12,00	22,00	19,00	17,00
Muut	45,00	38,00	45,00	45,00	45,00
Sivistyslautakunta yhteensä	**247,00**	**235,00**	**237,00**	**234,00**	**231,00**

TEKNISEN LAUTAKUNNAN HENKILÖSTÖLUVUT

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Tekninen lautakunta					
Teknisen toimialan hallintopalvelut					
Virat/toimet	3,00	3,00	2,50	2,50	2,00
Yhteensä	**3,00**	**3,00**	**2,50**	**2,50**	**2,00**
Tekniset palvelut					
Virat/toimet	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**1,00**	**1,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
Ruokapalvelut					
Virat/toimet	11,50	11,50	11,50	10,50	10,50
Yhteensä	**11,50**	**11,50**	**11,50**	**10,50**	**10,50**
Liikenneväylät					
Yhteensä	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
Yleiset alueet					
Virat/toimet	5,00	6,00	5,00	5,00	5,00
Yhteensä	**5,00**	**6,00**	**5,00**	**5,00**	**5,00**
Rakennukset					
Virat/toimet	30,00	27,50	26,00	26,00	26,00
Määräaikaiset	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**31,00**	**28,50**	**26,00**	**26,00**	**26,00**
Vesi- ja viemärilaitos					
Virat/toimet	2,90	2,90	3,00	3,00	3,00
Yhteensä	**2,90**	**2,90**	**3,00**	**3,00**	**3,00**
Tekninen lautakunta					
Virat/toimet	51,00	51,90	48,00	48,00	48,00
Määräaikaiset	5,00	1,00	0,00	0,00	0,00
Tekninen lautakunta yhteensä	**56,00**	**52,90**	**48,00**	**48,00**	**48,00**

5.3. Henkilöstökulut

Henkilöstökuluihin on vuonna 2026 varattu 15,8 miljoonaa euroa. Palkkaperusteisiksi henkilösivukuluiksi on arvioitu 20,46 % (ta 2025 = 21,18 %). Sivukulut on arvioitu Kevan, Suomen Kuntaliiton, Työllisyysrahaston ja vakuutusyhtiön julkaisemien ennusteiden pohjalta. Näiden lisäksi sivukulut sisältävät myös Kevan vuoden 2026 tasausmaksun arvion 353 300 euroa (ta 2025 = 407 100 euroa), joka on jaettu toimialoille palkkakulujen suhteessa.

Talousarvion 2026 palkkabudjetoinnin pohjana on käytetty toukokuun 2025 palkkoja, joita on korotettu 3,2 %. Korotus sisältää 1.10.2025 voimaan tulleen yleiskorotuksen, 1.8.2026 voimaan tulevan yleiskorotuksen, 1.10.2026 jaettavan paikallisen järjestelyerän sekä 1.10.2026 jaettavan kehittämisohjelmaerän. Nykyiset kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 1.2.2028 saakka.

HENKILÖSTÖKULUT

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-12 539	-13 198	-12 821	-13 105	-13 280
Henkilösivukulut, josta	-3 069	-3 190	-2 971	-3 060	-3 098
- eläkekulut	-2 573	-2 637	-2 536	-2 616	-2 647
- muut henkilösivukulut	-496	-553	-435	-444	-450
Yhteensä	-15 608	-16 388	-15 792	-16 164	-16 377

6. TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA SEKÄ TILIVELVOLLISET

6.1. Käyttötalous

Talousarvion valmistelussa on huomioitu 1.6.2025 voimaan tullut hallintosääntö.

Käyttötalousosassa valtuusto asettaa sitovat strategiset ja taloudelliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat toimielimille. Tavoiteasettelut perustuvat erilliseen Lopen kunnan strategiaan, joka on kunnan toimintaa valtuustokauden ja pidemmälläkin aikavälillä ohjaava asiakirja.

Valtuustoon nähden sitovia ovat tehtäväalueen määrärahat (toimintakulut yhteensä) ja tuloarviot (toimintatuotot yhteensä) sekä erikseen talousarvion perusteluissa sitoviksi määritetyt tavoitteet.

Talousarvion yksityiskohtaiset perustelut ovat ohjeellisia, mutta toimialojen tulee noudattaa perusteluissa kuvattua linjaa. Myös talousarviossa esitetyt mittarit ja tunnusluvut ovat ohjeellisia – ne eivät ole valtuustoon nähden sitovia, vaan niiden tarkoituksena on lisätä talousarvion informatiivisuutta.

Toimielimen velvollisuutena on laatia valtuuston hyväksymän talousarvion perusteella käyttösuunnitelma toiminnallisine tavoitteineen, jotka on tarkoitettu ohjaamaan toimielimen alaista toimintaa, mutta jotka eivät ole valtuustoon nähden sitovia. Käyttösuunnitelmassa tehtäväalueen määrärahat ja tuloarviot jaetaan alemmille tasoille sekä päätetään tehtäväalueen vastuista ja käyttövaltuuksista.

6.2. Investointiosa

Talousarvion investointiosa on valtuustoon nähden sitova toimielintasolla hankeryhmittäin. Poikkeuksena on talonrakennuksen uudisrakentaminen, jonka sitovuus on investointikohdetasoinen.

Kunkin toimielimen tulee talousarvion käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä vahvistaa investointimäärärahan jakaminen eri investointikohteille. Vahvistamisen yhteydessä tulee ottaa huomioon hyväksytyn investointisuunnitelman mukainen yksityiskohtaisempi erittely.

6.3. Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa esitetään kokonaistalouden keskeiset erät: varsinaisen toiminnan tulot ja menot, verotulot, valtionosuudet sekä suunnitelman mukaiset poistot.

Tuloslaskelmaosan menoista korkomenojen yhteismäärä on valtuustoon nähden sitova määräraha. Tuloista valtuustoon nähden sitovia tuloarvioita ovat verotulot ja valtionosuudet.

6.4. Rahoitussuunnitelmaosa

Rahoitusosassa osoitetaan, kuinka menot rahoitetaan. Valtuustoon nähden sitovan erän muodostaa rahoitustarpeen kattamiseksi otettavien pitkäaikaisten lainojen enimmäismäärä.

6.5. Raportointi

Talousarvion toteutumisesta raportoidaan kunnanhallitukselle ja lautakunnille kuukausittain tuloslaskelmatasolla. Valtuustolle raportoidaan neljännesvuosi- ja puolivuosikatsausten yhteydessä toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat, keskeiset tilikauden tuottojen ja kulujen määriin vaikuttavat tekijät, sekä ennuste koko vuoden tuloista ja menoista.

Toimialoilla on käyttöoikeuksiensa kautta mahdollisuus toimialueensa talousarvion toteutumisen jatkuvaan seurantaan ja raportointiin.

6.6. Tilivelvolliset

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kunnanhallituksen, lautakuntien sekä niiden jaostojen jäsenet, sekä tehtäväalueiden johtavat viranhaltijat. Kuntalain 125 §:n mukaisesti tilivelvollinen on kunnan toimielimen jäsen ja kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka toimii kunnan johtavassa tehtävässä tai sellaiseen rinnastettavissa vastuullisessa tehtävässä. Johtavina / tilivelvollisina viranhaltijoina voidaan pitää toimielimen esittelijöitä ja toimielimen tehtäväalueella itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavia viranhaltijoita.

Lopen kunnan hallintosäännön mukaisesti kunnan tilivelvolliset toimielimet ja viranhaltijat määritellään vuosittain valtuuston hyväksymän talousarviorakenteen pohjalta. Tilivelvollisella on vastuu johtamansa toiminnan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja niiden jatkuvasta ylläpidosta. Vaikka henkilö ei olisikaan lain tarkoittama tilivelvollinen, hänen on hoidettava tehtävänsä asianmukaisella huolellisuudella eikä tilivelvollisaseman puuttuminen vapauta esihenkilöitä toiminnan valvontavastuusta.

7. TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA

7.1. Tuloslaskelma

KUNNAN TULOSLASKELMA (ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	2 088	1 909	2 020	2 035	2 020
Maksutuotot	571	502	467	467	467
Tuet ja avustukset	591	452	344	337	337
Vuokratuotot	1 213	1 136	683	683	683
Muut toimintatuotot	141	661	248	248	248
Toimintatuotot yht.	**4 604**	**4 660**	**3 762**	**3 770**	**3 755**
Valmistus omaan käyttöön	44	30	30	30	30
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-15 608	-16 388	-15 792	-16 164	-16 377
Palvelujen ostot	-5 213	-6 195	-5 787	-5 779	-5 776
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 403	-2 560	-2 257	-2 257	-2 257
Avustukset	-754	-973	-976	-926	-926
Vuokrakulut	-522	-584	-587	-588	-587
Muut toimintakulut	-132	-67	-76	-76	-76
Toimintakulut yht.	**-24 632**	**-26 767**	**-25 475**	**-25 790**	**-25 999**
Toimintakate	**-19 983**	**-22 076**	**-21 683**	**-21 991**	**-22 214**
Verotulot	18 163	19 121	19 677	19 962	20 723
Valtionosuudet	4 816	4 776	4 877	4 733	5 226
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	41	10	33	33	33
Muut rahoitustuotot	36	10	30	30	30
Korkokulut	-630	-500	-545	-470	-420
Muut rahoituskulut	-1	-2	-2	-2	-2
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-554	-482	-484	-409	-359
Vuosikate	**2 442**	**1 338**	**2 386**	**2 295**	**3 376**
Poistot ja arvonalentumiset	-2 598	-2 499	-2 269	-2 269	-2 269
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot	291	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	-22	0	0	0	0
Satunnaiset erät yht.	268	0	0	0	0
Tilikauden tulos	**112**	**-1 161**	**117**	**27**	**1 107**
Tilikauden yli-/alijäämä	**112**	**-1 161**	**117**	**27**	**1 107**

KUNNAN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT (ULKOISET ERÄT)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot/toimintakulut	19 %	17 %	15 %	15 %	14 %
Vuosikate/poistot	94 %	54 %	105 %	101 %	149 %
Vuosikate, euroa/asukas	319	175	314	303	448
Asukasluku	7 657	7 632	7 601	7 568	7 536

KUNNAN TULOSLASKELMA (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	5 116	5 074	5 153	5 168	5 153
Maksutuotot	571	502	467	467	467
Tuet ja avustukset	591	452	344	337	337
Vuokratuotot	1 213	1 136	683	683	683
Muut toimintatuotot	146	661	248	248	248
Toimintatuotot yht.	**7 638**	**7 825**	**6 895**	**6 903**	**6 888**
Valmistus omaan käyttöön	44	30	30	30	30
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-15 608	-16 388	-15 792	-16 164	-16 377
Palvelujen ostot	-8 211	-9 329	-8 897	-8 889	-8 886
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 439	-2 591	-2 280	-2 280	-2 280
Avustukset	-754	-973	-976	-926	-926
Vuokrakulut	-522	-584	-587	-588	-587
Muut toimintakulut	-132	-67	-76	-76	-76
Toimintakulut yht.	**-27 665**	**-29 932**	**-28 608**	**-28 923**	**-29 132**
Toimintakate	**-19 983**	**-22 076**	**-21 683**	**-21 991**	**-22 214**
Verotulot	18 163	19 121	19 677	19 962	20 723
Valtionosuudet	4 816	4 776	4 877	4 733	5 226
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	76	38	63	63	63
Muut rahoitustuotot	36	10	30	30	30
Korkokulut	-665	-528	-575	-500	-450
Muut rahoituskulut	-1	-2	-2	-2	-2
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-554	-482	-484	-409	-359
Vuosikate	**2 442**	**1 338**	**2 386**	**2 295**	**3 376**
Poistot ja arvonalentumiset	-2 598	-2 499	-2 269	-2 269	-2 269
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot	291	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	-22	0	0	0	0
Satunnaiset erät yht.	268	0	0	0	0
Tilikauden tulos	**112**	**-1 161**	**117**	**27**	**1 107**
Tilikauden yli-/alijäämä	**112**	**-1 161**	**117**	**27**	**1 107**

Vuoden 2026 talous on ylijäämäinen. Talouden tasapaino edellyttää jatkossa tarkkaa käyttötaloutta, kustannustehokkuutta, palveluverkon arviointia ja sitä, että asukasluvun kehitys olisi positiivinen. Suunnitelmavuosien aikana on tavoite saada talous tasapainoon. Tuloslaskelman yksityiskohtainen erittely on jäljempänä.

VUOSIKATE

Vuosikate osoittaa, minkä verran kunta pystyy omalla tulorahoituksella kattamaan pitkä-vaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneita kuluja eli poistoja ja investointeja. Tasapainoisen talouden yksi keskeinen tunnusmerkki on, että vuosikate riittää poistoihin, jotka puolestaan vastaavat korvausinvestointien määrää. Vuoden 2026 talousarvion vuosikate riittää kattamaan poistot.

Verotulojen ja valtionosuuksien kehittymisellä on keskeinen vaikutus kunnan rahoituspohjaan ja niiden tarkastelu on myöhemmin erikseen.

Laskelma on suunnitelmavuosien 2026–2028 osalta tehty vuoden 2025 kustannustasossa inflaation vaikutusta huomioimatta. Henkilöstökuluissa on huomioitu suunnitelmavuosille 2027–2028 nykyisen kunta-alan virkaehtosopimuksen mukaiset korotukset.

POISTOT

Talousarviossa ja -suunnitelmassa poistojen laskenta perustuu valtuuston 9.11.2020 (§ 38) hyväksymään poistosuunnitelmaan, joka on voimassa 1.1.2020 alkaen.

KUNNAN ULKOISET TOIMINTAKULUT (1 000 EUROA)

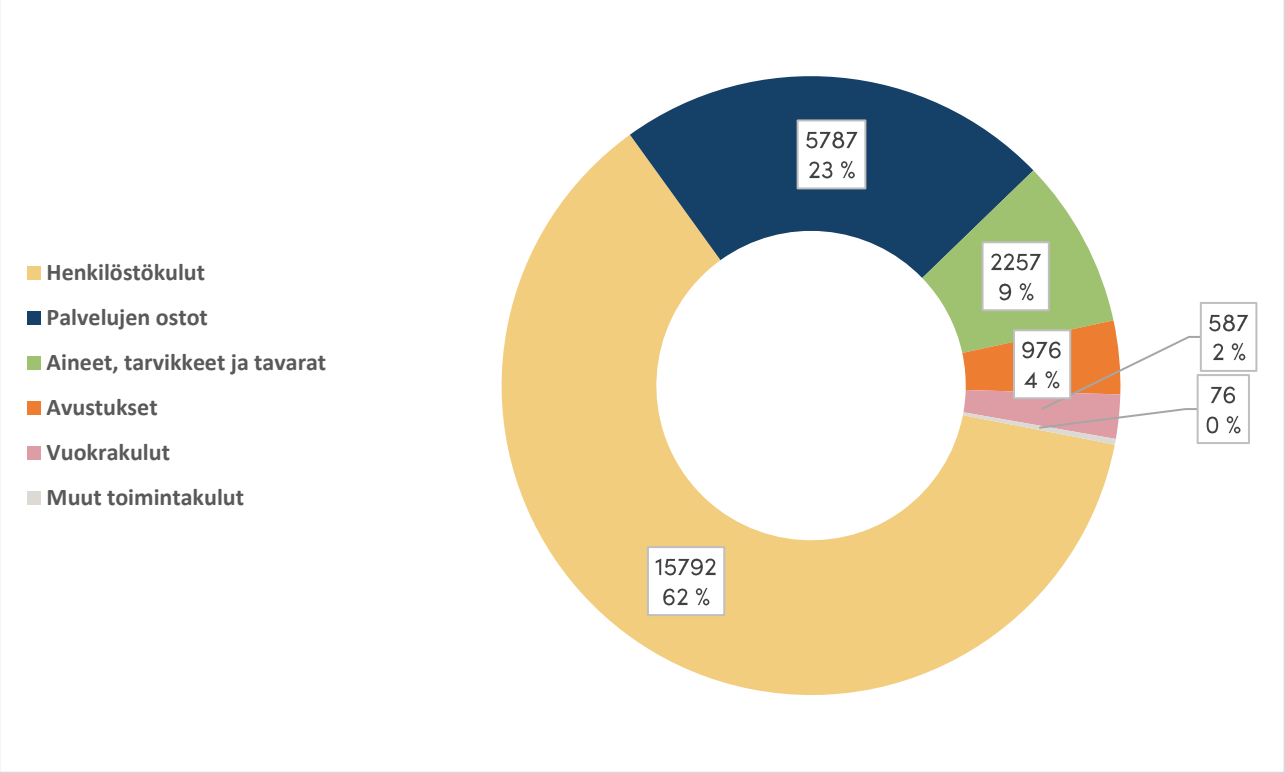

7.2. Rahoituslaskelma

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 442	1 338	2 386	2 295	3 376
Satunnaiset erät	268	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-4	-570	-200	-200	-200
Toiminnan rahavirta yhteensä	**2 707**	**768**	**2 186**	**2 095**	**3 176**
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 198	-1 912	-1 497	-1 525	-1 975
Rahoitusosuudet investointimenoihin	44	10	0	0	0
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	55	770	400	400	400
Investointien rahavirta yhteensä	**-1 099**	**-1 132**	**-1 097**	**-1 125**	**-1 575**
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	**1 608**	**-364**	**1 089**	**970**	**1 601**
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainauksen muutokset yhteensä	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 500	2 500	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 613	-2 663	-2 200	-1 700	-1 400
Lyhytaikaisten lainojen muutos	25	0	0	0	0
Lainakannan muutokset yhteensä	-1 088	-163	-2 200	-1 700	-1 400
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	-84	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	5	0	0	0	0
Saamisten muutos	993	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	-1 839	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	-925	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta yhteensä	**-2 013**	**-163**	**-2 200**	**-1 700**	**-1 400**
Vaikutus maksuvalmiuteen	**-405**	**-527**	**-1 111**	**-730**	**201**

KUNNAN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta (1 000 euroa)	4 681	-2 742	-2 854	2 049	4 904
Investointien tulorahoitus, %	212 %	70 %	159 %	151 %	171 %
Laskennallinen lainanhoitokate	1,2	0,7	1,3	1,5	2,4
Lainanhoitokate	0,9	0,6	1,1	1,3	2,1

Talousarviovuoden 2026 vuosikate on edellisen vuoden talousarvion vuosikatetta parempi ja vuoden 2024 tilinpäätöksen vuosikatetta matalampi. Toiminnan ja investointien rahavirta on ollut tilinpäätöksessä 2024 positiivinen ja sen arvioidaan jatkuvan positiivisena vuoteen 2028 saakka.

Talousarviovuoden 2026 investointimenot on suunniteltu edellisen vuoden tasoa matalammalle, mutta hivenen vuotta 2024 nähden suuremmaksi. Suunnitelmavuosien investointimenot ovat maltillisesti korkeammalla tasolla kuin vuoden 2026 investointimenot. Suunnitelmavuosien investointitason pitäminen alle kahden miljoonan euron tasolla on edellytys kunnan velkatason pysymiseksi kohtuullisena.

7.3. Verotulot

Taloussuunnitelma perustuu seuraavaan verotulokertymän arvioon:

VEROTULOJEN ERITTELY

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kunnallisvero	14 350	14 979	15 319	15 679	16 368
Osuus yhteisöverosta	1 419	1 364	1 448	1 451	1 523
Kiinteistövero	2 394	2 778	2 910	2 832	2 832
Verotulot yhteensä	**18 163**	**19 121**	**19 677**	**19 962**	**20 723**

Verotulokertymien arviot perustuvat valtiovarainministeriön 22.9.2025 julkaiseman painelaskelmakehikon ja Suomen Kuntaliiton 24.9.2025 julkaiseman verotulojen ennustekehikon ennusteisiin. Suunnitelmavuosien 2027 ja 2028 verotuloarviot perustuvat vuoden 2025 veroprosenttien mukaisesti verotulojen ennustekehikossa esitettyihin arvioihin. Veroennustekehikon pohjana olevat suunnitelmavuosien asukaslukuarviot pohjautuvat Tilastokeskuksen kuntakohtaiseen väestöennusteeseen.

Lähteet:
Valtiovarainministeriö 22.9.2025, Kuntatalousohjelman painelaskelmakehikko
Suomen Kuntaliitto 23.9.2025, Kuntien verotulojen ennustekehikon kuntatiedosto

7.4. Valtionosuudet

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Peruspalvelujen valtionosuus	2 111	2 406	2 622	2 506	2 745
Verotuloihin perustuva v.os. tasaus	2 289	2 352	2 236	2 134	2 339
Opetus- ja kulttuuriministeriön v.os.	-987	-832	-856	-856	-856
Verotulomenetysten korvaus	1 403	850	875	949	998
Harkinnanvarainen v.os. korotus	0	0	0	0	0
Valtionosuudet yhteensä	**4 816**	**4 776**	**4 877**	**4 733**	**5 226**

Lähteet:
Valtiovarainministeriö 22.9.2025, Kuntatalousohjelman painelaskelmakehikko
Suomen Kuntaliitto 23.9.2025, Kuntien ennakolliset valtionosuudet 2025

Valtionosuusjärjestelmä on laskennallinen ja siinä isoin painoarvo on ikärakenteella. Valtionosuusjärjestelmässä tasataan kuntien tulopohjaa verotuloihin perustuvalla valtionosuuden tasauksella, joka sisältyy kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen. Tasaus perustuu kunnan laskennalliseen verotuloon, johon sisältyvät laskennallinen kunnallisvero ja kunnan osuus yhteisöveron tuotosta. Tasaus joko lisää tai vähentää kunnalle myönnettyä valtionosuutta sen mukaan, onko kunnan verotulo asukasta kohti keskimääräistä pienempi vai suurempi. Valtionosuudessa on huomioitu myös vuodesta 2023 alkaen valtionosuuden muutosrajoitin ja siirtymävaiheen tasaus. TE-palveluista tuli vuoden 2025 alussa osa jokaisen kunnan lakisääteisiä tehtäviä ja sitä kautta osa jokaisen kunnan peruspalveluja. Kunnille muodostui uusi valtionosuustehtävä, jonka rahoitus on yleiskatteisessa valtionosuudessa.

Peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän ulkopuolella on opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoitus, joka sisältää mm. aamu- ja iltapäivätoiminnan, kansalaisopistotoiminnan, liikunta- ja nuorisotyön sekä ylläpitäjäjärjestelmän mukaisen toisen asteen koulutuksen eli Lopella lukion. Valtionosuusjärjestelmän yhteydessä käsitellään myös esi- ja perusopetuksen rahoitukseen liittyen keskitetysti laskettavat kotikuntakorvaukset niiden oppilaiden osalta, jotka suorittavat esi- tai perusopetusta muussa kunnassa kuin omassa kotikunnassaan.

Kunnille maksettavat verotulojen menetysten korvaukset erotetaan peruspalvelujen valtionosuudesta ja maksetaan omalta valtiovarainministeriön momentilta. Verotulojen menetysten korvaukset kirjataan kirjanpidossa valtionosuuksiin.

Vuoden 2026 valtionosuuteen vaikuttavat vuoden 2024 tilinpäätös- ja väestötiedot, soteuudistuksen kustannusten siirtolaskelmat sekä siirtymäajan TE-uudistuksen rahoitus. Valtiovarainministeriö päättää vuoden 2026 valtionosuuksista joulukuussa 2025.

7.5. Lainakanta

Valtuusto vahvisti vuodelle 2025 kunnanhallituksen lainanottovaltuuksiksi 2,5 miljoonaa euroa. Pitkäaikaista lainaa ei ole nostettu vuoden 2025 aikana. Kunta on lyhentänyt pitkäaikaisia lainoja lainaehtojen mukaisesti vuonna 2025. Kunnalla on käytössä lyhytaikaista lainoitusta Kuntarahoitus Oyj:n kuntatodistusohjelmaan perustuen. Valtuusto antoi päätöksellään 22.9.2025 (§ 53) talouspäällikölle valtuudet nostaa tarvittaessa Kuntarahoituksen kuntatodistuksen lyhytaikaista rahoitusta sopimuksen mukaiseen limiittiin 6 miljoonaan euroon asti.

LAINAKANNAN MUUTOKSET

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	15 963	16 859	13 425	11 225	9 525
Lainakanta, euroa / asukas	2 085	2 209	1 766	1 483	1 264
Asukasluku	7 657	7 632	7 601	7 568	7 536

Vuoden 2024 tilinpäätöksessä kunnan lainakanta asukasta kohti oli kuntien keskiarvoa pienempi, joten Loppi on tällä mittarilla kuntien keskiarvoa vähemmän velkaantunut.

Vuoden 2026 talousarviossa on varattu ulkoisiin korkomenoihin 545 000 euroa. Kunnan lainat ovat sidottu sekä kiinteä- että vaihtuvakorkoisiin lainoihin. Korot ovat kääntyneet laskuun vuoden 2025 aikana verrattuna vuoden 2024 korkotasoon.

Pitkäaikaisia lainoja lyhennetään 2,2 miljoonalla eurolla vuonna 2026. Rahoituslaskelman mukaan kunnan ei tarvitse nostaa pitkäaikaista lainaa vuonna 2026.

7.6. Talousarvion käyttötalousosan yhteenveto

KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIMITTÄIN

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos €	Muutos %
Keskusvaalilautakunta					
Toimintatuotot	44	45	0	-45	-100,0 %
Toimintakulut	-47	-45	0	45	-100,0 %
Toimintakate	-3	0	0	0	-100,0 %
Tarkastuslautakunta					
Toimintatuotot	0	0	0	0	-
Toimintakulut	-32	-42	-43	0	0,3 %
Toimintakate	-32	-42	-43	0	0,3 %
Kunnanhallitus					
Toimintatuotot	725	1 175	809	-366	-31,1 %
Toimintakulut	-3 083	-3 618	-3 925	-307	8,5 %
Toimintakate	-2 358	-2 444	-3 116	-672	27,5 %
Hyvinvointi- ja vapaa-aika-lautakunta					
Toimintatuotot	208	171	136	-35	-20,5 %
Toimintakulut	-1 048	-1 022	-943	79	-7,7 %
Toimintakate	-838	-851	-808	44	-5,1 %
Ympäristö- ja rakennuslautakunta					
Toimintatuotot	270	220	205	-15	-6,8 %
Toimintakulut	-721	-651	-614	37	-5,7 %
Toimintakate	-450	-431	-409	22	-5,1 %
Sivistyslautakunta					
Toimintatuotot	1 030	870	827	-43	-4,9 %
Toimintakulut	-16 546	-18 382	-17 128	1 254	-6,8 %
Toimintakate	-15 516	-17 512	-16 301	1 211	-6,9 %
Tekninen lautakunta					
Toimintatuotot	5 360	5 345	4 918	-427	-8,0 %
Toimintakulut	-6 189	-6 170	-5 955	216	-3,5 %
Toimintakate	-786	-795	-1 007	-212	26,6 %
Käyttötalous yhteensä					
Toimintatuotot	7 594	7 780	6 895	-886	-11,4 %
Toimintakulut	-27 665	-29 932	-28 608	1 324	-4,4 %
Toimintakate	-19 983	-22 076	-21 683	393	-1,8 %

KUNNAN TOIMINTATUOTOT TOIMIELIMITTÄIN (1 000 EUROA)

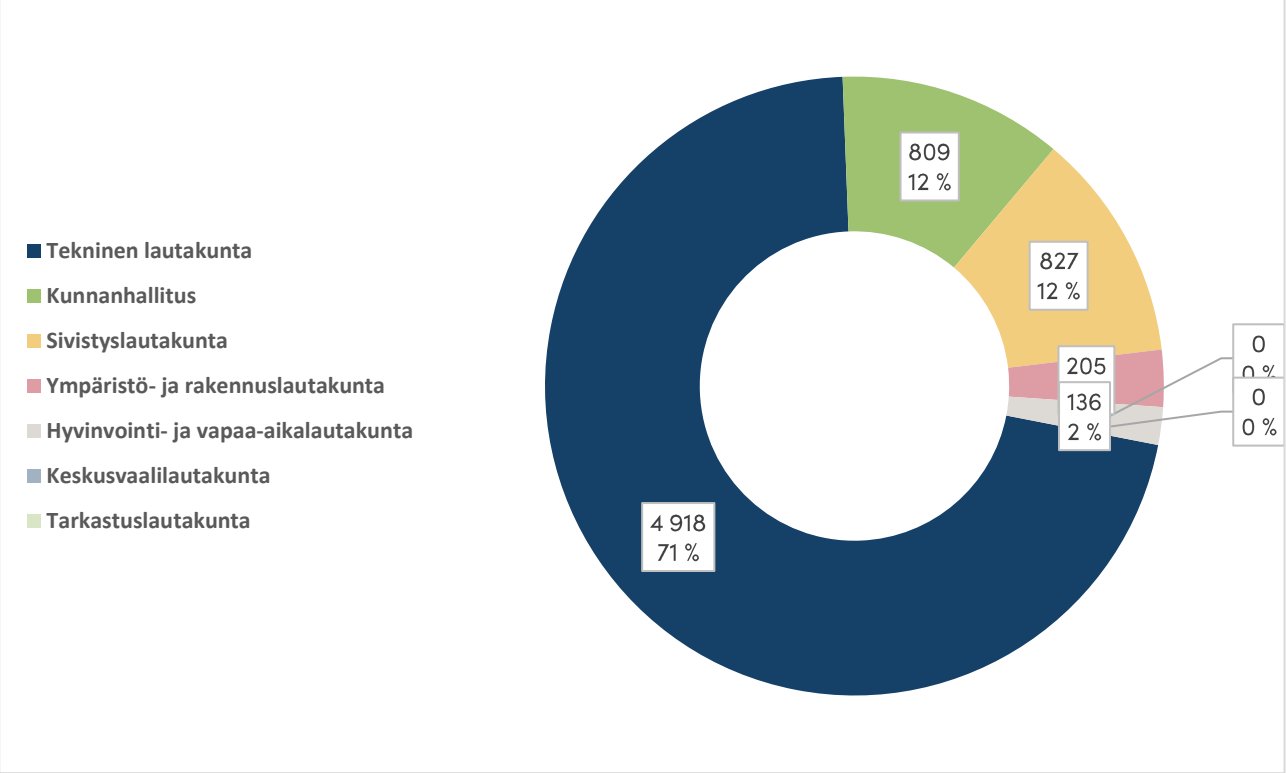

KUNNAN TOIMINTAKULUT TOIMIELIMITTÄIN (1 000 EUROA)

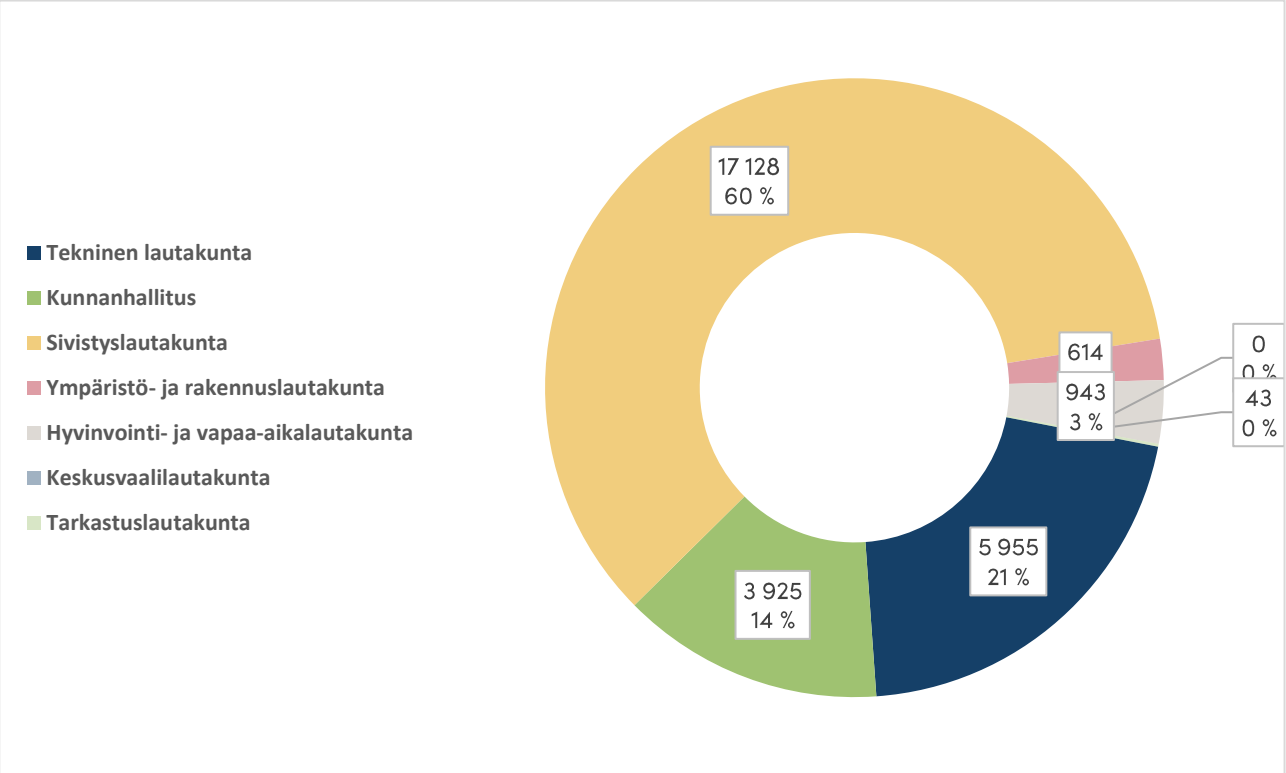

8. KÄYTTÖTALOUS

8.1. Keskusvaalilautakunta

8.1.1. Vaalit

PERUSTEHTÄVÄ

Valtiollisten ja kunnallisten vaalien sekä kansanäänestyksen järjestelytehtävät.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Vuonna 2026 ei toimiteta säännönmukaisia vaaleja.

Tuet ja avustukset vähennys 45 000 euroa.

Henkilöstökulut vähennys 38 319 euroa.

Palvelujen ostot vähennys 4 000 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat vähennys 3 000 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Vuonna 2027 toimitetaan eduskuntavaalit.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Lopen kunnan äänestys-prosentti	presidentinvaali: ensimmäinen vaali 76,1 %, toinen vaali 73,1 % europarlamentti-vaalit 38,4 %	äänestys-prosentti vähintään edellisten vaalien tasolla	ei vaaleja	äänestys-prosentti vähintään edellisten eduskunta-vaalien tasolla	ei vaaleja

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vaalit					
Virat/toimet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**

VAALIT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	44	0	0	15	0
Tuet ja avustukset	0	45	0	0	0
Toimintatuotot yht.	**44**	**45**	**0**	**15**	**0**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-39	-38	0	-18	0
Palvelujen ostot	-6	-4	0	-4	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1	-3	0	-1	0
Vuokrakulut	-1	0	0	0	0
Muut toimintakulut	0	0	0	0	0
Toimintakulut yht.	**-47**	**-45**	**0**	**-22**	**0**
Toimintakate	**-3**	**0**	**0**	**-7**	**0**
Yhteensä	**-3**	**0**	**0**	**-7**	**0**

8.2. Tarkastuslautakunta

8.2.1. Tarkastustoimi

PERUSTEHTÄVÄ

Kuntalain 14. luvussa on määritelty tarkastustoimen tehtävät, joita lautakunta ja tilintarkastaja toteuttavat. Kuntalain (§ 121) mukaan tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on lisäksi kuntalain (§ 121) mukaisesti:

1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Tarkastustoimi					
Virat/toimet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**

TARKASTUSTOIMI (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot yht.	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-9	-10	-10	-10	-10
Palvelujen ostot	-22	-32	-32	-32	-32
Vuokrakulut	0	0	0	0	0
Toimintakulut yht.	**-32**	**-42**	**-43**	**-43**	**-43**
Toimintakate	**-32**	**-42**	**-43**	**-43**	**-43**
Yhteensä	**-32**	**-42**	**-43**	**-43**	**-43**

8.3. Kunnanhallitus

VUOSITAVOITTEET

Strateginen tavoite ja tavoitteet	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
Tasapainoinen talous		
Talouden tasapainottamistyötä edistetään tasapainottamis-ohjelman mukaisesti vuosina 2025–2028	Kunnan talouden saaminen tasapainoon tulevina vuosina	Johtoryhmä Toimialajohtajat
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö		
Lopen kunta säilyy kiinnostavana työpaikkana	Henkilöstön pulssikyselyssä 2026 henkilöstön suosittelutodennäköisyyden eNPS-arvo on positiivinen > 1	Johtoryhmä Esihenkilöt
Henkilöstön digiosaamista kehitetään	Sisäisiin koulutuksiin ja infoihin osallistuu 50 työntekijää	Johtoryhmä

Strateginen tavoite ja tavoitteet	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
Edistämme henkilöstön työhyvinvointia ja työssäjaksamista taloudellinen tilanne huomioiden.	Sairauspoissaolojen määrä laskee verrattuna vuoteen 2025 Henkilöstön pulssikyselyn 2026 tulosten keskiarvo on > 4,00	Johtoryhmä Esihenkilöt
Taajamien ja kylien elinvoimaisuus		
Yritystoiminnan lisääminen	Kuntaan perustettujen tai muuttaneiden yritysten määrä	Kunnanjohtaja Maankäyttö-päällikkö
Osallisuudella hyvinvointia		
Osallisuusohjelma ohjaa kunnassa tehtävää osallisuustyötä	Kuntalaisten hyvinvointia ja osallistumista koskevan kyselyn tulokset paremmat kuin edellisessä kyselyssä	Kunnanjohtaja Hyvinvointijohtaja Viestintä-suunnittelija
Osallistuva budjetointi	Otetaan käyttöön vuonna 2027	Kunnanjohtaja
Työllisyystilanteen paraneminen	Työpaikkojen määrä Työllisyysaste verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan Työttömyystuen kuntaosuuden määrä	Työllisyys-koordinaattori
Pitkäaikaistyöttömyyden laskeminen	Yli vuoden työttömänä olleiden määrä verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan	Työllisyys-koordinaattori
Suunnitelmallinen kasvu		
Kuntien välinen muuttovoitto on positiivinen	Nettomuutto +10 henkilöä/vuosi	Kunnanjohtaja
Keskeneräiset kaavahankkeet saavat lainvoiman	Lainvoimaisten kaavojen määrä	Maankäyttö-päällikkö

Suoritetun yritysvaikutusten arvioinnin perusteella seuraavilla sitovilla tavoitteilla on yritysvaikutuksia:

ARVIO YRITYSVAIKUTUKSISTA

Sitova tavoite	Arvioidut yritysvaikutukset	Asteikko -3...3
Talouden tasapainottamistyötä edistetään tasapainottamisohjelman mukaisesti vuosina 2025–2028	Vähäisiä yritysvaikutuksia.	+1
Lopen kunta säilyy kiinnostavana työpaikkana	Vähäisiä yritysvaikutuksia.	+1
Henkilöstön digiosaamista kehitetään	Vähäisiä yritysvaikutuksia.	+1
Henkilöstön työhyvinvointia tuetaan hyvällä lähijohtamisella haastavassa taloudellisessa tilanteessa	Vähäisiä yritysvaikutuksia.	+1
Yritystoiminnan lisääminen	Paikallisten yritysten ja yrittäjien määrä kasvaa.	+3
Osallisuusohjelma ohjaa kunnassa tehtävää osallisuustyötä	Yrittäjien näkökulman huomioon ottaminen päätöksenteossa sekä yritysten ja kunnan yhteistyön tiivistäminen esim. palvelujen tuotannossa tukee paikallista yritystoimintaa.	+2
Työllisyystilanteen paraneminen	Työpaikkojen määrä lisääntyy.	+2
Pitkäaikaistyöttömyyden laskeminen	Yritykset saavat lisää työnhakijoita.	+3
Kuntaan saadaan asukkaiden osalta muuttovoittoa	Yritykset saavat työvoimaa.	+2
Keskeneräiset kaavahankkeet saavat lainvoiman	Yritysalueiden kaavoittaminen vastaa yritysten tonttitarpeisiin.	+3

Yritysvaikutusten toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä.

8.3.1. Toimialan määrärahat ja tuloarviot

KUNNANHALLITUS (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	453	450	459	459	459
Maksutuotot	3	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	210	115	110	110	110
Vuokratuotot	34	38	38	38	38
Muut toimintatuotot	26	572	202	202	202
Toimintatuotot yht.	**725**	**1 175**	**809**	**809**	**809**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-1 159	-1 094	-1 104	-1 125	-1 140
Palvelujen ostot	-1 660	-2 156	-2 277	-2 266	-2 266
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-42	-21	-22	-22	-22
Avustukset	-178	-314	-492	-442	-442
Vuokrakulut	-23	-16	-17	-17	-17
Muut toimintakulut	-20	-17	-14	-14	-14
Toimintakulut yht.	**-3 083**	**-3 618**	**-3 925**	**-3 885**	**-3 900**
Toimintakate	**-2 358**	**-2 444**	**-3 116**	**-3 076**	**-3 091**
Poistot ja arvonalentumiset	-97	-97	-95	-95	-95
Yhteensä	**-2 454**	**-2 540**	**-3 211**	**-3 172**	**-3 186**

8.3.2. Keskushallinto

PERUSTEHTÄVÄ

Huolehtia osaltaan kunnan kehittämisestä, edunvalvonnasta ja johtamisjärjestelmän toimivuudesta sekä kunnan resursseista, joita tarvitaan kunnan kehittämisessä, viranomaistoimintojen hoidossa ja kunnan palvelutuotannossa.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

Tasopalkkajärjestelmä otettiin käyttöön 1.10.2025 alkaen ja se korvasi tehtävän vaativuuden arviointijärjestelmän. Tasopalkkajärjestelmä perustuu osaamisen ja vastuun tasokriteereihin, jotka on määritelty valtakunnallisesti palkkaliitteittäin. Uuden palkkajärjestelmän käyttöönotto on merkittävä muutos, joten sen kehittäminen tulee vielä jatkumaan tulevina vuosina.

ICT-palvelujen kehittämistavoitteena on edistää kuntien välistä yhteistyötä ICT-sektorilla vuoden 2026 aikana.

Toimintatuottoihin muut tuotot luovutusvoitot vähennys 170 000 euroa.

Henkilöstökulut lisäys 13 302 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset 19 627 euroa, Kevan tasausmaksun muutos lisäys 1 100 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 7 425 euroa.

Palvelujen ostot lisäys 142 100 euroa, johon sisältyvät talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmien muutos lisäys 70 000 euroa, langattomien verkkojen tukiasemien hallinnan ylläpitomaksut lisäys 14 000 euroa, siirto henkilöstöhallinnosta lisäys 5 000 euroa, osuus verotuskustannuksiin vähennys 5 200 euroa, yhteistoimintaosuuksien tarkistus toteuman mukaiseksi vähennys 10 000 euroa, seutusopimus: 7 658 asukasta x 4 €/asukas (Valtuusto 7.4.2025, § 14) lisäys 30 600 euroa, maaseutupalveluyksikön ennakkomaksuosuuden korotus lisäys 3 600 euroa, kustannusten tarkistuksia ja kohdistuksia toteutuman mukaan lisäys 1 000 euroa, valtuustoseminaari lisäys 12 000 euroa, Zef-kyselytyökalu lisäys 3 000 euroa ja joukkoliikennettä koskeva valtuustoaloite lisäys 9 000 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat lisäys 500 euroa.

Muut toimintakulut kustannusten tarkistuksia ja kohdistuksia toteutuman mukaan vähennys 1 600 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Keskushallinnossa tulevalle vuodelle ei ole suunnitteilla sellaisia muutoksia, jotka merkittävästi vaikuttaisivat nykyiseen toimintaan.

Kunnan säästötoimien organisointi ja toteutuksen varmistaminen kuuluvat erityisesti kunnanjohtajalle, mutta osaltaan myös muille keskushallinnon johtaville viranhaltijoille.

Seutusopimuksen myötä seudun yhteisen elinvoimahankkeen tavoitteena on saada kaksi isoa investointia sopimuskuntien alueelle vuonna 2026 ja seudulle 1 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2030 mennessä.

Hankintalain uudistukseen on varauduttava talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen osalta.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Keskushallinto					
Virat/toimet	8,50	8,50	8,50	8,50	8,50
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**8,50**	**8,50**	**8,50**	**8,50**	**8,50**

KESKUSHALLINTO (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	76	65	65	65	65
Tuet ja avustukset	94	70	70	70	70
Muut toimintatuotot	1	170	0	0	0
Toimintatuotot yht.	**171**	**305**	**135**	**135**	**135**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-725	-759	-772	-787	-797
Palvelujen ostot	-1 318	-1 177	-1 311	-1 300	-1 300
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-42	-18	-18	-18	-18
Avustukset	-4	-1	-1	-1	-1
Vuokrakulut	-20	-14	-16	-16	-16
Muut toimintakulut	-10	-14	-11	-11	-11
Toimintakulut yht.	**-2 119**	**-1 983**	**-2 128**	**-2 132**	**-2 143**
Toimintakate	**-1 947**	**-1 678**	**-1 993**	**-1 997**	**-2 008**
Poistot ja arvonalentumiset	-94	-95	-94	-94	-94
Yhteensä	**-2 041**	**-1 773**	**-2 087**	**-2 091**	**-2 101**

8.3.3. Henkilöstöhallinto

PERUSTEHTÄVÄ

Lopen kunnan keskitettyyn henkilöstöhallintoon ja henkilöstöpolitiikan kehittämiseen sisältyvät keskitetty henkilöstökoulutus, esihenkilötyön tukeminen, yhteistoiminta, työsuojelu, työterveyshuollon ja työkykyasioiden koordinointi sekä työhyvinvointitoiminta.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

Tuet ja avustukset työllisyysrahaston koulutuskorvaus on poistumassa 1.1.2026 alkaen vähennys 5 000 euroa.

Henkilöstökulut vähennys 8 496 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset 7 059 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 1 437 euroa.

Palvelujen ostot siirto keskushallinnon palvelujen ostoihin 5 000 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kunta-alalle on sovittu virka- ja työehtosopimus ajalle 1.5.2025–29.2.2028.

Kunta-alan virka- ja työehtosopimuksen (KVTES ja OVTES osio G) mukainen tasopalkkajärjestelmä on otettu Lopen kunnassa käyttöön 1.10.2025 alkaen. Tasopalkkajärjestelmän käyttöönotto luo jonkin verran palkkojen yhteensovittamisen tarvetta. Yhteensovittamisessa hyödynnetään, virka- ja työehtosopimuksessa sovittua, 1.10.2026 jaettavaa paikallista järjestelyerää.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstöhallinto					
Virat/toimet	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**1,50**	**1,50**	**1,50**	**1,50**	**1,50**

HENKILÖSTÖHALLINTO (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Tuet ja avustukset	8	9	4	4	4
Toimintatuotot yht.	**8**	**9**	**4**	**4**	**4**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-149	-147	-138	-142	-144
Palvelujen ostot	-231	-277	-272	-272	-272
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1	-2	-2	-2	-2
Avustukset	-1	0	0	0	0
Vuokrakulut	-1	-1	-1	-1	-1
Muut toimintakulut	-1	-2	-2	-2	-2
Toimintakulut yht.	**-383**	**-429**	**-415**	**-418**	**-420**
Toimintakate	**-375**	**-420**	**-412**	**-415**	**-417**
Poistot ja arvonalentumiset	-3	-2	-2	-2	-2
Yhteensä	**-378**	**-422**	**-413**	**-416**	**-418**

8.3.4. Työllisyyspalvelut

PERUSTEHTÄVÄ

Lopen kunnan työllistämistä edistävä toiminta järjestää ja tuottaa sekä koordinoi työllistämisen ja elinvoiman edistämiseen tähtäävää toimintaa kunnan alueella. Erilaisia työllistämisen palveluja pyritään räätälöimään ja järjestämään henkilö- ja työnantaja-asiakkaiden tarpeet kartoittaen. Näitä palveluja ovat muun muassa yritysyhteistyö, työllistämislisä, työkokeilu ja palkkatuettu työ.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Työttömyyden kuntavastuu laajeni vuoden 2025 alussa osana TE-palveluiden uudistusta, jossa kunnat ottivat vastuun työllisyyspalveluista. Uusi malli edellyttää kuntia rahoittamaan työmarkkinatuen lisäksi osan peruspäivärahasta ja ansiopäivärahasta. Valtakunnallisesti työttömyyden kasvaessa ja pitkittyessä työttömyystukien kuntaosuuksien määrä on noussut merkittävästi aikaisempaan ja tehtyihin arvioihin verrattuna.

Henkilöstökuluihin on tehty %-korotukset ja tarkistukset, jotka lisäävät menoja 900 euroa.

Avustuksiin on tehty lisäys 153 600 euroa, joka koskee Kelalle maksettavien työttömyystukien kuntaosuuksien kasvun osuutta sekä lisäys 24 000 euroa koskien työnantajille myönnettävää työllistämislisää.

Palvelujen ostoihin on tehty vähennys 7 500 euroa koskien Etelä-Hämeen työllisyysalueelle maksettavaa kuntaosuutta.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Lopen kunta kuuluu Etelä-Hämeen työllisyysalueeseen, jonka toiminta on käynnistynyt vuoden 2025 alusta. Työllisyysalueella on luotu uudenlainen palvelurakenne, jonka tavoitteena on asiakkaan nopea työllistyminen ja alueen elinvoiman lisääminen. Työllisyysalueen palvelut on tuotu suunnitelmien mukaisesti lähemmäksi asiakasta ja ne on kytketty osaksi kuntien palveluita. Uudistus on vaikuttanut kunnan omaan työllisyydenhoitoon siten, että kunnalla on mahdollisuus olla mukana ja vaikuttaa aktiivisemmin kunnalliseen työllisyydenhoitoon yhteistyössä työllisyysalueen sekä alueen työnantajien kanssa. Työllisyysalueen ja kunnan työllisyydenhoidon tiivis yhteistyö ja alueellinen kehittäminen jatkuvat työllisyyden ja elinvoiman edistämiseksi.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Palkkatuella työllistettyjen määrä	12	2	2	2	2

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Työllisyyspalvelut					
Virat/toimet	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**1,00**	**1,00**	**1,00**	**1,00**	**1,00**

TYÖLLISYYSPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Tuet ja avustukset	108	36	36	36	36
Toimintatuotot yht.	**108**	**36**	**36**	**36**	**36**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-203	-108	-109	-110	-111
Palvelujen ostot	-42	-626	-619	-619	-619
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-1	-1	-1	-1
Avustukset	-173	-313	-491	-441	-441
Vuokrakulut	0	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-1	0	0	0	0
Toimintakulut yht.	**-420**	**-1 048**	**-1 219**	**-1 170**	**-1 171**
Toimintakate	**-313**	**-1 012**	**-1 183**	**-1 134**	**-1 135**
Yhteensä	**-313**	**-1 012**	**-1 183**	**-1 134**	**-1 135**

8.3.5. Maankäyttö

PERUSTEHTÄVÄ

Huolehtia kunnan alueen suunnitelmallisesta maankäytöstä yleiskaavoituksen ja asemakaavoituksen avulla siten, että kunnan alueen asumisen, yrittämisen, erilaisten palvelutoimintojen ja vapaa-ajan toiminta- ja sijoittumisedellytykset pystytään turvaamaan arvostaen ja huomioiden kunnan luonto- ja kulttuurimaisemalliset arvot.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Vuonna 2026 jatketaan vuonna 2019 aloitettua omakotitalotonttien myyntikampanjaa siten, että vuoden 2022 jälkeen vielä myymättä olevat omakotitalotontit maksavat 1 000 euroa kappale niiden aiemmasta hinnasta riippumatta. Hintatarjous ei koske rivitalo- eikä yritystontteja, eikä uusia toteutettavia tonttialueita. Läyliäisten tonttimarkkinointia tehostetaan.

Launosten Marjarinteen ja Jylhäkummun alueen markkinointia ja tonttimyyntiä jatketaan. Silmänkannon alueen viimeiset tontit pyritään myymään.

Launosten ja Läyliäisten rivitalotonttien markkinointia jatketaan. Kirkonkylän alueen asumisvaihtoehtoja pyritään saamaan monipuolisemmaksi. Tavoite on saada yhtiömuotoista uudistuotantoa Lopen alueelle.

Toimintatuottoihin vähennys 190 700 euroa, johon sisältyvät muut toimintatuotot luovutusvoittojen vähennys 200 000 euroa ja myyntituottoihin puunmyyntituloihin lisäys 9 300 euroa.

Henkilöstökulut lisäys 3 911 euroa, johon sisältyy henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset lisäys 4 964 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 200 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 853 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry:n syksyn 2025 suhdannekatsauksen mukaan:

Suomen talous on kääntynyt varovaiseen kasvuun, ja näkymät vuodelle 2026 ovat aiempaa myönteisemmät. Inflaation hidastuminen ja korkotason lasku tukevat kotitalouksien ostovoimaa, mikä heijastuu myös rakentamisen elpymiseen. Rakentamisen määrä kasvaa Raklin arvion mukaan noin 7 prosenttia vuonna 2026, mikä on selvä piristys vuoden 2025 noin 4 prosentin kasvun jälkeen.

Vuonna 2026 odotetaan tonttikaupan piristymistä, kun rakentaminen lisääntyy ja asuntomarkkinat vakautuvat. Asuntohintojen ennustetaan nousevan valtakunnallisesti noin 2,5 % vuonna 2026, mikä lisää kiinnostusta myös haja-asutusalueiden ja pienten kuntien tontteihin. Yritystonttien kysyntä voi kasvaa erityisesti logistiikka- ja tuotantotiloja tarvitsevien yritysten osalta, koska sijainti pääväylien varrella on kilpailuetu.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Myydyt omakotitalotontit	6	10	5	6	7
Myydyt yritystontit	2	2	2	2	2

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Maankäyttö					
Virat/toimet	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**1,00**	**1,00**	**1,00**	**1,00**	**1,00**

MAANKÄYTTÖ (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	377	385	394	394	394
Maksutuotot	3	0	0	0	0
Vuokratuotot	34	38	38	38	38
Muut toimintatuotot	25	402	202	202	202
Toimintatuotot yht.	**438**	**825**	**634**	**634**	**634**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-82	-81	-84	-87	-88
Palvelujen ostot	-69	-75	-75	-75	-75
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	0	0
Vuokrakulut	-2	-1	-1	-1	-1
Muut toimintakulut	-8	-1	-1	-1	-1
Toimintakulut yht.	**-161**	**-158**	**-162**	**-164**	**-166**
Toimintakate	**278**	**667**	**472**	**470**	**469**
Yhteensä	**278**	**667**	**472**	**470**	**469**

8.4. Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta

VUOSITAVOITTEET

Strateginen tavoite ja tavoitteet	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
Tasapainoinen talous		
Osallistujamäärä pysyy toiminnoissa vuoden 2025 tasolla	Toimintatuotot toteutuvat suunnitellusti eri toiminnoissa	Hyvinvointijohtaja Kulttuurituottaja Liikuntakoordinaattori Liikuntasuunnittelija
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö		
Muutoksista huolimatta henkilöstön hyvinvointi on työhyvinvointikyselyssä kohtalainen tai hyvä	Henkilöstökyselyn tuloksissa työ-hyvinvointi koetaan kohtalaiseksi tai hyväksi	Hyvinvointijohtaja
Taajamien ja kylien elinvoimaisuus		
Hyvinvointi- ja vapaa-aika-palveluiden toiminnot säilyvät nykyisissä taajamissa	Osallistujamäärä ja asiakaspalaute on 75-prosenttisesti hyvää tai erittäin hyvää ja kaikissa taajamissa (Kirkonkylä, Launonen ja Läyliäinen) järjestetään säännöllistä toimintaa	Hyvinvointijohtaja Kulttuurituottaja Liikuntakoordinaattori Liikuntasuunnittelija

Strateginen tavoite ja tavoitteet	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
Osallisuudella hyvinvointia		
Loppilaiset viihtyvät tapahtumissa ja kokevat ne osaksi loppilaista identiteettiään	Asiakaspalaute on 70-prosenttisesti hyvää tai erittäin hyvää	Hyvinvointijohtaja Kulttuurituottaja
Suunnitelmallinen kasvu		
Palveluiden laatu koetaan hyväksi	Asiakaspalaute on 70-prosenttisesti hyvää tai erittäin hyvää	Hyvinvointijohtaja Kulttuurituottaja Liikuntakoordinaattori Liikuntasuunnittelija Nuoriso-ohjaaja

Suoritetun yritysvaikutusten arvioinnin perusteella seuraavilla sitovilla tavoitteilla on yritysvaikutuksia:

ARVIO YRITYSVAIKUTUKSISTA

Sitova tavoite	Arvioidut yritysvaikutukset	Asteikko -3...3
Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluiden toiminnot säilyvät nykyisissä taajamissa	Lisää yhteistyömahdollisuuksia paikallisten yrittäjien ja yhdistysten kanssa	+2
Loppilaisten viihtyvät tapahtumissa ja kokevat ne osaksi loppilaista identiteettiä	Tapahtumat luovat yhteistyömahdollisuuksia paikallisten yrittäjien kanssa, paikalliset yrittäjät koetaan tärkeiksi	+2
Palveluiden laatu koetaan hyväksi	Paikalliset tapahtumat houkuttelevat osallistujia ja luovat mahdollisuuksia yrittäjille ja yhdistyksille, paikalliset yrittäjät koetaan luotettaviksi yhteistyökumppaneiksi	+2
Osallistujamäärä pysyy toiminnoissa vuoden 2025 tasolla	Kuntalaiset kohtaavat paikallisia yrittäjiä erilaisissa tapahtumissa	+1

Yritysvaikutusten toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä.

8.4.1. Toimialan määrärahat ja tuloarviot

HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	11	11	11	11	11
Maksutuotot	33	31	29	29	29
Tuet ja avustukset	130	102	69	62	62
Vuokratuotot	34	27	27	27	27
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintatuotot yht.	**208**	**171**	**136**	**129**	**129**
Valmistus omaan käyttöön	2	0	0	0	0
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-444	-445	-427	-435	-441
Palvelujen ostot	-529	-499	-443	-443	-443
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-34	-27	-29	-29	-29
Avustukset	-28	-28	-28	-28	-28
Vuokrakulut	-6	-12	-5	-5	-5
Muut toimintakulut	-7	-12	-11	-11	-11
Toimintakulut yht.	**-1 048**	**-1 022**	**-943**	**-951**	**-958**
Toimintakate	**-838**	**-851**	**-808**	**-823**	**-829**
Poistot ja arvonalentumiset	-32	-50	-33	-33	-33
Yhteensä	**-870**	**-901**	**-841**	**-856**	**-862**

8.4.2. Hyvinvointi

PERUSTEHTÄVÄ

Hyvinvointitoimialan perustehtävänä on huolehtia hyvinvointia ja terveyttä edistävästä toiminnasta kunnassa, vaikuttamistoimielinten työn tukemisesta, kotouttamistyön toteutumisesta sekä tukea osallisuuden toteutumista kunnassa. Toimiala vastaa kunnan hyvinvointisuunnitelman ja -kertomuksen toteutumisesta sekä Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisen toiminnan toteutumisesta. Hyvinvointi-tehtäväalueen toimintaan kuuluvat hyvinvointi ja vapaa-aika -toimialan johtaminen ja hallinto. Tehtäväalue vastaa yhdyspintatyöskentelystä Oma Hämeen kanssa ja kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia edistävien palveluiden toteutumisesta ja kehittämisestä. Tehtäväalueeseen kuuluvat myös kotoutumisen edistäminen ja maahanmuuton palvelut sekä vaikuttamiselimistä vammais- ja vanhusneuvostot.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Resurssien ylläpitäminen ja säilyttäminen ovat haasteellisia tässä taloudellisessa tilanteessa. Kotouttamistyötä on aiemmin tehty ostopalvelusopimuksella ensin Hausjärven ja sittemmin Riihimäen kanssa. Vuonna 2026 nämä tehtävät siirtyvät osaksi työllisyyskoordinaattorin tehtäväkuvaa.

Henkilöstökulut lisäys 7 902 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset 3 417, kotoutumisen siirtyminen kunnan omaksi työksi lisäys 5 000 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 400 euroa, sivukulujen muutos vähennys 1 115 euroa sekä vanhusneuvoston kokouspalkkiot lisäys 500 euroa ja vammaisneuvoston kokouspalkkiot lisäys 500 euroa.

Tuet ja avustukset kotoutumiskorvausten vähennys 8 000 euroa.

Palvelujen ostot kotoutumissopimuksen irtisanominen vähennys 15 000 euroa ja kotoutumisen kustannusten pieneminen vähennys 15 000 euroa.

Muut toimintakulut kotoutumisen vuokrakulut vähennys 6 800 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluilla on suuri merkitys kuntalaisille. Nämä palvelut ovat ihmisten arjessa huomattavassa roolissa. Kuntatalouden kiristyminen heijastuu näihin palveluihin ja siihen heijastuvat myös hyvinvointialueen resurssien pieneneminen. On todennäköistä, että kunnan merkitys tästä huolimatta tulee korostumaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Tämä luo toimialalle ristiriitaisia paineita. Toimialalle tehtävillä leikkauksilla on suoria vaikutuksia kunnan hyte-kertoimeen.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Hyvinvointi					
Virat/toimet	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**1,00**	**1,00**	**1,00**	**1,00**	**1,00**

HYVINVOINTI (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Tuet ja avustukset	61	42	34	27	27
Toimintatuotot yht.	**61**	**42**	**34**	**27**	**27**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-141	-108	-116	-119	-120
Palvelujen ostot	-25	-44	-14	-14	-14
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-1	-1	-1	-1
Vuokrakulut	0	-7	0	0	0
Toimintakulut yht.	**-167**	**-160**	**-131**	**-133**	**-135**
Toimintakate	**-106**	**-118**	**-97**	**-107**	**-108**
Yhteensä	**-106**	**-118**	**-97**	**-107**	**-108**

8.4.3. Kulttuuripalvelut

PERUSTEHTÄVÄ

Kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa, jonka toteuttamiseksi kunta edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä. Kunnan tulee luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle, edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä tarjota mahdollisuuksia tavoitteelliselle taide- ja kulttuurikasvatukselle. Kunnan tulee edistää myös kulttuuriperinnön ylläpitämistä. Kunnan tulee edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa, kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa. Kulttuuritoimintaa ohjaa hyvinvointisuunnitelma.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Kiristynyt taloudellinen tilanne asettaa haasteita kulttuuritoiminnan järjestämiselle. Tämä vaikuttaa suoraan tapahtumien määrään.

Henkilöstökulut lisäys 3 629 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset 4 302 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 100 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 573 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kiristyvä taloudellinen tilanne uhkaa vireää kulttuuritoimintaa. Kulttuuritoiminnan järjestäminen muuttuu haasteellisemmaksi rajallisten resurssien vuoksi ja jatkuvuus on epävarmaa. Tällä tulee olemaan vaikutusta kunnan hyte-kertoimeen lähivuosina ja kunnan vetovoimaan. Kulttuuritoiminta on oleellinen osa kunnan hyvinvointia ja terveyttä tukevaa toimintaa.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Toteutetut aikuisille suunnatut konsertit/kulttuuritapahtumat	48	50	30	30	30
Toteutetut lapsille suunnatut konsertit/kulttuuritapahtumat	10	8	6	6	6
Vastikkeellisten avustusten hakijat	15	15	15	15	15

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kulttuuripalvelut					
Virat/toimet	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**0,60**	**0,60**	**0,60**	**0,60**	**0,60**

KULTTUURIPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	0	0	0	0	0
Maksutuotot	20	18	18	18	18
Toimintatuotot yht.	**20**	**18**	**18**	**18**	**18**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-54	-53	-57	-58	-58
Palvelujen ostot	-73	-46	-46	-46	-46
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	-3	-3	-3	-3
Avustukset	-16	-16	-16	-16	-16
Vuokrakulut	-3	-1	-1	-1	-1
Muut toimintakulut	0	-3	-3	-3	-3
Toimintakulut yht.	**-147**	**-121**	**-124**	**-125**	**-126**
Toimintakate	**-127**	**-103**	**-107**	**-108**	**-108**
Yhteensä	**-127**	**-103**	**-107**	**-108**	**-108**

8.4.4. Liikuntapalvelut

PERUSTEHTÄVÄ

Liikunnan avulla edistetään keskeisesti kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Liikunnan kautta on luotu olosuhteita, joita voivat hyödyntää kuntalaisten lisäksi esimerkiksi järjestöt, yritykset ja yhdistykset, jotka tarjoavat hyvinvointiin liittyviä toimintoja ja palveluita. Kunnan merkitys liikunnan mahdollistajana on tärkeä. Toiminnan kautta luodaan edellytyksiä liikunnalle, kehitetään toimivia yhteistyöverkkoja sekä terveyttä edistävää liikuntaa. Toiminnassa huomioidaan kaikki ikäryhmät ja myös erityisryhmät. Tehtäväalueeseen kuuluvat myös liikuntasalit ja ulkoilureitistöt. Hyvinvointisuunnitelma ohjaa liikunnan painopisteitä.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Taloudellisen tilanteen ollessa tiukka on kiinnitettävä erityistä huomiota kohteiden kunnossapitoon ja toimenpiteitä on priorisoitava. Uudiskohteiden rakentaminen on tässä tilanteessa lähes mahdotonta. Liikuntaneuvonta on edellisinä vuosina toteutettu hankkeena, mutta nyt toiminta pyritään vakiinnuttamaan osaksi Lopen kunnan palveluja.

Tuet ja avustukset hanketoiminnan tulot vähennys 25 000 euroa.

Henkilöstökulut vähennys yhteensä 30 106 euroa, johon sisältyvät liikuntaneuvojan (50 %) lisäys 20 363 euroa, henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset lisäys 4 800 euroa, hanketoiminnan henkilöstökulut vähennys 48 714 euroa ja Kevan tasausmaksun vähennys 1 700 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 1 397 euroa.

Palvelujen ostot hanketoiminnan kulut vähennys 2 300 euroa ja sisäiset kiinteistökulut lisäys 3 800 euroa.

Muut toimintakulut hanketoiminnan kulut vähennys 1 000 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kiristyvä taloudellinen tilanne haastaa liikuntapalvelut. Tämä näkyy niin toteutettavissa toiminnoissa kuin myös ulkoilureitistöissä ja liikuntasaleissa. Liikuntapalveluiden toiminnalla vaikutetaan kuitenkin suoraan kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen sekä toimintakykyyn. Lopen kunnan väestö on ikääntyvää ja tämä tulee kasvattamaan palveluiden kysyntää lähivuosina. Liikuntapalveluilla on merkittävä rooli kunnan hyte-kertoimessa ja kunnan hyte-kerroin tullee laskemaan lähivuosina. Erityisesti liikuntaneuvonta on tärkeässä roolissa niin terveyttä ja hyvinvointia edistävässä toiminnassa kuin toimintakyvyn ylläpitämisessäkin.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Elmolan liikuntasali					
Elmolan liikuntasali, käyttäjät	13 457	12 000	12 000	12 000	12 000
Lastikka					
Lastikan liikuntasali, käyttäjät	20 785	18 000	18 000	18 000	18 000
Launosten liikuntasali					
Launosten liikuntasali, käyttäjät	7 298	5 000	5 000	5 000	5 000
Läyliäisten liikuntasali					
Läyliäisten liikuntasali, käyttäjät	5 090	4 000	4 000	4 000	4 000
Loppisali					
Loppisali, käyttäjät	8 544	3 000	2 000	2 000	2 000
Kuntosalikortit	377	450	450	450	450
Kuntoliikuntaryhmät	11	8	8	8	8
Nuorten liikuntaryhmät	0	0	1	1	1

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Liikuntapalvelut					
Virat/toimet	2,00	2,00	2,50	2,50	2,50
Määräaikaiset	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**3,00**	**3,00**	**2,50**	**2,50**	**2,50**

LIIKUNTAPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	11	11	11	11	11
Maksutuotot	11	12	12	12	12
Tuet ja avustukset	22	25	0	0	0
Vuokratuotot	34	27	27	27	27
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintatuotot yht.	**78**	**75**	**50**	**50**	**50**
Valmistus omaan käyttöön	2	0	0	0	0
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-130	-168	-138	-140	-143
Palvelujen ostot	-318	-291	-293	-293	-293
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17	-10	-10	-10	-10
Avustukset	-8	-8	-8	-8	-8
Vuokrakulut	-2	-3	-3	-3	-3
Muut toimintakulut	-7	-9	-8	-8	-8
Toimintakulut yht.	**-481**	**-489**	**-460**	**-462**	**-465**
Toimintakate	**-401**	**-415**	**-410**	**-412**	**-415**
Poistot ja arvonalentumiset	-32	-50	-33	-33	-33
Yhteensä	**-433**	**-465**	**-444**	**-446**	**-449**

8.4.5. Nuorisopalvelut

PERUSTEHTÄVÄ

Lasten ja nuorten tasa-arvoisen vapaa-ajan kehittäminen sekä kasvun ja osallisuuden tukeminen. Tehtäväalue sisältää määrärahat kunnan nuorisotyöhön, kerhotoimintaan ja nuorisotyön ostopalveluihin (etsivä nuorisotyö ja Ohjaamo). Nuorisopalveluiden tehtävänä kunnassa on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. Nuorisopalvelut tukevat nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista sekä nuorten harrastamista ja toimintaa yhteiskunnassa. Nuorisopalvelut edistävät nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista ja parantavat nuorten kasvu- ja elinoloja. Tehtäväalueeseen sisältyy nuorisovaltuuston toiminta.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Lopen kunta on aiemmin ostanut ostopalveluna Hyria Säätiö sr:ltä nuorisotoimelle niin etsivän nuorisotyön, nuorten työpajatoiminnan kuin Riihimäen seudun Ohjaamotoiminnan koordinoinnin. Vuonna 2026 kesäkuun alussa nämä toiminnot siirtyvät kunnan omaksi toiminnaksi.

Toimintatuottoihin maksutuottoihin vähennys 2 000 euroa.

Henkilöstökulut lisäys 752 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset 2 304 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 400 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 1 152 euroa.

Palvelujen ostot vähennys 26 900 euroa, johon sisältyvät Hyrian sopimuksen purkaminen (½ sopimuskuluista) vähennys 27 500 euroa, asiakaskuljetukset Hyrian sopimukseen liittyen lisäys 1 500 euroa, kustannusten tarkistus lisäys 800 euroa ja sisäiset kiinteistökulut vähennys 1 700 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat Hyrian toiminnan siirtyessä kunnalle lisäys 2 500 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kiristyvä talous vaikuttaa laaja-alaisesti yhteiskunnassa lapsiin ja nuoriin. Tämä heijastuu perheiden mahdollisuuksiin arjessa ja sitä kautta lasten ja nuorten hyvinvointiin. Tällä hetkellä on tärkeää panostaa Harrastamisen Suomen mallin toimintaan, nuorisotilatoimintaan kuin ketterään ja joustavaan nuorisotyöhön. Yhteistyö muiden toimialojen, seurakunnan kuin yhdistysten kanssa on tärkeää. Nuorisotyö tekee laaja-alaista verkostotyötä seudullisesti mm. lähikuntien, Ankkuritoiminnan, hyvinvointialueen arkitiimien kuin koulujen kanssa.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Nuorisotilojen käyttäjät yhteensä	2 650	6 500	2 700	2 800	2 800

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Nuorisopalvelut					
Virat/toimet	3,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**3,00**	**2,00**	**2,00**	**2,00**	**2,00**

NUORISOPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Maksutuotot	2	2	0	0	0
Tuet ja avustukset	47	35	35	35	35
Toimintatuotot yht.	**49**	**37**	**35**	**35**	**35**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-119	-116	-116	-119	-120
Palvelujen ostot	-113	-118	-91	-91	-91
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-15	-14	-16	-16	-16
Avustukset	-4	-4	-4	-4	-4
Vuokrakulut	-1	-1	-1	-1	-1
Muut toimintakulut	0	0	0	0	0
Toimintakulut yht.	**-252**	**-252**	**-229**	**-231**	**-232**
Toimintakate	**-204**	**-215**	**-194**	**-196**	**-197**
Yhteensä	**-204**	**-215**	**-194**	**-196**	**-197**

8.5. Ympäristö- ja rakennuslautakunta

VUOSITAVOITTEET

Strateginen tavoite ja tavoitteet	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
Tasapainoinen talous		
Lupaprosessin kehittäminen ja vastuita selkeytetään	Laskutus nopeutuu. Asiakastyytyväisyys.	Rakennustarkastaja
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö		
Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehditaan	Työssä viihtyvyyden seuraaminen ja pitkäaikaisista työsuhteista huolehtiminen. Saadun palautteen läpikäynti.	Ympäristöpäällikkö Rakennustarkastaja
Sisäisen ja ulkoisen koulutuksen käyminen uuden lain ja asetusten osalta	Käydään lävitse koulutusten jälkeen, miten opittu on otettu/ siirretty käytäntöön.	Rakennustarkastaja
Rakennusvalvonta suunnittelee omaa yhdistettyä koulutus/työhyvinvointipäivää	Kehityskeskustelut, palaute sisäisissä palavereissa.	Rakennustarkastaja
Lupapisteen laskutusohjelman käyttöönottaminen, tavoitteena laskutuksen tehostaminen ja lupaprosessin nopeutuminen	Muutoksen vaikutusten seuraaminen siirron jälkeen sisäisissä palavereissa.	Rakennustarkastaja

Strateginen tavoite ja tavoitteet	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
Työtehtäviä selkeytetään ja vastuualueet tavoitteineen käydään tarkemmin läpi	Prosessin muutosten vaikutusten seuraaminen ja tarkastaminen.	Rakennustarkastaja
Taajamien ja kylien elinvoimaisuus		
Rakennetun ympäristön tila siistiytyy tarkastuksilla ja neuvonnalla	Vuosittaisia siisteyskierroksia on jatkettu ja havaituista puutteista annettu siivous-/korjauskehotukset. Seurataan, onko yhteydenotoilla ollut vaikutusta.	Ympäristöpäällikkö Rakennustarkastaja
Osallisuudella hyvinvointia		
Avoin tiedon jakaminen ja lupaprosessin ja vastuiden selkeyttäminen	Tiimipalaverit, joissa käydään läpi tehtyjen muutosten vaikutuksia.	Rakennustarkastaja
Kuntalaisia osallistetaan ympäristönsuojeluun erilaisien tapahtumien avulla	Järjestetyt tapahtumat ja osallistujat.	Ympäristöpäällikkö
Lisätään loppilaisten vesistöjen ja ympäristön hyväksi toimivien järjestöjen mahdollisuuksia toteuttaa ympäristönsuojelutyötä	Vesistö- ja ympäristönsuojelutyötä tekeville järjestöille lisätään 7 000 euron määräraha.	Ympäristöpäällikkö
Suunnitelmallinen kasvu		
Ympäristönsuojelun lupaprosessit ovat tehokkaita	Lupa käsitellään päättämis-kelpoisuudesta kuukauden sisällä.	Ympäristöpäällikkö
Rakennusvalvonnan lupaprosessin läpivientiä tehostetaan	Lupa käsitellään 2 kuukauden sisällä päättämiskelpoisuudesta alkaen.	Rakennustarkastaja

Suoritetun yritysvaikutusten arvioinnin perusteella seuraavilla sitovilla tavoitteilla on yritysvaikutuksia:

ARVIO YRITYSVAIKUTUKSISTA

Sitova tavoite	Arvioidut yritysvaikutukset	Asteikko -3...3
Rakennetun ympäristön tila siistiytyy tarkastuksilla ja neuvonnalla	Siivous/korjauskehotusten myötä yleinen maisemakuva siistiytyy ja houkuttelee mahdollisia uusia yrittäjiä ja asukkaita.	+2
Ympäristönsuojelun lupaprosessit ovat tehokkaita	Tehokkaat lupaprosessit lyhentävät yritysten hankkeiden käynnistysaikaa ja lisäävät investointien ennakoitavuutta. Sujuva ja ratkaisukeskeinen toiminta vahvistaa Lopen mainetta yritysmyönteisenä kuntana.	+3
Rakennusvalvonnan lupaprosessin nopeuttaminen	Tehokas rakentamislupaprosessien käsittely parantaa Lopen kilpailukykyä uusista yrityksistä. Tämä auttaa ja tukee myös olemassa olevien yritysten toimintaa. Positiivinen, nopea ja ratkaisukeskeinen toimintapa yhteistyössä maankäyttöpalveluiden ja kunnanjohtajan kanssa jo ennen lupaprosessia ja sen aikana. Tehdään ns. “nopea ennakkovastaus” yritykselle tonttitiedustelun yhteydessä 2-3 työpäivässä. Yhteisessä ennakkoneuvottelussa käydään läpi asemakaava ja -määräykset hankkeeseen ryhtyvien edustajien kanssa.	+3
Lupaprosessin kehittäminen ja työntekijöiden vastuiden selkeyttäminen	Uusien hankkeiden ennakkoneuvottelu nopeuttaa ja helpottaa suunnittelijan työtä. Hankkeissa käydään ohjauskeskustelu kaavan ja määräysten perusteella. Lupaprosessiin liittyvien toiminnallisuuksien ja ohjetekstien tarkastelua. Työntekijöidemme vastuiden selkeyttäminen lupaprosessissa.	+2

Yritysvaikutusten toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä.

8.5.1. Toimialan määrärahat ja tuloarviot

YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	20	31	31	31	31
Maksutuotot	245	188	173	173	173
Tuet ja avustukset	3	2	2	2	2
Muut toimintatuotot	2	0	0	0	0
Toimintatuotot yht.	**270**	**220**	**205**	**205**	**205**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-469	-431	-350	-358	-363
Palvelujen ostot	-226	-194	-230	-230	-230
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1	-3	-3	-3	-3
Avustukset	-17	-17	-24	-24	-24
Vuokrakulut	-4	-4	-4	-4	-4
Muut toimintakulut	-3	-3	-3	-3	-3
Toimintakulut yht.	**-721**	**-651**	**-614**	**-622**	**-627**
Toimintakate	**-450**	**-431**	**-409**	**-417**	**-422**
Poistot ja arvonalentumiset	-1	-1	-1	-1	-1
Yhteensä	**-451**	**-432**	**-410**	**-418**	**-423**

8.5.2. Rakennusvalvonta

PERUSTEHTÄVÄ

Viranomaisen lakisääteinen asiakkaiden neuvonta ja rakentamisen ohjaaminen sekä rakentamislupakäsittely. Asiakirjatoimitukset sekä rekisteritietojen ylläpitäminen ja päivittäminen. Uuden rakentamislain ja määräysten soveltaminen ja noudattaminen. Asemakaavojen noudattamisen valvonta. Ympäristö- ja rakennuslautakunnan valmistelutyöt. Ohjelmistojen pääkäyttäjäpäivitykset.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ydintyötehtävien ja lakisääteisten tehtävien hoitaminen. Henkilöstön sisä- ja ulkopuolinen koulutus rakentamislain päivittymisen osalta. Vastuiden selkeyttäminen ja lupaprosessin nopeuttaminen. Lupapisteen laskutusosion käyttöönotto. Rakennusinventointityön päättyessä 31.12.2025 aiheutuu vähennys henkilöstökuluihin ja tarkastusinsinöörin osuus 20 % henkilöstökuluista poistuu rakennusvalvonnasta.

Toimintatuottoihin rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksutuottojen vähennys 25 000 euroa.

Henkilöstökulut vähennys 71 639 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset vähennys 2 865 euroa, tilapäisten ja määräaikaisten palkat vähennys 66 300 euroa (kiinteistöinventointi), Kevan tasausmaksun muutos vähennys 500 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 1 974 euroa.

Palvelujen ostot ohjelmistojen kustannukset lisäys 2 500 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Rakennusvalvonnan työtehtävät jakautuvat pienemmälle organisaatiolle tulevaisuudessa. Yleinen neuvontatarve on kasvanut voimakkaasti uuden rakentamislain (1.1.2015 alkaen) myötä. Koskee kuntalaisia ja hankkeiden pääsuunnittelijoita. Vapaa-ajan asuntojen poikkeamis- ja rakentamislupapäätökset lisääntyvät uuden rakentamislain byrokratian keventymisen myötä ja rantarakentaminen muuttuu uusien kaavojen myötä. Tämä on mahdollisuus täydentää lupatuloja vanhojen lupamuotojen poistumisen myötä. Pientalojen keskikoko pienenee edelleen. Korkeiden rakennuskustannuksien vuoksi pientalojen laajennushankkeet lisääntyvät, koska uuden rakentaminen on todella kallista. Rakennusjärjestyksen ja taksan synkronointi tietojen osalta keskenään sekä taksan päivittäminen tulevat ensi vuonna ajankohtaiseksi. Korotuspainetta taksaan on samalla odotettavissa, mistä saadaan lisätuloja.

Uudet ”erikoisluvitettavat” kohteet, esim. datakeskus- ja aurinkovoimalahankkeet, tulevat jatkossa työllistämään rakennusvalvontaa. Uusina tonttitapahtumien kehittäminen. Pientalorakentamisen lisäämiseksi tehtävä työ ns. ”minitalojen” muodossa tukee tulevaisuuden kestävää ja energiataloudellista pientalorakentamista maaseudulla. Uuden lain myötä jälkivalvonnan tarve kasvaa merkittävästi ja lisää siihen liittyviä työtehtäviä. Se taas vähentää resurssia lupa- ja katselmustyöstä.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Rakennusluvat					
Rakentamisluvat	99	110	135	150	170
Laajennusluvat	27	15	20	20	40
Omakotitalot					
Omakotitalot, paritalot, rivitalot	17	15	20	30	30
- asemakaava-alueet	5	10	15	20	20
Toimenpideluvat (poistui 31.12.2024)	44	-	-	-	-
- muut alueet	1	10	10	10	10
Toimenpideilmoitukset (poistui 31.12.2024)	9	-	-	-	-
Loma-asunnot	4	16	20	25	30
Sijoittamisluvat (entinen STR)	1	2	4	6	8
- ranta-asemakaava-alueet	3	6	10	15	20
Poikkeamispäätökset	11	15	20	30	30
Muut luvat ja päätökset (jatkoajat, työnjohtajat ym.)	137	140	150	170	180

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Rakennusvalvonta					
Virat/toimet	3,00	4,00	3,00	3,00	3,00
Määräaikaiset	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**5,00**	**4,00**	**3,00**	**3,00**	**3,00**

RAKENNUSVALVONTA (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	6	4	4	4	4
Maksutuotot	206	150	125	125	125
Tuet ja avustukset	2	1	1	1	1
Toimintatuotot yht.	**213**	**155**	**130**	**130**	**130**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-299	-269	-197	-202	-205
Palvelujen ostot	-55	-50	-53	-53	-53
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1	-1	-1	-1	-1
Vuokrakulut	-4	-3	-3	-3	-3
Muut toimintakulut	-1	-1	-1	-1	-1
Toimintakulut yht.	**-359**	**-324**	**-254**	**-259**	**-262**
Toimintakate	**-146**	**-169**	**-124**	**-129**	**-132**
Yhteensä	**-146**	**-169**	**-124**	**-129**	**-132**

8.5.3. Ympäristönsuojelu

PERUSTEHTÄVÄ

Hoitaa ne tehtävät, jotka kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa lain (64/1986) 6 §:ssä on asetettu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväksi.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Toimintatuottoihin maa-ainestaksojen korotus lisäys 10 000 euroa.

Henkilöstökulut vähennys 8 904 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset lisäys 6 613 euroa, toimistosihteerin tehtävän/palkanjaon tarkistus vähennys 13 100 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 900 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 1 517 euroa.

Palvelujen ostot lisäys 34 000 euroa, johon sisältyvät Riihimäen laskuttamat ympäristöterveydenhuollon kustannukset lisäys 29 000 euroa ja espanjansiruetanan torjunta (Valtuusto 10.11.2025, § 79) lisäys 5 000 euroa.

Avustukset loppilaisten vesistöjen ja ympäristön hyväksi toimivien järjestöjen tukeminen lisäys 7 000 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Vuoden 2024 lopussa tehdyt taksakorotukset vahvistavat tuloja tulevina vuosina, mutta lupahakemusten määrän kehitystä on vaikea ennustaa, sillä taloudellinen taantuma heijastuu hakemusmääriin.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Ympäristönsuojelu					
Virat/toimet	2,00	2,00	1,30	2,30	2,30
Määräaikaiset	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00
Yhteensä	**3,00**	**3,00**	**2,30**	**2,30**	**2,30**

YMPÄRISTÖNSUOJELU (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	14	27	27	27	27
Maksutuotot	39	38	48	48	48
Tuet ja avustukset	2	1	1	1	1
Muut toimintatuotot	2	0	0	0	0
Toimintatuotot yht.	**57**	**65**	**75**	**75**	**75**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-170	-162	-153	-156	-158
Palvelujen ostot	-172	-143	-177	-177	-177
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1	-2	-2	-2	-2
Avustukset	-17	-17	-24	-24	-24
Vuokrakulut	-1	-1	-1	-1	-1
Muut toimintakulut	-2	-3	-3	-3	-3
Toimintakulut yht.	**-362**	**-328**	**-360**	**-363**	**-365**
Toimintakate	**-304**	**-263**	**-285**	**-288**	**-290**
Poistot ja arvonalentumiset	-1	-1	-1	-1	-1
Yhteensä	**-305**	**-263**	**-285**	**-289**	**-291**

8.6. Sivistyslautakunta

VUOSITAVOITTEET

Strateginen tavoite ja tavoitteet	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
Tasapainoinen talous		
Talousarvio ja talouden sopeuttamisohjelma toteutuvat suunnitellusti	Talouden toteumaprosentti < = 100 %.	Sivistysjohtaja Varhaiskasvatuspäällikkö Rehtorit Päiväkodinjohtajat Lopen opiston rehtori Kirjastotoimenjohtaja
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö		
Sitoutunut ja hyvinvoiva henkilöstö	Vakituisen henkilöstön vaihtuvuus < 5 %.	Sivistysjohtaja Varhaiskasvatuspäällikkö Rehtorit Päiväkodinjohtajat Lopen opiston rehtori Kirjastotoimenjohtaja
Taajamien ja kylien elinvoimaisuus		
Kirjastoauton palveluja eri puolilla kuntaa	Kirjastoauton pysäkkien määrä > = 30.	Kirjastotoimenjohtaja
Osallisuudella hyvinvointia		
Lasten osallisuuden vahvistaminen sivistyspalveluissa	Lapsille suunnattuja kyselyjä = 5.	Sivistysjohtaja Varhaiskasvatuspäällikkö Rehtorit Päiväkodinjohtajat Lopen opiston rehtori Kirjastotoimenjohtaja
Suunnitelmallinen kasvu		
Varhaiskasvatuksen palveluohjaus	Palveluohjauksia = 3.	Varhaiskasvatuspäällikkö Päiväkodinjohtajat

Suoritetun yritysvaikutusten arvioinnin perusteella seuraavilla sitovilla tavoitteilla on yritysvaikutuksia:

ARVIO YRITYSVAIKUTUKSISTA

Sitova tavoite	Arvioidut yritysvaikutukset	Asteikko -3...3
Laadukkaat sivistyspalvelut	Perheille sujuva arki ja riittävät palvelut, mikä mahdollistaa asumisen ja elämisen Lopella	+3
Lasten oikeuksien ja osallisuuden vahvistaminen sivistyspalveluissa	Luo mahdollisuuksia yritysyhteistyölle ja on positiivinen imagotekijä	+2
Talousarvio toteutuu suunnitellusti	Kunta on luotettava kumppani	+1

Yritysvaikutusten toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä.

8.6.1. Toimialan määrärahat ja tuloarviot

SIVISTYSLAUTAKUNTA (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	423	335	374	374	374
Maksutuotot	291	284	265	265	265
Tuet ja avustukset	224	165	143	143	143
Vuokratuotot	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	92	86	45	45	45
Toimintatuotot yht.	**1 030**	**870**	**827**	**827**	**827**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-11 262	-12 120	-11 708	-11 977	-12 150
Palvelujen ostot	-4 261	-5 042	-4 493	-4 493	-4 493
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-389	-488	-432	-432	-432
Avustukset	-407	-505	-324	-324	-324
Vuokrakulut	-178	-207	-147	-147	-147
Muut toimintakulut	-50	-21	-26	-26	-26
Toimintakulut yht.	**-16 546**	**-18 382**	**-17 128**	**-17 398**	**-17 570**
Toimintakate	**-15 516**	**-17 512**	**-16 301**	**-16 571**	**-16 743**
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-870	-858	-850	-850	-850
Yhteensä	**-16 387**	**-18 370**	**-17 151**	**-17 421**	**-17 593**

8.6.2. Sivistystoimialan hallintopalvelut

PERUSTEHTÄVÄ

Toimivien hallinnon palveluiden järjestäminen sivistyspalveluiden tueksi.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

Henkilöstökulut lisäys 769 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset lisäys 3 095 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 400 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 1 926 euroa.

Palvelujen ostot vähennys 33 200 euroa, johon sisältyvät asiakaspalvelujen ostot vähennys 1 800 euroa, ICT-palvelujen kehittämiseen varattu resurssi vähennys 30 000 euroa, ICT-palvelut sovellukset ja lisenssit vähennys 8 000 euroa, työterveyshuollon kustannukset lisäys 15 000 euroa ja muut yhteistoimintaosuudet vähennys 8 400 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat vähennys 200 euroa.

Muut toimintakulut leasingvuokrien lisäys 100 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Perusopetuksen oppilasennusteen ja Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Lopella syntyvien ikäluokat pienenevät. Tämä vaikuttaa palvelutarpeeseen, mikäli ennusteet toteutuvat.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Sivistystoimialan hallintopalvelut					
Virat/toimet	2,40	2,40	2,40	2,40	2,40
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**2,40**	**2,40**	**2,40**	**2,40**	**2,40**

SIVISTYSTOIMIALAN HALLINTOPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Tuet ja avustukset	70	55	55	55	55
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintatuotot yht.	**70**	**55**	**55**	**55**	**55**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-189	-200	-201	-205	-208
Palvelujen ostot	-148	-214	-181	-181	-181
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1	-3	-3	-3	-3
Vuokrakulut	-1	-1	-1	-1	-1
Muut toimintakulut	0	0	0	0	0
Toimintakulut yht.	**-339**	**-418**	**-386**	**-390**	**-393**
Toimintakate	**-269**	**-363**	**-331**	**-335**	**-338**
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	0
Yhteensä	**-269**	**-363**	**-331**	**-335**	**-338**

8.6.3. Varhaiskasvatus

PERUSTEHTÄVÄ

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lasten suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksessa lapsen etu on ensisijaisesti huomioitava asia yksittäisen lapsen sekä lapsiryhmän kannalta. Lapsen edun lisäksi korostuu lapsen oikeus leikkiin sekä lapsen oikeus tulla kuulluksi.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

1.8.2024 voimaan astunut varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulorajojen korotus pienentää maksutuottoja. Lopella maksuton varhaiskasvatus on jo puolella perheistä.

Toimintatuottoihin vähennys 43 500 euroa, johon sisältyvät muille kunnille hoitopaikkojen myyntituottojen vähennys 27 000 euroa ja varhaiskasvatuksen maksutuottojen vähennys 16 500 euroa.

Tuet ja avustukset hankeavustusten vähennys 2 500 euroa.

Henkilöstökulut lisäys 18 151 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset lisäys 97 814 euroa, päiväkodinjohtajien ja resurssilastenhoitajien palkkojen uudelleen jako varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kesken vähennys 61 561 euroa, erilliskorvaukset vähennys 14 005 euroa, tilapäisten ja määräaikaisten palkat vähennys 119 388 euroa, sairausloma-, vuosiloma-, äitiyslomasijaiset lisäys 160 481 euroa, yksi (1) perhepäivähoitaja kevään hoitamassa avointa ryhmäavustajan tehtävää, palkkakustannusten vähennys 18 000 euroa, neljän (4) lastenhoitajan vakanssin muutos varhaiskasvatuksen sosionomin vakansseiksi 1.8.2025 alkaen, palkkakustannusten lisäys 15 500 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 8 200 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 34 490 euroa.

Varhaiskasvatuslain (540/2018) 37 §:ää sovelletaan 1.1.2030 alkaen. Sen perusteella päiväkodin kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivista henkilöistä kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus. Kyseisestä kahdesta kolmasosasta vähintään puolella tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Jotta 1.1.2030 alkaen kunnassa on riittävästi kelpoisia sosionomeja, jatkossa tarkastellaan avoimen toimien sekä kelpoisen työvoiman tarvetta. Tämän perusteella muutetaan neljä (4) avoinna olevaa, määräaikaisesti täytettyä varhaiskasvatuksen lastenhoitajien vakanssia neljäksi (4) varhaiskasvatuksen sosionomin toistaiseksi voimassa olevaksi vakanssiksi 1.8.2025 alkaen.

Palvelujen ostot vähennys 20 100 euroa, johon sisältyvät asiantuntijapalvelut vähennys 1 000 euroa, ICT-palvelut sovellukset ja lisenssit vähennys 15 500 euroa, pesulapalvelut vähennys 2 900 euroa, säästöt eri palvelujen ostoista vähennys 3 800 euroa ja sisäiset ateria- ja kiinteistökulut lisäys 3 100 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat vähennys 5 700 euroa.

Avustukset kotihoidontuen hakijoiden määrä on vähenemässä vähennys 181 200 euroa.

Muut toimintakulut leasingvuokrat vähennys 6 900 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Varhaiskasvatuksen osalta lapsimäärä kokonaisuudessaan säilyy samansuuruisena, vaikka syntyvyys kääntyy pikkuhiljaa laskusuuntaan. Samalla pienten alle kolmevuotiaiden osallistumisaste pysynee tasaisena. Tämä vaikuttaa siten, että henkilöstön osalta suurta vähennystä ei lain velvoittaman suhdelukujen täyttämisen vuoksi voi tehdä nopealla aikataululla.

Varhaiskasvatuksen ryhmien muodostaminen on tehtävä huomioiden lapsimäärän muutos ja samalla on huolehdittava, että toiminnassa on jatkossakin riittävästi kelpoista henkilöstöä. Uusia vakinaisia toimia on täytettävä harkiten ja tarvittaessa perustettava määräaikaisia toimia.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut pienenevät, koska asiakasmaksujen tulorajojen mukaisesti suurimmalle osalle perheitä varhaiskasvatus tulee olemaan maksutonta.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Varhaiskasvatuksen piirissä, lukumäärä 31.12. / alle 3-vuotiaat	66	70	55	65	60
Varhaiskasvatuksen piirissä, % 31.12. / alle 3-vuotiaista	61	50	40	55	55
Varhaiskasvatuksen piirissä, lukumäärä 31.12. / 3–5-vuotiaat	165	160	155	150	150
Varhaiskasvatuksen piirissä, % 31.12. / 3–5-vuotiaista	86	87	85	85	85
Päiväkotihoito, hoitopäivän hinta, €	79	80	60	60	60
Perhepäivähoito, hoitopäivän hinta, €	107	90	50	50	50
Lapsia yksityisessä varhais-kasvatuksessa, lukumäärä 31.12.	8	8	1	0	0
Kotihoidontuen saajia (sis. Loppi-lisän), lukumäärä 31.12.	74 lapsia 89	65 **), lapsia 80	45) lapsia 50	45) lapsia 50	45, lapsia 50

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Varhaiskasvatus					
Virat/toimet	68,60	68,60	57,60	57,60	57,60
Määräaikaiset	6,00	3,00	12,00	11,00	10,00
Yhteensä	**74,60**	**71,60**	**69,60**	**68,60**	**67,60**

VARHAISKASVATUS (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	52	27	0	0	0
Maksutuotot	199	201	185	185	185
Tuet ja avustukset	5	3	0	0	0
Muut toimintatuotot	1	0	0	0	0
Toimintatuotot yht.	**257**	**231**	**185**	**185**	**185**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-3 290	-3 370	-3 388	-3 468	-3 519
Palvelujen ostot	-669	-754	-734	-734	-734
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-43	-40	-34	-34	-34
Avustukset	-407	-503	-322	-322	-322
Vuokrakulut	-19	-18	-11	-11	-11
Muut toimintakulut	-29	-4	-4	-4	-4
Toimintakulut yht.	**-4 457**	**-4 689**	**-4 493**	**-4 572**	**-4 623**
Toimintakate	**-4 200**	**-4 458**	**-4 308**	**-4 388**	**-4 439**
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-154	-152	-152	-152	-152
Yhteensä	**-4 354**	**-4 611**	**-4 460**	**-4 540**	**-4 591**

8.6.4. Esiopetus

PERUSTEHTÄVÄ

Esiopetuksen tehtävänä on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä.

Esiopetuksen tavoitteena on, että lapset oppivat arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan. Esiopetus edistää lapsen kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen ohjaamalla lasta vastuulliseen toimintaan ja yhteisesti hyväksyttyjen sääntöjen noudattamiseen sekä toisten ihmisten arvostamiseen. Esiopetusta suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sillä on suuri merkitys lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Esiopetusryhmiä on 1.8.2026 alkavalla lukuvuodella neljä.

Henkilöstökulut lisäys 75 252 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset lisäys 12 008 euroa, sijaiskustannukset lisäys 7 253 euroa, päiväkodinjohtajien ja resurssilastenhoitajien palkkakustannuksia on kohdennettu esiopetukseen, henkilöstökulujen lisäys 61 561 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 1 000 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 4 570 euroa.

Palvelujen ostot vähennys 8 950 euroa, johon sisältyvät oppilaskuljetusten vähennys 9 000 euroa, ICT-palvelut sovellukset ja lisenssit lisäys 1 300 euroa, asiakaskuljetukset vähennys 1 000 euroa, muut esiopetuksen palvelujen ostot lisäys 550 euroa ja sisäiset ateria- ja kiinteistökulut vähennys 800 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat vähennys 650 euroa.

Muut toimintakulut leasingvuokrat vähennys 200 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Esiopetuksen osalta lapsimäärän väheneminen näkyy syksyllä 2026, mutta säilyy kuitenkin vielä melko tasaisena. Esiopetuksen järjestäminen alueilla lähipalveluna on jatkossakin tärkeää ja samalla huomioidaan täydentävän varhaiskasvatuksen tarve.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Esiopetukseen osallistuvia lapsia, henkilöä	59	60	54	50	50
Esiopetukseen osallistuvia lapsia, % 6–vuotiaista	100	100	100	100	100

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Esiopetus					
Virat/toimet	5,00	5,00	4,00	4,00	3,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**5,00**	**5,00**	**4,00**	**4,00**	**3,00**

ESIOPETUS (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Tuet ja avustukset	4	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintatuotot yht.	**4**	**0**	**0**	**0**	**0**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-424	-375	-451	-461	-468
Palvelujen ostot	-149	-186	-177	-177	-177
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5	-7	-7	-7	-7
Vuokrakulut	-3	-4	-4	-4	-4
Muut toimintakulut	-1	-1	-1	-1	-1
Toimintakulut yht.	**-583**	**-573**	**-639**	**-649**	**-656**
Toimintakate	**-578**	**-573**	**-639**	**-649**	**-656**
Poistot ja arvonalentumiset	-41	-41	-41	-41	-41
Yhteensä	**-620**	**-614**	**-680**	**-690**	**-697**

8.6.5. Perusopetus

PERUSTEHTÄVÄ

Lopen kunnan perusopetus antaa oppilaille hyvät perustiedot ja -taidot. Perusopetus tukee oppilaan kokonaispersoonallisuuden, terveen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymistä, kasvattaa vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä luo valmiuksia itsensä jatkuvaan kehittämiseen, oppimaan oppimisen taitoihin ja jatko-opintoihin. Yhtenäiskoulussa järjestetään joustavaa perusopetusta.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Toimintatuottoihin myyntituottojen kotikuntakorvauksiin lisäys 65 700 euroa.

Tuet ja avustukset hankkeiden valtionavustukset vähennys 20 000 euroa.

Henkilöstökulut vähennys 318 026 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset lisäys 202 870 euroa, erityisen tuen palkkamenojen vähennys 90 000 euroa 1.8.2025 alkaen sivukuluineen, vuosiviikkotuntien (vvt) vähennys 1.8.2025 alkaen 5 vvt vähennys 40 500 euroa, 3 vvt valtakunnallinen lisäys tuntijakoon (AI/MA) 1.8.2025 alkaen lisäys 25 200 euroa, sopeutus vähenevään oppilasmäärään 1.8.2025 alkaen vuosiluokilla 1-6 vähennys -3 henkilötyövuotta (htv) 180 000 euroa, vuosiluokkien 7-9 yleisopetusluokkia yksi vähemmän 1.8.2025 alkaen vähennys 60 000 euroa, henkilöstökulujen vuoden 2024 muutosten vaikutus vähennys 95 442 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 15 500 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 64 654 euroa.

Palvelujen ostot vähennys 474 250 euroa, johon sisältyvät kotikuntakorvausmenot vähennys 81 400 euroa, oppilaskuljetuskustannukset vähennys 200 000 euroa, hankkeiden menot on aiemmin budjetoitu muihin palveluihin vähennys 132 550 euroa ja sisäiset ateria- ja kiinteistökulut vähennys 60 300 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat vähennys 9 900 euroa.

Muut toimintakulut leasingvuokrat vähennys 40 000 euroa ja oman käytön ja luontaisetujen alv lisäys 5 200 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kunnan oppilasennusteiden ja Tilastokeskuksen väestöennusteiden mukaan perusopetuksen oppilasmäärä vähenee vuosittain.

Kunnan talouden sopeuttamisohjelman toimeenpano vaikuttaa perusopetuksen toimintaan.

Perusopetuksen tuen muutos voi vaikuttaa talousarviovuoden aikana henkilöstöresursseihin ja opetusryhmien muodostumiseen.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Oppilasmäärät:	15.12.2024	19.8.2024	13.8.2025	13.8.2025	13.8.2025
Joentaan koulu	28	28	23	30	28
Kormun koulu	63	63	50	46	41
Launosten koulu	107	107	109	100	95
Lopen yhtenäiskoulu	487	484	452	424	412
Länsi-Lopen koulu	26	26	24	24	19
Läyliäisten koulu	114	113	93	90	78

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Perusopetus					
Virat/toimet	94,50	93,50	91,00	91,00	91,00
Määräaikaiset	10,00	9,00	8,00	8,00	7,00
Yhteensä	**104,50**	**102,50**	**99,00**	**99,00**	**98,00**

PERUSOPETUS (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	365	301	366	366	366
Tuet ja avustukset	108	105	85	85	85
Muut toimintatuotot	4	0	0	0	0
Toimintatuotot yht.	**476**	**406**	**451**	**451**	**451**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-6 119	-6 685	-6 367	-6 513	-6 607
Palvelujen ostot	-2 827	-3 387	-2 913	-2 913	-2 913
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-217	-266	-256	-256	-256
Vuokrakulut	-132	-147	-107	-107	-107
Muut toimintakulut	-14	-9	-14	-14	-14
Toimintakulut yht.	**-9 308**	**-10 494**	**-9 657**	**-9 803**	**-9 897**
Toimintakate	**-8 832**	**-10 089**	**-9 206**	**-9 352**	**-9 445**
Poistot ja arvonalentumiset	-575	-563	-552	-552	-552
Yhteensä	**-9 407**	**-10 651**	**-9 758**	**-9 905**	**-9 998**

8.6.6. Lukio

PERUSTEHTÄVÄ

Tuottaa opiskelijoille niin hyvä pohjakoulutus, että he menestyvät ylioppilaskirjoituksissa ja saavat hyvä jatko-opintovalmiudet.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Henkilöstökulut vähennys 106 329 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset lisäys 20 400 euroa, henkilöstökulujen vähennys 117 890 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 1 700 euroa ja sivukulujen muutos 7 139 euroa.

Palvelujen ostot sisäiset ateria- ja kiinteistökulut lisäys 6 100 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat lukion oppikirja- ja muut hankinnat vähennys 42 000 euroa.

Muut toimintakulut leasingvuokrat vähennys 10 000 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita uudistetaan vuodesta 2026 alkaen ja muutokset tulevat täysimääräisesti voimaan vuonna 2028.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Lukio-opiskelijat yhteensä (31.12.)	52	55	60	56	55
Ylioppilaat	17	16	20	16	22

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Lukio					
Virat/toimet	7,50	7,50	8,00	8,00	8,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**7,50**	**7,50**	**8,00**	**8,00**	**8,00**

LUKIO (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Tuet ja avustukset	32	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	9	5	5	5	5
Toimintatuotot yht.	**41**	**5**	**5**	**5**	**5**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-620	-809	-703	-719	-729
Palvelujen ostot	-129	-139	-145	-145	-145
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-28	-75	-33	-33	-33
Vuokrakulut	-12	-25	-15	-15	-15
Muut toimintakulut	-2	-4	-4	-4	-4
Toimintakulut yht.	**-792**	**-1 052**	**-900**	**-916**	**-926**
Toimintakate	**-751**	**-1 047**	**-895**	**-911**	**-921**
Poistot ja arvonalentumiset	-64	-64	-64	-64	-64
Yhteensä	**-815**	**-1 111**	**-959**	**-974**	**-984**

8.6.7. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

PERUSTEHTÄVÄ

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan lähtökohtana on tarjota lapsille turvallinen kasvuympäristö koulupäivää ennen ja sen jälkeen, tukea lapsen kasvua ja kehitystä, luoda perustaa hyville vapaa-ajanviettotavoille ja auttaa perheitä kasvatustehtävän toteuttamisessa. Lisäksi toiminnan tarkoituksena on lapsen valvomattomaan ajankäyttöön liittyvien riskitekijöiden sekä syrjäytymisen ennaltaehkäisy ja pyrkimys edistää yhteiskunnallista tasa-arvoa.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan tarve vaihtelee vuosittain ja alueittain. Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien määrä on pienentynyt.

Toimintatuottoihin vähennys 42 500 euroa, johon sisältyvät maksutuotot vähennys 2 000 euroa ja muut toimintakulut vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnassa on vähemmän oppilaita, jolloin laskutus hyvinvointialueelta pienenee vähennys 40 500 euroa.

Henkilöstökulut vähennys 55 521 euroa, henkilöstökulut vähennys 53 657 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 300 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 1 564 euroa.

Palvelujen ostot vähennys 19 550 euroa, johon sisältyvät ICT-palvelut sovellukset ja lisenssit lisäys 2 800 euroa, vammaisten lasten määrän toiminnassa vähentyminen vähennys 13 750 euroa sekä sisäiset ateria- ja kiinteistökulut vähennys 8 600 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat vähennys 450 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien oppilaiden määrä on vähentynyt vuosittain ja erityisesti kevätlukukauden aikana.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaustuntien määrä	5 241	3 800	5 000	5 000	5 000
Aamupäivätoimintaan osallistuvien lasten lukumäärä	38	40	30	30	30
Iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten lukumäärä	62	60	50	50	50

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta					
Virat/toimet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00
Yhteensä	**0,00**	**0,00**	**2,00**	**0,00**	**0,00**

KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1	0	0	0	0
Maksutuotot	53	50	48	48	48
Muut toimintatuotot	68	75	34	34	34
Toimintatuotot yht.	**121**	**125**	**82**	**82**	**82**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-166	-213	-157	-161	-163
Palvelujen ostot	-70	-90	-70	-70	-70
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	-2	-1	-1	-1
Vuokrakulut	0	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-2	-1	-1	-1	-1
Toimintakulut yht.	**-240**	**-305**	**-229**	**-233**	**-235**
Toimintakate	**-119**	**-180**	**-147**	**-151**	**-153**
Yhteensä	**-119**	**-180**	**-147**	**-151**	**-153**

8.6.8. Kansalaisopisto

PERUSTEHTÄVÄ

Lopen opisto on monipalveluopisto, jonka tehtävänä on kunnan ainoana aikuisoppilaitoksena järjestää kaikille avointa, laadukasta ja monipuolista opetusta elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti eri puolilla kuntaa ja erilaisille kohderyhmille. Lopen opisto järjestää myös alle 16-vuotiaille opetusta kuvataiteessa ja musiikissa.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Henkilöstökulut lisäys 6 634 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset lisäys 2 920 euroa, lisääntyneet kurssit lisäys 4 903 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 200 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 989 euroa.

Palvelujen ostot opinto-ohjelman jakelusta joka talouteen supistetaan ja opinto-ohjelman painosta pienennetään, vähennys 1 000 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat vähennys 150 euroa.

Muut toimintakulut yksityiseltä vuokrattu kudontatila on vaihtunut Läyliäisten koulun tilaan vähennys 3 450 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Lopen opisto on kuntalaisille merkittävä arkielämässä tarvittavien tietojen, taitojen ja sosiaalisen pääoman lähde. Liikuntakurssit lisäävät fyysistä terveyttä, kaikki muut psyykkistä terveyttä. Valtionosuuksien leikkaukset voivat vähentää opiston rahoitusta ja siten kurssitarjontaa.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Nettomenot/opetustunti	66	61	61	60	60
Nettomenot/opiskelija	190	238	238	228	228
Nettomenot/asukas	19	20	20	19	19
Opiskelijat	761	650	650	630	630
Kurssit	99	88	88	86	86

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kansalaisopisto					
Virat/toimet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	45,00	38,00	45,00	45,00	45,00
Yhteensä	**45,00**	**38,00**	**45,00**	**45,00**	**45,00**

KANSALAISOPISTO (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Maksutuotot	38	32	32	32	32
Tuet ja avustukset	6	2	2	2	2
Muut toimintatuotot	5	0	0	0	0
Toimintatuotot yht.	**49**	**33**	**33**	**33**	**33**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-100	-91	-98	-100	-101
Palvelujen ostot	-93	-84	-83	-83	-83
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3	-2	-2	-2	-2
Vuokrakulut	-5	-5	-2	-2	-2
Muut toimintakulut	-1	-2	-1	-1	-1
Toimintakulut yht.	**-202**	**-183**	**-185**	**-187**	**-188**
Toimintakate	**-153**	**-150**	**-152**	**-154**	**-155**
Yhteensä	**-153**	**-150**	**-152**	**-154**	**-155**

8.6.9. Taiteen perusopetuksen tukeminen

PERUSTEHTÄVÄ

Tehtäväalueeseen sisältyvät määrärahat Riihimäen musiikkiopiston, Etelä-Hämeen Tanssiopiston ja Riihimäen nuorisoteatterin loppilaisille tuottaman taiteiden perusopetuksen tukemiseen.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Käynnistetään talouden sopeuttamisohjelman mukaisesti neuvottelut musiikkiopiston ja tanssiopiston tuen supistamisesta.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Ikäluokkien pieneneminen voi vaikuttaa myös taiteen perusopetuksen oppilasmääriin.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Lopen oppilaspaikkojen lukumäärä / Musiikkiopisto	35	35	35	30	30
Musiikkileikkikouluun osallistujien lukumäärä		35	35	35	35
Loppilaisten oppilaiden määrä / Tanssiopisto	159	150	150	140	140
Oppilaspaikkojen lukumäärä Lopella / Nuorisoteatteri	15	15	15	15	15

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Taiteen perusopetuksen tukeminen					
Virat/toimet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**

TAITEEN PERUSOPETUKSEN TUKEMINEN (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot yht.	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Toimintakulut					
Palvelujen ostot	-64	-63	-63	-63	-63
Avustukset	0	-2	-2	-2	-2
Toimintakulut yht.	**-64**	**-64**	**-64**	**-64**	**-64**
Toimintakate	**-64**	**-64**	**-64**	**-64**	**-64**
Yhteensä	**-64**	**-64**	**-64**	**-64**	**-64**

8.6.10. Kirjasto

PERUSTEHTÄVÄ

Yhteistyön avulla ajanmukaisia, asiakaslähtöistä ja elämyksellisiä kirjastopalveluita elämänkaaren kaikissa vaiheissa perinteitä unohtamatta (Ratamo-kirjastojen visio).

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Henkilöstökulut vähennys 33 140 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset lisäys 10 737 euroa, yhden kirjastovirkailijan toimen lakkauttaminen vähennys 39 564 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 800 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 3 513 euroa.

Palvelujen ostot lisäys 1 900 euroa, johon sisältyvät ostojen vähennys 100 euroa ja sisäiset kiinteistömenot lisäys 2 000 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat kirja- ja lehtihankintoihin hinnannousujen takia lisäys 3 200 euroa.

Muut toimintakulut vähennys 50 euroa.

Kirjastojärjestelmien vaihto sisältyy investointiohjelmaan.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kirjasto on tärkeä kuntalaisten kohtaamispaikka. Kirjaston rooli tasa-arvoisten mahdollisuuksien tarjoajana korostuu: kaikilla on pääsy tietoon, teknologiaan ja kulttuuriin.

Kirjaston rooli lukutaitotyössä kasvaa.

Kirjasto tarjoaa digitaalista opastusta asiakkailleen, minkä tarve lisääntyy lähivuosina.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Lainat, kpl/asukas	10,51	11	11	11,5	12
Menot, €/asukas	69,50	70	70	70	70

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kirjasto					
Virat/toimet	8,00	8,00	7,00	7,00	7,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**8,00**	**8,00**	**7,00**	**7,00**	**7,00**

KIRJASTO (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	6	8	8	8	8
Maksutuotot	1	1	1	1	1
Tuet ja avustukset	0	1	1	1	1
Vuokratuotot	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	6	6	6	6	6
Toimintatuotot yht.	**13**	**16**	**16**	**16**	**16**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-353	-376	-342	-350	-356
Palvelujen ostot	-113	-126	-128	-128	-128
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-89	-94	-97	-97	-97
Vuokrakulut	-6	-7	-7	-7	-7
Muut toimintakulut	-1	-1	-1	-1	-1
Toimintakulut yht.	**-562**	**-603**	**-575**	**-583**	**-588**
Toimintakate	**-550**	**-588**	**-560**	**-568**	**-573**
Poistot ja arvonalentumiset	-36	-37	-41	-41	-41
Yhteensä	**-586**	**-625**	**-600**	**-608**	**-613**

8.7. Tekninen lautakunta

VUOSITAVOITTEET

Strateginen tavoite ja tavoitteet	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
Tasapainoinen talous		
Optimaalinen palvelu-kiinteistöjen käyttö ja hallinta	Palvelukiinteistöjen kiinteistösalkutusta toteutetaan, tavoitteen toteutuma-aste (%).	Tekninen johtaja
Sähkön kulutuksen vähentäminen	Sähköenergian kulutuksen pieneneminen (MWh) edelliseen vuoteen verrattuna.	Tekninen johtaja
Lämmitysenergian kulutuksen vähentäminen	Lämmitysenergian kulutuksen pieneneminen (MWh) edelliseen vuoteen verrattuna.	Kiinteistöpäällikkö
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö		
Työntekijöiden monipuolisen osaamisen ja sitoutumisen kehittäminen	Koulutusohjelman toteutuminen, muuttuvan toimintaympäristön mukaiset tehtävänkuvat ja vaativuustarkastelut ovat ajantasaiset.	Tekninen johtaja

Strateginen tavoite ja tavoitteet	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
Taajamien ja kylien elinvoimaisuus		
Suunnitelmallisesti yllä- ja kunnossapidetty kunnan infraomaisuus	Läyliäisten taajaman viemäreiden korjaustarveselvitys on valmis. Valmiusaste-% (0–100).	Tekninen johtaja
Osallisuudella hyvinvointia		
Kirkonkylän kehittämis-suunnitelma	Kirkonkylän taajaman kehittämis-suunnitelmaa noudatetaan ympäristötöiden toteutuksessa. Toimenpiteiden valmiusaste-% (0-100).	Tekninen johtaja
	Korjatut verkostometrit (m).	Tekninen johtaja
Suunnitelmallinen kasvu		
Investointiohjelma	Investointiohjelman kohteiden toteutuminen.	Tekninen johtaja

Suoritetun yritysvaikutusten arvioinnin perusteella seuraavilla sitovilla tavoitteilla on yritys-vaikutuksia:

ARVIO YRITYSVAIKUTUKSISTA

Sitova tavoite	Arvioidut yritysvaikutukset	Asteikko -3...3
Optimaalinen palvelukiinteistöjen käyttö ja hallinta	Kiinteistösalkuttaminen mahdollistaa tarpeettomien kunnan palvelukiinteistöjen jalostamisen yksityisessä palvelutuotannossa. Parantaa kunnan palvelutuotantoa yhdessä yksityisen sektorin kanssa.	+2
Sähkö- ja lämmitys-energian kulutuksen vähentäminen	Mahdollistaa paikallisten yritysten tuottamien asiantuntijapalveluiden käyttämisen energian käytön tehostamistoimenpiteiden toteutuksissa.	+3
Suunnitelmallisesti yllä- ja kunnossapidetty kunnan infraomaisuus	Korjausohjelman toteutuksessa tehdään merkittävää yhteistyötä paikallisten infran rakentamis- ja kunnossapito-palvelujen tarjoajien kanssa. Parantaa merkittävästi infran käytettävyyttä, toimintaturvallisuutta ja taloudellista ylläpitoa.	+3
Kirkonkylän kehittämis-suunnitelma	Taajamien vetovoima kehittyy positiivisesti. Toiminnallinen vireyden kasvu mahdollistaa ja kehittää jatkossa moni-puolisempaa palvelujen tarjontaa yhteistyössä palvelun-tarjoajien kanssa.	+2
Investointiohjelma	Investointiohjelman toteutuminen mahdollistaa paikallisten yrityspalvelujen hyödyntämisen	+3

Yritysvaikutusten toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä.

8.7.1. Toimialan määrärahat ja tuloarviot

TEKNINEN LAUTAKUNTA (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	4 165	4 248	4 279	4 279	4 279
Tuet ja avustukset	24	23	21	21	21
Vuokratuotot	1 145	1 071	618	618	618
Muut toimintatuotot	27	4	1	1	1
Toimintatuotot yht.	**5 360**	**5 345**	**4 918**	**4 918**	**4 918**
Valmistus omaan käyttöön	42	30	30	30	30
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-2 226	-2 250	-2 194	-2 241	-2 273
Palvelujen ostot	-1 506	-1 402	-1 422	-1 422	-1 422
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 972	-2 051	-1 795	-1 795	-1 795
Avustukset	-125	-110	-110	-110	-110
Vuokrakulut	-309	-344	-413	-413	-413
Muut toimintakulut	-51	-13	-21	-21	-21
Toimintakulut yht.	**-6 189**	**-6 170**	**-5 955**	**-6 002**	**-6 034**
Toimintakate	**-786**	**-795**	**-1 007**	**-1 054**	**-1 086**
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-1 598	-1 494	-1 290	-1 290	-1 290
Yhteensä	**-2 385**	**-2 289**	**-2 297**	**-2 343**	**-2 376**

8.7.2. Teknisen toimialan hallintopalvelut

PERUSTEHTÄVÄ

Tuottaa teknisen toimialan hallinnon palveluita kuntalaisille sekä kunnan muille toimialoille. Tehtäväalueelle sisältyy teknisen toimen hallinto ja yksityisteiden avustaminen.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

Henkilöstökulut lisäys 17 680 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset lisäys 19 974 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 700 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 1 594 euroa.

Palvelujen ostot lisäys 9 000 euroa, johon sisältyvät asiantuntijapalvelujen ostot lisäys 4 000 euroa ja ICT-palvelut lisäys 5 000 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat vähennys 1 200 euroa.

Muut toimintakulut lisäys 1 100 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Lopen kunnan nykyisen strategian voimassaoloaikana 2025–2027 ei ole odotettavissa muutoksia.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Teknisen toimialan hallintopalvelut					
Virat/toimet	3,00	3,00	2,50	2,50	2,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**3,00**	**3,00**	**2,50**	**2,50**	**2,00**

TEKNISEN TOIMIALAN HALLINTOPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	18	18	18	18	18
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintatuotot yht.	**20**	**18**	**18**	**18**	**18**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-154	-146	-163	-167	-170
Palvelujen ostot	-73	-65	-74	-74	-74
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3	-4	-2	-2	-2
Avustukset	-125	-110	-110	-110	-110
Vuokrakulut	-10	-11	-12	-12	-12
Muut toimintakulut	-4	0	0	0	0
Toimintakulut yht.	**-369**	**-336**	**-362**	**-366**	**-369**
Toimintakate	**-349**	**-318**	**-344**	**-348**	**-351**
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	0
Yhteensä	**-349**	**-318**	**-344**	**-348**	**-351**

8.7.3. Tekniset palvelut

PERUSTEHTÄVÄ

Huolehtia teknisen lautakunnan vastuulla olevista teknisistä palveluista, varastoista sekä koneista ja kuljetuskalustosta.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

Toimintatuottoihin muut toimintatuotot vähennys 3 100 euroa.

Henkilöstökulut vähennys 46 942 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset vähennys 46 640 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 302 euroa.

Palvelujen ostot lisäys 12 300 euroa, johon sisältyvät koneiden ja kaluston kunnossapito lisäys 8 500 euroa ja muut palvelut 3 800 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat lisäys 10 900 euroa.

Muut toimintakulut kustannusten tarkistus lisäys 100 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kunnan varikolla sijaitseva infran kunnossapidon varaosa-, tarvike- ja materiaalivarasto lakkautetaan asteittain. Jatkossa varikolla varastoidaan ainoastaan polttoaine- ja vesihuollon huoltovarmuuden ylläpidon edellyttämät materiaalit. Yleisten alueiden hoitoon käytettävää työkonekantaa uusitaan vaiheittain uudempaan.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Kuorma-auto, km	5 291	10 000	10 000	10 000	10 000
Traktorit, h	2 201	2 300	2 300	2 300	2 300
SER-jätteet, kg	69 815	55 000	55 000	55 000	55 000
Vaaralliset jätteet, kg	26 266	25 000	25 000	25 000	25 000

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Tekniset palvelut					
Virat/toimet	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**1,00**	**1,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**

TEKNISET PALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	72	70	70	70	70
Muut toimintatuotot	0	3	0	0	0
Toimintatuotot yht.	**72**	**74**	**70**	**70**	**70**
Valmistus omaan käyttöön	13	2	2	2	2
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-79	-76	-29	-30	-30
Palvelujen ostot	-62	-43	-56	-56	-56
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-46	-67	-78	-78	-78
Vuokrakulut	0	-1	0	0	0
Muut toimintakulut	-4	-1	-2	-2	-2
Toimintakulut yht.	**-192**	**-188**	**-165**	**-165**	**-166**
Toimintakate	**-107**	**-113**	**-92**	**-93**	**-93**
Poistot ja arvonalentumiset	-48	-42	-32	-32	-32
Yhteensä	**-155**	**-155**	**-124**	**-125**	**-125**

8.7.4. Ruokapalvelut

PERUSTEHTÄVÄ

Tuottaa monipuolista, terveellistä ja maittavaa ruokaa asiakkaille taloudellisesti ja asiakaslähtöisesti sekä ohjata oikeisiin ruokailutottumuksiin ja -tapoihin.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

Toimintatuottoihin myyntituottojen vähennys 47 000 euroa.

Tuet ja avustukset Ruokaviraston avustuksen vähennys 2 100 euroa.

Henkilöstökulut vähennys 28 306 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset vähennys 23 046 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 5 260 euroa.

Palvelujen ostot vähennys 15 500 euroa, johon sisältyvät ostojen tarkistukset 2 100 euroa ja sisäiset kiinteistökulut (Eedilän keittiö) 13 400 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat elintarvikkeet ja puhdistusaineet vähennys 12 150 euroa.

Muut toimintakulut lisäys 59 950 euroa, johon sisältyvät leasingvuokrat vähennys 2 050 euroa, koneiden ja laitteiden vuokrat 50 000 euroa ja Eedilän keittiön vuokra 12 000 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kirkonkylän alueen valmistuskeittiö Kasarin toiminta jatkuu 1.1.2026 lähtien vuokralla Kiinteistö Oy Lopen Terveystalo Lopenpajan omistukseen siirtyvässä Eedilän palvelukeskuksen kiinteistössä. Valmistuskeittiö Kasari peruskorjataan kiinteistöyhtiön toimesta kunnan ruokahuollon palvelutuotannon toimintaedellytysten mukaiseksi valmistuskeittiöksi.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Ruokapalvelut					
Virat/toimet	11,50	11,50	11,50	10,50	10,50
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**11,50**	**11,50**	**11,50**	**10,50**	**10,50**

RUOKAPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	890	953	906	906	906
Tuet ja avustukset	6	5	3	3	3
Vuokratuotot	0	0	0	0	0
Toimintatuotot yht.	**895**	**959**	**910**	**910**	**910**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-573	-535	-507	-518	-525
Palvelujen ostot	-66	-76	-60	-60	-60
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-287	-313	-301	-301	-301
Vuokrakulut	-4	-10	-70	-70	-70
Muut toimintakulut	-2	-3	-3	-3	-3
Toimintakulut yht.	**-933**	**-937**	**-941**	**-952**	**-960**
Toimintakate	**-38**	**21**	**-32**	**-42**	**-50**
Poistot ja arvonalentumiset	-45	-41	-34	-34	-34
Yhteensä	**-83**	**-19**	**-66**	**-77**	**-84**

8.7.5. Liikenneväylät

PERUSTEHTÄVÄ

Vastata kunnan ylläpitämien katujen ja teiden kunnossapidosta sekä tievalaistuksesta.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

Palvelujen ostot lisäys 61 200 euroa, johon sisältyvät kunnossapitopalvelut lisäys 1 200 euroa ja sisäinen erä (hulevesi) lisäys 60 000 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat lisäys 11 300 euroa.

Muut toimintakulut kustannusten tarkistus vähennys 2 800 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Katujen kunnossapidossa on odotettavissa yleistä talvikunnossapidon hoitotason laskua nykyisestä kustannustason korottumisen ja niihin käytettävissä olevien alueiden kunnossapidon määrärahojen niukkuuden vuoksi.

Uutena toiminnan tunnuslukuna otetaan käyttöön peruskorjattujen kaavateiden pituus. Tällä seurannalla on tavoitteena vähentää järjestelmällisesti päällystämättömien kaavateiden osuutta rakennetuista kaavateistä ja vähentää vuosittaisia kaavateiden kesäkauden kunnossapitokustannuksia.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Rakennetut kaavatiet, m	41 700	41 700	41 700	42 000	42 000
Päällystetyt kaavatiet, m	34 660	35 000	35 500	36 000	36 500

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Liikenneväylät					
Virat/toimet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**

LIIKENNEVÄYLÄT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	61	60	60	60	60
Toimintatuotot yht.	**61**	**60**	**60**	**60**	**60**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-1	0	0	0	0
Palvelujen ostot	-260	-283	-344	-344	-344
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-93	-83	-94	-94	-94
Vuokrakulut	0	-2	-1	-1	-1
Muut toimintakulut	0	-2	-1	-1	-1
Toimintakulut yht.	**-354**	**-370**	**-439**	**-439**	**-439**
Toimintakate	**-293**	**-310**	**-379**	**-379**	**-379**
Poistot ja arvonalentumiset	-407	-380	-337	-337	-337
Yhteensä	**-700**	**-689**	**-716**	**-716**	**-716**

8.7.6. Yleiset alueet

PERUSTEHTÄVÄ

Huolehtia kunnan ylläpitämien urheilualueiden, uima- ja venerantojen, puistojen sekä muiden yleisten alueiden, mukaan lukien tori ja matonpesupaikka, turvallisuudesta ja käytettävyydestä.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

Henkilöstökulut vähennys 7 751 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset vähennys 4 934 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 500 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 2 317 euroa.

Palvelujen ostot lisäys 11 800 euroa, johon sisältyvät asiantuntijapalvelujen ostot lisäys 3 000 euroa, alueiden kunnossapitopalvelut lisäys 8 600 euroa ja sisäinen erä (jätevesi) lisäys 200 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat lisäys 11 300 euroa, johon sisältyvät materiaalikustannukset lisäys 10 000 euroa, espanjansiruetanan torjunta (Valtuusto 10.11.2025, § 79) lisäys 500 euroa ja sisäinen erä (vesi) lisäys 800 euroa.

Muut toimintakulut kustannusten tarkistus vähennys 100 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Strategian mukaisesti resursseja ja työpanosta käytetään ulkoilualueiden ja taajamien yleisilmeen parantamiseen, sen ylläpitämiseen ja yleiseen ympäristön siisteyteen. Toteutuksessa huomioidaan taajamien kehittämissuunnitelmat.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Yleiset alueet					
Virat/toimet	5,00	6,00	5,00	5,00	5,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**5,00**	**6,00**	**5,00**	**5,00**	**5,00**

YLEISET ALUEET (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	6	1	1	1	1
Toimintatuotot yht.	**6**	**1**	**1**	**1**	**1**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-151	-236	-228	-233	-236
Palvelujen ostot	-65	-50	-61	-61	-61
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-55	-31	-42	-42	-42
Vuokrakulut	0	-1	0	0	0
Muut toimintakulut	-7	-5	-5	-5	-5
Toimintakulut yht.	**-278**	**-322**	**-338**	**-342**	**-345**
Toimintakate	**-272**	**-322**	**-337**	**-342**	**-345**
Poistot ja arvonalentumiset	-189	-182	-147	-147	-147
Yhteensä	**-461**	**-504**	**-484**	**-489**	**-491**

8.7.7. Rakennukset

PERUSTEHTÄVÄ

Vastata kunnan kiinteistöjen yllä- ja kunnossapidosta sekä niiden oikea-aikaisten korjaustoimenpiteiden tekemisestä.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Lopen kunnan omistamat kiinteistöt Palvelukeskus Eedilä (alakerta) ja Hoivakoti Salmela jatkavat Kanta-Hämeen hyvinvointialueen Oma Hämeen palvelutuotannossa, mutta kiinteistöt siirtyvät 1.1.2026 osaksi Lopen kunnan omistamaa Lopen Terveystalo Lopenpajan kiinteistöosakeyhtiötä.

Mäntykoti ja Ryhmäkoti Kallio jäävät 1.1.2026 pois Oma Hämeen palvelujen tuottamisen piiristä ja nämä siirtyvät myös osaksi Lopen Terveystalo Lopenpajan kiinteistöosakeyhtiötä.

Edellä mainittujen Lopen kunnan teknisten palvelujen vastuulla olevien kiinteistöjen ylläpitovastuu ja vuokratulot päättyvät 31.12.2025.

Toimintatuottoihin vähennys 481 100 euroa, johon sisältyvät myyntituotot sisäisten kiinteistöjen osalta vähennys 28 200 euroa, muut toimintatuotot Kanta-Hämeen hyvinvointialueen vuokratuotot vähennys 273 100 euroa, muiden rakennusten vuokratuotot vähennys 17 000 euroa ja Palvelukeskus Eedilän, Hoivakoti Salmelan, Mäntykodin ja Ryhmäkoti Kallion vuokratuotot vähennys 162 800 euroa.

Henkilöstökulut vähennys 13 281 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset 1 869 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 11 412 euroa.

Palvelujen ostot vähennys 76 920 euroa, johon sisältyvät isännöintikuluja lisäys 6 000 euroa, rakennusten kunnossapitopalvelut vähennys 27 250 euroa, jätehuolto vähennys 5 000 euroa, Palvelukeskus Eedilän, Hoivakoti Salmelan, Mäntykodin ja Ryhmäkoti Kallion ulkoiset erät vähennys 36 970 euroa ja sisäiset erät (jätevesi ja muut palvelut) vähennys 13 700 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat vähennys 246 200 euroa, johon sisältyvät sähkö vähennys 85 800 euroa, lämmitys vähennys 20 900 euroa, kustannusten tarkistus vähennys 11 300 euroa, Palvelukeskus Eedilän, Hoivakoti Salmelan, Mäntykodin ja Ryhmäkoti Kallion ulkoiset erät vähennys 119 100 euroa ja sisäiset erät (vesi) vähennys 9 100 euroa.

Muut toimintakulut kustannusten tarkistus vähennys 700 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Nykyinen valmistuskeittiö Kasari peruskorjataan ja kunta jää näihin saneerattuihin keittiötiloihin pitkäaikaiseksi vuokralaiseksi. Muiden kuin edellä esitettyjen kiinteistöjen osalta kunnan omat palvelutilat jatkavat toistaiseksi nykyisellä toiminnalla. Yhtiöjärjestelyiden vuoksi kunnan vuokratulot laskevat aikaisempaan verrattuna.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Rakennukset					
Virat/toimet	30,00	27,50	26,00	26,00	26,00
Määräaikaiset	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**31,00**	**28,50**	**26,00**	**26,00**	**26,00**

RAKENNUKSET (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	2 029	2 092	2 063	2 063	2 063
Vuokratuotot	1 146	1 071	618	618	618
Muut toimintatuotot	26	1	1	1	1
Toimintatuotot yht.	**3 201**	**3 163**	**2 682**	**2 682**	**2 682**
Valmistus omaan käyttöön	29	28	28	28	28
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-1 116	-1 093	-1 080	-1 103	-1 119
Palvelujen ostot	-507	-463	-386	-386	-386
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 277	-1 326	-1 080	-1 080	-1 080
Vuokrakulut	-292	-314	-314	-314	-314
Muut toimintakulut	-15	0	0	0	0
Toimintakulut yht.	**-3 207**	**-3 196**	**-2 859**	**-2 883**	**-2 899**
Toimintakate	**23**	**-6**	**-150**	**-173**	**-190**
Poistot ja arvonalentumiset	-488	-433	-338	-338	-338
Yhteensä	**-465**	**-439**	**-488**	**-511**	**-528**

8.7.8. Vesi- ja viemärilaitos

PERUSTEHTÄVÄ

Vesi- ja viemärilaitos vastaa laitosten toiminnasta sekä siitä, että talousvesi täyttää sille asetetut laadulliset vaatimukset. Viemärilaitos huolehtii jätevesien johtamisesta Riihimäelle puhdistettavaksi ja hulevesien johtamisesta asemakaava-alueilla.

TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

Toimintatuottoihin myyntituottojen lisäys 106 200 euroa, johon sisältyvät vesi- ja jätemaksujen korotukset lisäys 63 000 euroa, sisäiset vesi- ja jätemaksut vähennys 16 800 euroa ja sisäinen erä (hulevesi) lisäys 60 000 euroa.

Henkilöstökulut lisäys 22 375 euroa, johon sisältyvät henkilöstökulujen tarkistukset ja korotukset lisäys 24 656 euroa, Kevan tasausmaksun muutos vähennys 400 euroa ja sivukulujen muutos vähennys 1 881 euroa.

Palvelujen ostot lisäys 17 700 euroa, johon sisältyvät Riihimäen veloittama jätevesimaksu lisäys 15 000 euroa ja kustannusten tarkistus lisäys 2 700 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat vähennys 29 900 euroa, johon sisältyvät sähkö vähennys 35 500 euroa ja kustannusten tarkistus lisäys 5 600 euroa.

Muut toimintakulut lisäys 19 450 euroa, johon sisältyvät kustannusten tarkistus lisäys 4 450 euroa ja viemärilaitoksen sakolietteen vastaanottoyksikön leasingvuokra lisäys 15 000 euroa.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Myyntituottoihin on tehty välttämättömät korotukset nykyisen tappiollisen tuloksen oikaisemiseksi. Tämä edellyttää, että taksan perusteiden ja määrien päätökset saavuttavat lainvoimaisuuden. Vesilaitoksen talous pysyy kannattavuudeltaan edelleen heikkona.

Nykyistä käyttötalouden kustannustehokkuutta parantavien investointitoimien (viemärisujutukset ja vaiheittainen huleveden eriyttäminen ja hulevesimaksun käyttöönottaminen 2024) perusteella on odotettavissa, että vesilaitoksen nämä toimet tukevat osaltaan talouden oikaisua nykyistä parempaan suuntaan.

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS1 2027	TS2 2028
Pumpattu vesi, m^3	347 760	290 000	300 000	300 000	300 000
Laskutettu vesi, m^3	193 117	200 000	200 000	200 000	200 000
Jätevesi Riihimäkeen, m^3	391 068	380 000	375 000	370 000	370 000
Laskutettu jätevesi, m^3	186 070	195 000	198 000	198 000	198 000

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vesi- ja viemärilaitos -taseyksikkö					
Virat/toimet	2,90	2,90	3,00	3,00	3,00
Määräaikaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	**2,90**	**2,90**	**3,00**	**3,00**	**3,00**

VESI- JA VIEMÄRILAITOS -TASEYKSIKKÖ (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 105	1 072	1 178	1 178	1 178
Toimintatuotot yht.	**1 105**	**1 072**	**1 178**	**1 178**	**1 178**
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-151	-164	-186	-190	-193
Palvelujen ostot	-473	-422	-440	-440	-440
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-212	-228	-198	-198	-198
Vuokrakulut	-1	-5	-17	-17	-17
Muut toimintakulut	-19	-2	-10	-10	-10
Toimintakulut yht.	**-856**	**-820**	**-850**	**-854**	**-857**
Toimintakate	**249**	**252**	**328**	**324**	**322**
Poistot ja arvonalentumiset	-422	-417	-402	-402	-402
Yhteensä	**-173**	**-165**	**-74**	**-78**	**-81**

9. KONSERNI- JA MUIDEN TOIMINNALLISESTI TÄRKEIDEN YHTEISÖJEN TAVOITTEET

LOPEN KUNTAKONSERNI

Tytäryhteisöt	*Omistusosuus*
Lopen Vuokratalot Oy	100 %
Lopen Vanhustentalot Oy	100 %
Kiinteistö Oy Lopen Terveystalo Lopenpaja	100 %
Kiinteistö Oy Läyliäisten Palveluasema	61,30 %

Osakkuusyhteisöt	*Omistusosuus*
Asunto Oy Lopen Kentänkulma	23,60 %

Kuntayhtymä	*Omistusosuus*
Hämeen maakuntaliitto ky	3,90 %

Muut toiminnallisesti tärkeät yhteisöt

Hyria koulutus Oy / Hyria Business Institute Oy

Kuntien Hetapalvelut Oy

Kuntakonsernilla tarkoitetaan kunnan (emoyhteisö) sekä yhden tai useamman oikeudellisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräämisvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä. Konsernin tytäryhteisöjä ovat yhteisöt, joihin emoyhteisöllä on määräysvalta, eli joiden äänivallasta emoyhteisöllä on yli 50 %:n osuus joko suoraan tai välillisesti. Osakkuusyhteisöt ovat yhteisöjä, joiden äänivallasta emoyhteisöllä on 20–50 %:n osuus joko suoraan tai välillisesti.

KONSERNITAVOITTEET

Lopen Vuokratalot Oy

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
Yhtiö toimii taloudellisesti, tehokkaasti ja siten, että omaisuudesta huolehditaan	Tavoitteena on saavuttaa säästöjä lämmitysjärjestelmien muutoksella 40 % seuraavan vuoden aikana. Suunnitelmallinen korjaustoiminta ja peruskorjausten toteuttaminen kassavaroin. Korjauksilla pyritään työllistämään paikkakuntalaisia yrityksiä kohtuullisella hintatasolla, vaikka urakoitsijoita on vähän ja kilpailutuksissa tarjouksia ei saada. Aktiivinen hallitustyöskentely.
Vuokrasaatavien määrän pienentäminen ja vuokrarästien saaminen hallintaan	Perinnän tehostaminen käyttämällä ulkoista perintätoimistoa ja maksusuunnitelmien ehdottaminen velallisille. Viimeisenä keinona on ulosotto käräjäoikeuden päätöksellä.
Asuntojen käytettävyyden ja käyttöasteen pitäminen hyvällä tasolla	Asuntojen käyttöastetavoite 97,6 %. Pidetään yllä nykyinen käyttöaste ja pyritään 100 %:n käyttöasteeseen, mikä on haaste suhteessa korjaustarpeisiin.
Toimintasuunnitelman laatiminen vuodelle 2026	Toimintasuunnitelman toteuttaminen. Huoneistojen kuntoon liittyvät korjaukset ovat tärkein korjauskohde. Peruskorjauksia toteutetaan mahdollisuuksien mukaan ja ne toteutetaan kassavaroin. Asuntojen käyttöasteen pitäminen korkeana kohtuuhintaisin vuokrin. Hyvä maksuvalmius. Minimoidaan vuokrasaatavat ja luottotappiot.

Lopen Vanhustentalot Oy

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
Yhtiön talous pidetään kunnossa	Vuokrissa on saavutettu normaalitaso, kun vuokria on nostettu kahden viimeisen tilikauden aikana. Tasapainoinen tilinpäätös vuonna 2025. Kiinteistöjen ylläpitäminen suunnitellusti omaisuuden kunnossa pitämiseksi.
Käyttöasteen pitäminen korkeana	Asuntojen käyttöastetavoite 97 % käyttökuntoisista asunnoista. Vanhuksien asumista tuetaan yhteistyössä Oma-Hämeen kanssa, että saadaan vanhuksia muuttamaan kirkonkylälle.
Hyvä asukasturvallisuus	Hyväksyttyä turvallisuussuunnitelmaa ylläpidetään ja siihen liittyvästä ohjeistuksesta huolehditaan. Turvallisuutta parantavia toimenpiteitä toteutetaan resurssien puitteissa. Nykytekniikoita hyödynnetään.
Toimintasuunnitelman laatiminen vuodelle 2026	Laajakaistayhteyksien hyödyntäminen toiminnassa.

Kiinteistö Oy Lopen Terveystalo Lopenpaja

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
Yhtiön talous pidetään kunnossa	Talousarvion laatiminen vuodelle 2026 on haasteellista, kun Kiinteistö Oy Lopen Terveystalo Lopenpajaan siirtyy 1.1.2026 alkaen neljä kiinteistöä ja vanhan Eedilän peruskorjauksen suunnittelu alkaa. Vanhan Eedilän käyttötarkoitus muuttuu asunnoiksi ja kiinteistöön tulee valmistuskeittiö.
Käyttöasteen pitäminen korkeana	Toiminta muuttuu 1.1.2026 alkaen siten, että yhtiö vuokraa kaikkia tiloja suoraan. Asuntojen käyttöasteen pitäminen korkeana, vaikka vanha Eedilä alentaa käyttöastetta saneerauksesta johtuen.

Kiinteistö Oy Läyliäisten Palveluasema

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
Yhtiön talous pidetään kunnossa	Talousarvio ja toimintasuunnitelma laaditaan vuodelle 2026. Vastikkeiden korotuspainetta ei ole. Kohde on myynnissä Huutokaupat.com-sivustolla.

Asunto Oy Lopen Kentänkulma

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
Yhtiön talous pidetään kunnossa	Talousarvio ja toimintasuunnitelma laaditaan vuodelle 2026. Hoitovastikkeiden korotuspaine on arviolta noin 10 cent/m^2.
Käyttöasteen pitäminen korkeana	Yhtiössä on suunnitteilla pihasaneeraus. Yhtiökokous tekee päätöksen saneerauksesta tarvittavien selvitysten jälkeen.

Kuntien Hetapalvelut Oy

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
Talous- ja palkkahallinnon palveluiden arjen hoitaminen ohjaavien dokumenttien mukaisesti (vastuumäärittely-taulukot, vuosikello, tarkistuslistat, tiedonohjauskuvaus). Arjen sujuvoittamiseen ja yhteiskäyttöisten ohjelmistojen käyttöön liittyvä kehitystyö.	Palkanmaksun ja taloushallinnon katkeamaton ja oikea-aikainen toteutus. Yhteistyöstä vuositapaamisissa kerätty palaute.

Hyria Koulutus Oy / Hyria Business Institute Oy

Toiminnalliset tavoitteet	Arviointimenetelmä / mittari
Loppilaiset opiskelijat Hyriassa	Nuorten ja aikuisten toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa olevien määrä pysyy vuoden 2025 tasolla tai lisääntyy.
Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen kunnan ja muiden toimijoiden yhteistyönä	Negatiivinen keskeyttäminen pysyy vuoden 2025 tasolla tai alenee.

10. INVESTOINNIT

INVESTOINNIT YHTEENSÄ

(1000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot							
Maa- ja vesialueet	30	200	200	200	200	200	200
Osakkeet ja osuudet	5	0	0	0	0	0	0
Rakennukset, myynti	20						
Tulot yhteensä	**55**	**200**	**200**	**200**	**200**	**200**	**200**
Rahoitusosuudet							
Kiinteät rakenteet ja laitteet	44	10					
Rahoitusosuudet yhteensä	**44**	**10**					
Menot							
Muut pitkävaikutteiset menot	-55	-92	-76	-20	-20	-20	-20
Maa- ja vesialueet	-65	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Rakennukset, korjausinvestoinnit	-383	-965	-320	-310	-210	-230	-210
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-617	-605	-800	-960	-1 510	-1 670	-960
Koneet ja kalusto	-79	-50	-101	-35	-35	-35	0
Osakkeet ja osuudet	0	0	0	0	0	0	0
Menot yhteensä	**-1 198**	**-1 912**	**-1 497**	**-1 525**	**-1 975**	**-2 155**	**-1 390**
Yhteensä (kunta+vesi- ja viemärilaitos), netto	**-1 099**	**-1 702**	**-1 297**	**-1 325**	**-1 775**	**-1 955**	**-1 190**

INVESTOINNIT LAUTAKUNNITTAIN

(1000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Kunnanhallitus							
Muut pitkävaikutteiset menot							
ICT-investoinnit	-21	-30					
Laajakaistasaavutettavuuden parantaminen	-17	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Maa- ja vesialueet							
Maa-alueiden osto	-65	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Maa-alueiden myynti	30	200	200	200	200	200	200
Kiinteät rakenteet ja laitteet							
Osallistuva budjetointi	-13			-20	-20	-20	-20
Koneet ja kalusto							
ICT-laitehankinnat	-21		-30				
Osakkeet ja osuudet							
Osakkeiden ja osuuksien osto							
Osakkeiden ja osuuksien myynti	5						
Kunnanhallitus yhteensä, netto	**-102**	**-50**	**-50**	**-40**	**-40**	**-40**	**-40**
Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta							
Kiinteät rakenteet ja laitteet							
Lähiliikunta- ja luontoalueiden kehittäminen	-98						
Lähiliikunta- ja luontoalueiden kehittäminen, rahoitusosuus	42						
Lähivirkistysalueiden kehittäminen		-20					
Lähivirkistysalueiden kehittäminen, rahoitusosuus		10					
Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta yhteensä, netto	**-57**	**-10**					
Sivistyslautakunta							
Muut pitkävaikutteiset menot							
Kirjastojärjestelmän vaihto			-11				
Koneet ja kalusto							
Sivistystoimen kone- ja kalustohankinnat			-11	-35	-35	-35	
Sivistyslautakunta yhteensä, netto			**-22**	**-35**	**-35**	**-35**	

(1000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tekninen lautakunta (pl. Vesi- ja viemärilaitos)							
Rakennukset, myynti							
Rakennuksen myynti	20						
Rakennukset, korjausinvestoinnit							
Sote-rakennukset	0	-15	-10	-10	-10	-10	-10
Päiväkodit	-45	-20	-30	-20	-20	-20	-20
Koulut	-68	-90	-40	-30	-30	-50	-30
Muut rakennukset	-233	-100	-220	-200	-100	-100	-100
- kirjaston osittainen peruskorjaus							
Rakennusten ennalta-arvaamattomat korjausinvestoinnit		-40	-20	-50	-50	-50	-50
Kiinteät rakenteet ja laitteet							
Liikenneväylät							
Kaavateiden ja tievalaistuksen rakentaminen	-154	-225	-240	-250	-800	-800	-250
Vanhat kaavatiet	-105	-50	-250	-50	-50	-50	-50
Hulevesikorjaukset			-50				
Ympäristötyöt							
Kaava-alueet, uimarannat, venevalkamat ja leikkipuistot	-63	-30	-30	-30	-30	-30	-30
Liikunta- ja ulkoilualueet							
Liikunta- ja ulkoilualueiden kunnostukset	-13	-30	-30	-10	-10	-10	-10
Liikunta- ja ulkoilualueet, rahoitusosuus	2						
Koneet ja kalusto							
Teknisen toimen kone- ja kalustohankinnat	-57	-50	-60				
Tekninen lautakunta yhteensä (pl. Vesi -ja viemärilaitos), netto	**-716**	**-650**	**-980**	**-650**	**-1 100**	**-1 120**	**-550**

(1000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Vesi- ja viemärilaitos							
Muut pitkävaikutteiset menot							
Riihimäen jäteveden puhdistamo, osuus kustannuksista	-16	-42	-45				
Rakennukset, korjausinvestoinnit							
Kirkonkylän ylävesisäiliön peruskorjaus	-37	-700					
Kiinteät rakenteet ja laitteet							
Vesijohtoverkosto							
Saneeraus- ja laajennustarpeet	-7		-50	-250	-250	-250	-250
Viemäriverkosto							
Saneeraus- ja laajennustarpeet	-163		-100	-300	-300	-460	-300
Hulevesiverkosto		-50	-50	-50	-50	-50	-50
Sakolietteen vastaanottoyksikkö, ei toteutunut 2025		-200	0				
Vesi- ja viemärilaitos yhteensä, netto	**-224**	**-992**	**-245**	**-600**	**-600**	**-760**	**-600**
Tekninen lautakunta yhteensä (sis. Vesi- ja viemärilaitos), netto	**-940**	**-1 642**	**-1 225**	**-1 250**	**-1 700**	**-1 880**	**-1 150**

11. HANKKEET

YHTEISET HANKKEET

Yhteiset hankkeet		Hallinnoija	Toteutus-aika	Hanke-kustannukset, €	Lopen osuus, €	Maksuosuus vuonna 2026, €
1.	Leader-ohjelma	Eteläisen maaseudun osaajat EMO ry	2023-2027		75 000	15 000
2.	Vanajavesiyhteistyö	Vanajavesisäätiö	2026-2029		1 €/asukas	7 657
3.	Rahoitusagentti	Forssan yritys-kehitys Oy	1.3.2024-28.2.2026	255 088	3 498	400
4.	BRIDGE-hanke	Riihimäen Tilat ja Kehitys Oy	2026-2028		4 375	1 500
5.	Harrastamisen Suomen malli / Loppi	Lopen kunta, hyvinvointi- ja vapaa-aika-lautakunta	1.8.2025-31.7.2026	50 000	15 000	7 500
6.	Oppimisen tuen kehittäminen lukiokoulutuksessa	Lopen kunta, sivistyslautakunta	2024-2026	124 904	12 490	3 000
7.	Koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät toimenpiteet	Lopen kunta, sivistyslautakunta	2025-2027	258 750	51 750	17 250
	Yhteensä					**53 807**

12. TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJE

Kunnanhallitus 15.12.2025

Toimialoille

TALOUSARVION 2026 TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJE

Talousarvio vuodelle 2026 on hyväksytty valtuuston kokouksessa 8.12.2025 (§ 90). Samalla hyväksyttiin myös vuosia 2026–2028 koskeva taloussuunnitelma sekä vuosien 2026–2030 investointisuunnitelma.

Kuntalain mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Tämä ohje on osa kunnanhallituksen toteuttamaa sisäisen valvonnan ohjausta. Kunnanhallitus antaa näin toimielimille sitovat ohjeet talousarvion täytäntöönpanosta. Toimintojen järjestämisessä ja toteuttamisessa on lisäksi huomioitava voimassa oleva muu ohjeistus.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Kunnan tehtävät on hoidettava taloudellisesti ja järjestettävä siten, että vastuu tavoitteiden toteuttamisesta sekä toiminnallisesta ja taloudellisesta tuloksesta on selkeä. Toimintojen kaikilla tasoilla on oltava riittävä sisäinen valvonta, josta on vastuussa oman toimintansa osalta kukin toimielin ja sen vastuuhenkilö. Vastuuhenkilöiden on raportoitava vuoden aikana toteuttamastaan sisäisestä valvonnasta kirjallisesti erillisen ohjeistuksen mukaan.

Määrärahat ja tuloarviot on kohdistettu ko. toiminnasta vastaavalle toimielimelle. Toimielimellä, jolle on annettu määrärahan käyttövaltuus, on hallintosäännön määräämä velvollisuus seurata määrärahojen käyttöä ja tuloarvioiden kertymistä sekä ryhtyä tarvittaessa asianmukaisiin toimenpiteisiin toiminnan mitoittamiseksi talousarvion puitteisiin. Toimielin määrittää vastuut talousarvion täytäntöönpanossa siten, että taloustapahtumien oikeellisuus ja talouden toteutumaseurannan aukottomuus voidaan varmistaa.

Toimialat seuraavat talouden toteutumaa taloushallinnon järjestelmän raporttien avulla. Toimialat sopivat talousarviovuoden alussa talousarvion toteutumaseurannan järjestämisen käytännöistä ja vastuista. Vastuu kunnan talouden kehityksestä on yhteinen ja kaikkien toimielinten on sitouduttava toimintansa taloudellisen tehokkuuden lisäämiseen.

Talousarvion toteutumista on seurattava ja tarvittaessa reagoitava muutoksiin. Mahdolliset korjaavat toimenpiteet on tehtävä ensisijaisesti toimialan sisällä.

Toimialan taloudesta ja toiminnasta vastaavien on oltava yhteydessä kunnan koko taloudesta vastaaviin viranhaltijoihin aina, jos talousarvioon suunnitellaan valmisteltavaksi muutos- tai lisäysesityksiä.

TALOUSARVIORAKENNE

Talousarvio on valmisteltu 1.6.2025 voimaan tulleen hallintosäännön toimielinrakenteen mukaisena.

KÄYTTÖSUUNNITELMAT

Talousarvio on laadittu rahoituksen raamit huomioiden tarkalle tasolle ja tämä korostaa käyttösuunnitelmien laadinnan sekä niiden toteutumisen seurannan merkitystä. Käyttösuunnitelmaa valmisteltaessa on huomioitava ns. pakolliset menot ja niihin liittyvät määrärahavaraukset. Hankinnoissa lähtökohtana on tarkoituksenmukaisuus ja hankinnan tarpeellisuus. Hankinta on toteutettava taloudellisesti kestävällä tavalla.

Vaikka talousarvio on valmisteltu talousarviokirjassa olevaa tarkemmalla tasolla, valtuustoon nähden sitovia ovat tehtäväalueen määrärahat ja tuloarviot sekä erikseen talousarvion perusteluissa merkityt strategiset tavoitteet.

Käyttösuunnitelmassaan toimielin:

- ohjeistaa, miten talousarviossa vahvistetut sitovat strategiset tavoitteet saavutetaan ja keskeiset kehittämishankkeet toteutetaan,
- vahvistaa ja vastuuttaa toiminnalliset tavoitteet, huomioiden toimialojen yleiset taloudenpidon periaatteet,
- kohdistaa kunkin tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikkatasolle,
- vahvistaa investointimäärärahan jaon eri investointikohteille,
- myöntää määrärahojen käyttövaltuudet edellä todettu huomioiden ja yksiselitteisesti määrittää vastuut talousarvion toteuttamisessa sekä
- huomioi mahdolliset talousarvion tekstiosaan sisällytetyt määrärahojen käytön ohjeistukset.

Käyttövaltuuksia myönnettäessä toimielin määrittää valta- ja vastuusuhteet talousarviota noudattaen. Käyttösuunnitelmassa on noudatettava valtuustoon nähden sitovia strategisia tavoitteita sekä määrärahoja ja tuloarvioita.

Käyttösuunnitelmat on toimitettava kunnanhallitukselle 9.2.2026 mennessä.

Toimialan on huolehdittava, että henkilöstön palkkojen mahdollinen jakautuminen eri kustannuspaikoille on tallennettu Personec-järjestelmään hyväksytyn käyttösuunnitelman mukaisesti.

Talousarvion käyttösuunnitelman yhteydessä toimielimen on päätettävä alaisensa toiminnan laskujen hyväksyjistä ja tarvittaessa myös muusta käsittelystä. Mikäli toimielin ei muuta päätä, hyväksyy esittelijä toimielimen laskut.

Toimielimen päättämiin käyttövaltuuksiin perustuva lista toimitetaan kunnan taloussuunnittelijalle, joka toimittaa tiedot keskitetysti Kuntien Hetapalvelut Oy:lle.

HENKILÖSTÖKULUT

Vapautuvien virkojen ja toimien täyttämiseen tarvitaan täyttölupa. Lopen kunnanhallitus on 10.6.2024 (§ 111) hyväksynyt täyttölupaohjeen, jota on noudatettava rekrytoinneissa. Kunnanhallitus pitää nopeasti muuttuneessa taloudellisessa tilanteessa välttämättömänä, että jokaisen viran tai toimen täyttämisen kohdalla tehdään tarkka välttämättömyysharkinta ennen paikan täyttämistä.

LASKUJEN HYVÄKSYMISMENETTELY

Ostolaskut on käsiteltävä ja hyväksyttävä viipymättä. Hyväksyjä vastaa laskun oikeellisuudesta. Laskun asiatarkastajana ja hyväksyjänä ei saa olla sama henkilö. Laskujen hyväksyjää koskevat laskut hyväksyy hänen esihenkilönsä tai tämän sijainen.

Loma-aikana laskujen asiatarkastus ja hyväksyntä on suunniteltava siten, että sijaisjärjestelyt ja järjestelyihin liittyvät ohjaukset laskujen kierrätysjärjestelmässä ovat kunnossa.

HANKINNAT

Hankinnoissa on noudatettava kunnan 1.1.2025 voimaan tullutta hankintaohjetta.

KEHITTÄMISHANKKEET

Kehittämishankkeiden käynnistämisestä tai muiden hallinnoimiin hankkeisiin mukaan lähdöstä sekä kullekin hankkeelle hyväksytyn määrärahan käyttösuunnitelmasta päättää lautakunta tai kunnanhallitus. Samalla se määrää hankkeelle vastuuhenkilön.

Kehittämishankkeiden vastuuhenkilöt raportoivat hankkeiden etenemisestä puolivuosikatsauksessa ja tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa.

TALOUSARVION TOTEUTUMISEN RAPORTOINTI

Valtuustolle raportoidaan talouden tilanne neljännes- ja puolivuosikatsausten yhteydessä. Puolivuosikatsaukseen sisällytetään arvio koko vuoden toteutumasta. Kunnanhallitukselle raportoidaan kuukausittain talouden toteutuma tuloslaskelmatasolla.

Talousarvion toteutumisesta raportoidaan lautakunnille säännöllisesti tuloslaskelmatasolla. Erityisesti korostetaan lautakuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien vastuuta valtuuston hyväksymiin tavoitteisiin ja päätöksiin sitoutumisessa.

INVESTOINNIT JA KÄYTTÖOMAISUUS

Investointeina käsitellään kaikki ne kertahankinnat, joiden taloudellinen käyttöikä on vähintään kolme vuotta ja jotka ylittävät 10 000 euron raja-arvon.

Kertahankinta tarkoittaa yhdellä kertaa hankittua käyttöomaisuutta. Yksittäisen laitteen tai kalusteen, jonka hinta on raja-arvon alapuolella, hankintameno kirjataan investointiosaan vain, jos se on oleellinen osa hankittavaa laajempaa kokonaisuutta ja koko hankinnan arvo ylittää raja-arvon.

Raja-arvot ylittäviä hankintoja ei ole mahdollista tehdä käyttötalouden määrärahoilla.

UUSI TOIMINTA

Uuden toiminnan aloittamisesta ja uuden henkilöstön palkkaamisesta on valmisteltava esitys kunnanhallitukselle. Kunnanhallitus harkitsee toiminnan tarpeellisuuden sekä sen, viedäänkö asia valtuuston päätettäväksi.

ERITYISOHJEITA

Kunnanhallitus korostaa sisäisen valvonnan tärkeyttä osana kunnan johtamisjärjestelmää ja edellyttää siitä annettujen ohjeiden noudattamista. Sisäisen valvonnan toteuttamiseen ja raportointiin sekä riskienhallintaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Sisäisen valvonnan toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksessä.

LOPEN KUNNANHALLITUS

LOPEN KUNNAN TALOUDEN JA TOIMINNAN VUOSIKELLO 2026

Tammikuu
- Tarkastuslautakunta to 15.1.2026
- Toimielinten käyttösuunnitelmat

Helmikuu
- Kunnanhallitus ma 9.2.2026
  Aloitteet 2025
- Tarkastuslautakunta to 12.2.2026
- Valtuusto ma 23.2.2026
  Aloitteet 2025

Maaliskuu
- Tarkastuslautakunta to 12.3.2026
- Valtuustoseminaari ma 23.3. – ti 24.3.2026
- Kunnanhallitus ma 30.3.2026
  Tilinpäätös 2025

Huhtikuu
- Tarkastuslautakunta to 9.4.2026
- Tarkastuslautakunta to 23.4.2026
- Kunnanhallitus ma 27.4.2026

Toukokuu
- Tarkastuslautakunta to 7.5.2026
- Kunnanhallitus ma 11.5.2026
  Neljännesvuosikatsaus 2026
- Tarkastuslautakunta ti 19.5.2026
- Valtuusto ma 25.5.2026
  Neljännesvuosikatsaus 2026,
  tilinpäätös ja arviointikertomus 2025

Kesäkuu
- Kunnanhallitus ma 8.6.2026
  Arviointikertomus 2025,
  talousarvion 2027 valmistelun ohjeistus
- Tarkastuslautakunta to 11.6.2026

Elokuu
- Kunnanhallitus ma 17.8.2026
- Talousarvion valmistelu toimialoittain
- Lautakuntien iltakoulut
- Valtuustoseminaari ma 24.8.2026

Syyskuu
- Kunnanhallitus ma 7.9.2026
  Vastaukset arviointikertomukseen 2025,
  puolivuosikatsaus 2026
- Valtuusto ma 21.9.2026
  Vastaukset arviointikertomukseen 2025,
  puolivuosikatsaus 2026

Lokakuu
- Kunnanhallitus ma 5.10.2026 (klo 9 alkaen)
  Talousarvion 2027 I käsittely
- Valtuuston iltakoulu ma 19.10.2026

Marraskuu
- Kunnanhallitus ma 2.11.2026
  Neljännesvuosikatsaus 2026, verot 2027,
  talousarvion 2027 II käsittely
- Valtuusto ma 9.11.2026
  Neljännesvuosikatsaus 2026, verot 2027
- Valtuusto ma 30.11.2026
  Talousarvio 2027

Joulukuu
- Kunnanhallitus ma 7.12.2026

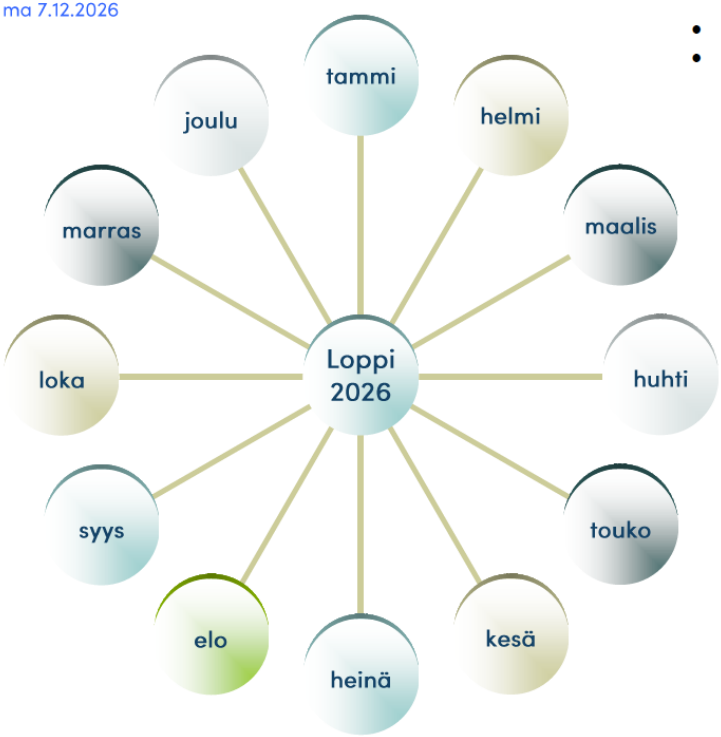

Lopella on itua.

Meillä on hyvä maaperä kasvulle.

Loppi